

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รายละเอียดของหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติในการประชุม
ครั้งที่ ๖/๒๕๕๕ เมื่อ วันที่ ๒๖ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. หมวดที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป	๑
๒. หมวดที่ ๒ ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร	๖
๓. หมวดที่ ๓ ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างของหลักสูตร	๘
๔. หมวดที่ ๔ ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอน และการประเมินผล	๓๕
๕. หมวดที่ ๕ หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนิสิต	๔๔
๖. หมวดที่ ๖ การพัฒนาคณาจารย์	๔๖
๗. หมวดที่ ๗ การประกันคุณภาพหลักสูตร	๔๗
๘. หมวดที่ ๘ การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร	๕๑
ภาคผนวก ก	
คำอธิบายรายวิชาหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา	๕๔
ภาคผนวก ข	
ตารางเปรียบเทียบหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา	๖๐
ภาคผนวก ค	
-ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๑	๗๔
-ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๑ (ฉบับที่ ๓) แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๕๔๙	๘๓
-ระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยวิธปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐	๘๖
-ระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาภาคฤดูร้อน พ.ศ. ๒๕๔๒	๙๓
-ระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการฝึกภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน พ.ศ. ๒๕๔๗	๙๔
-ประกาศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่องเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘	๙๖
-ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง การสอบวัดคุณสมบัตินิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พ.ศ. ๒๕๔๙	๙๘
-ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๑ (ฉบับที่ ๔)	๑๐๐

แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๕๓	
-ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๕๓	๑๐๒
-ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๖๓. ๑ กันยายน ๒๕๔๒ หน้า ๑๖ ชื่อประกาศบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง ปริญญาในสาขาวิชาและอักษรย่อสำหรับสาขาวิชา พ.ศ.๒๕๔๒	๑๐๓
- ประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่องอนุมัติหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา	๑๐๔
ภาคผนวก ง	
-ประวัติและผลงานอาจารย์หลักสูตรสาขาวิชาพระพุทธศาสนา หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๕๕	๑๐๖
ภาคผนวก จ	
-คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา	๑๑๖

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช๒๕๕๕

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา	บัณฑิตวิทยาลัย

หมวดที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. รหัสและชื่อหลักสูตร	
ชื่อหลักสูตรภาษาไทย	: พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
ชื่อหลักสูตรภาษาอังกฤษ	: Doctor of Philosophy Program in Buddhist Studies
๒. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา	
ชื่อเต็มภาษาไทย	: พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
ชื่อเต็มภาษาอังกฤษ	: Doctor of Philosophy(Buddhist Studies)
ชื่อย่อภาษาไทย	: พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
ชื่อย่อภาษาอังกฤษ	: Ph.D.(Buddhist Studies)
๓. วิชาเอก	
พระพุทธศาสนา (Buddhist Studies)	
๔. จำนวนหน่วยวิชาที่เรียนตลอดหลักสูตร	
๔.๑ หลักสูตรแบบ ๑.๑ จำนวน ๕๔ หน่วยกิต	
๔.๒ หลักสูตรแบบ ๑.๒ จำนวน ๗๘ หน่วยกิต	
๔.๓ หลักสูตรแบบ ๒.๑ จำนวน ๕๔ หน่วยกิต	
๔.๔ หลักสูตรแบบ ๒.๒ จำนวน ๗๘ หน่วยกิต	
๕. รูปแบบของหลักสูตร	
๕.๑ รูปแบบ	
หลักสูตรระดับปริญญาเอก หลักสูตร ๓ ปี และ ๔ ปี	
๕.๒ ภาษาที่ใช้	
ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	
๕.๓ การรับเข้าศึกษา	
รับผู้เข้าศึกษาที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศที่ใช้ภาษาไทยเป็นอย่างดี	

๕.๔ ความร่วมมือกับสถาบันอื่น เป็นหลักสูตรเฉพาะของสถาบัน   ๕.๕ การให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ให้ปริญญาเพียงสาขาวิชาเดียว
๖. สถานภาพของหลักสูตร   ๖.๑ เป็นหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๕ เปิดการศึกษาภาคการศึกษาที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๕   ๖.๒ สาขาวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เห็นชอบในการประชุม ครั้งที่ ๗/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๙ เดือนสิงหาคมพ.ศ.๒๕๕๕   ๖.๓ สภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติในการประชุม ครั้งที่ ๖/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๖ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕
๗. ความพร้อมในการเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน หลักสูตรมีความพร้อมในการเผยแพร่ว่าเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ในปีการศึกษา ๒๕๕๗
๘. อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา   ๘.๑ อาจารย์มหาวิทยาลัย   ๘.๒ นักวิชาการด้านการศึกษาและพระพุทธศาสนา   ๘.๓ นักวิจัยทางพระพุทธศาสนา   ๘.๔ ที่ปรึกษาทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชนเช่น ราชบัณฑิต นักเจรจา เป็นต้น   ๘.๕ นักพัฒนาสังคม เช่น วิปัสสนาจารย์ วิทยากรอบรมคุณธรรมจริยธรรม   ๘.๖ นักวิชาการอิสระ   ๘.๗ นักพัฒนาด้านกิจการคณะสงฆ์ เช่น พระสังฆาธิการ   ๘.๘ ประกอบอาชีพเดิมของตน เช่น แพทย์ นักธุรกิจ โดยนำแนวคิดและกระบวนการทางพระพุทธศาสนาไปสร้างความเปลี่ยนแปลงในวิชาชีพนั้นๆ

๙. ชื่อ สกุล เลขประจำตัวบัตรประชาชนตำแหน่งและคุณวุฒิของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

๙.๑ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

ตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	คุณวุฒิการศึกษา	สถาบัน ที่สำเร็จ	ปีจบ
อาจารย์	พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิโกโร (พรรรณนา), ดร. เลขประจำตัวประชาชน ๓๓๓๐๑๐๐๒๘๖๓๓๑	พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชู	๒๕๔๐
		ศศ.ม. (พุทธศาสนศึกษา)	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๒๕๔๔
		พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชู	๒๕๕๑
อาจารย์	ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโณม เลขประจำตัวประชาชน ๓๓๔๙๙๐๐๔๘๖๑๔๗	บศ.๙	แม่กองบาลีสนามหลวง	๒๕๔๐
		อภ.บ.(อภิธรรมบัณฑิต)	อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชู	๒๕๓๐
		ศษ.บ. (ศึกษาศาสตรบัณฑิต)	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	๒๕๕๒
		ศ.ศ.บ. (ศิลปศาสตรบัณฑิต)	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๕๔๕
		พธ.ม.(พระพุทธศาสนา)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชู	๒๕๔๕
พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชู	๒๕๕๑		
อาจารย์	ดร.ประพันธ์ ศุภษร เลขประจำตัวประชาชน ๓๔๑๐๗๐๐๑๔๒๘๖	พธ.บ. (พระพุทธศาสนา)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชู	๒๕๔๐
		ศศ.ม.(พุทธศาสนศึกษา)	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๒๕๔๔
		พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชู	๒๕๕๑

๙.๒ อาจารย์ประจำหลักสูตร

ตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	คุณวุฒิการศึกษา	สถาบัน ที่สำเร็จ	ปีจบ
รอง ศาสตราจารย์	พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร.	ป.ธ.๙	แม่กองบาลีสนามหลวง	๒๕๒๘
	(สมจินต์ สมมาปณโณ) วัน จันทร์	ศษ.บ.(ศึกษาศาสตร์ บัณฑิต)	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	๒๕๓๒
	เลขประจำตัวประชาชน ๕๓๑๑๐๐๐๗๕๖๘๙	พธ.ม.(พระพุทธศาสนา) Ph.D.(Pali&Buddhist Studies)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาร Banaras Hindu University,India	๒๕๓๒ ๒๕๓๗
ผู้ช่วย ศาสตราจารย์	พระมหาทวี มหาปณโณ (ละลง), ผศ.ดร.	ป.ธ.๙	แม่กองบาลีสนามหลวง	๒๕๔๑
	เลขประจำตัวประชาชน ๓๓๑๐๗๐๑๐๗๔๐๕๓	พธ.บ.(ปรัชญา) ศศ.ม.(พุทธศาสนศึกษา) Ph.D.(Buddhist Studies)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Delhi University, India	๒๕๔๔ ๒๕๔๕ ๒๕๔๙
อาจารย์	พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร (พรรณนา), ดร.	พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาร	๒๕๔๐
	เลขประจำตัวประชาชน ๓๓๓๐๑๐๐๒๘๖๓๓๑	ศศ.ม. (พุทธศาสนศึกษา) พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาร	๒๕๔๔ ๒๕๕๑
อาจารย์	ดร.แมชีกฤษณา รักษาโณม	บศ.๙	แม่กองบาลีสนามหลวง	๒๕๔๐
	เลขประจำตัวประชาชน ๓๓๔๙๙๐๐๔๘๖๑๔๗	อภิ.บ.(อภิธรรมบัณฑิต)	อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาร	๒๕๓๐ ๒๕๕๒
		ศษ.บ. (ศึกษาศาสตร์บัณฑิต)	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	๒๕๕๒
		ศ ศ . บ . (คี ล ป ศ า ส ต ร บัณฑิต)	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๕๔๕
		พธ.ม.(พระพุทธศาสนา) พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาร	๒๕๔๕ ๒๕๕๑
อาจารย์	ดร.ประพันธ์ ศุภษร	พธ.บ. (พระพุทธศาสนา)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาร	๒๕๔๐
	เลขประจำตัวประชาชน ๓๔๑๐๗๐๑๑๔๔๒๘๖	ศศ.ม.(พุทธศาสนศึกษา) พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาร	๒๕๔๔ ๒๕๕๑

๑๐. สถานที่จัดการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยสำนักงานคณบดี ห้องทำงานคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ ห้องสมุด และห้องเรียน

๑๑. สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตร

๑๑.๑ สถานการณ์หรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจตามแนวพระพุทธศาสนาหรือพุทธเศรษฐศาสตร์กำลังเป็นที่ต้องการของสังคม เพราะสามารถนำมาประยุกต์แก้ปัญหาเศรษฐกิจในระบบทุนนิยมในยุควัตุนิยมได้ กรอบกับประเทศไทยได้พัฒนาเศรษฐกิจควบคู่กับการพัฒนาประเทศเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบกับการไหลบ่า

ของวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้สังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมวัตถุนิยม ประชาชนแข่งขันกันในเรื่องวัตถุอย่าง เดียวไม่คำนึงถึงด้านจิตใจ วัตถุนิยมได้ลดทอนคุณค่าทางด้านจิตใจของมนุษย์ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจไม่ เสถียร การพัฒนามนุษย์ในสังคมจะต้องพัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจด้วยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ไปประยุกต์ใช้กับตนเอง องค์กร ชุมชน และประเทศชาติ

๑๑.๒ สถานการณ์หรือการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม

ประเทศไทยและเพื่อนบ้านกำลังก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเต็มตัวในปี ๒๕๕๘ ซึ่ง อาเซียนมีแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ครอบคลุมถึงเรื่องการปราบปรามยาเสพติด การพัฒนาชนบท การขจัดความยากจน สิ่งแวดล้อม การศึกษา วัฒนธรรม สตรี สาธารณสุข โรค เอดส์ และเยาวชน เป็นต้น ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญเพื่อการบรรลุจุดมุ่งหมาย ๔ ด้านคือ

- (๑) การสร้างประชาคมแห่งสังคมที่เอื้ออาทร
- (๒) แก้ไขผลกระทบต่อสังคมอันเนื่องมาจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ
- (๓) ส่งเสริมความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง
- (๔) ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในระดับรากหญ้า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

บัณฑิตวิทยาลัยได้พิจารณาเห็นความสำคัญในประเด็นดังกล่าว จึงได้พัฒนาหลักสูตร ให้มี เนื้อหาวิชาที่สามารถประยุกต์หลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อรองรับความเป็นประชาคมสังคม และวัฒนธรรม ในด้านพัฒนาสังคมมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมแห่งความเอื้ออาทรต่อกัน ของคนในสังคม

๑๒. ผลกระทบจากข้อ ๑๑ ต่อการพัฒนาหลักสูตรและความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย

๑๒.๑ การพัฒนาหลักสูตร

ระบบเศรษฐกิจตามแนวพระพุทธศาสนาหรือพุทธเศรษฐศาสตร์กำลังเป็นที่ต้องการทางสังคมเพราะสามารถ แก้ไขปัญหาทางสังคมได้ และสถานการณ์ด้านสังคมและวัฒนธรรมแห่งการพัฒนาในเชิงพุทธถูกลดคุณค่าและ กำลังเสื่อมถอย ภายใต้อาณัติของระบบโลกที่ผันผวนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ ทันท่วงทีการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรม และรองรับกับแนวคิด และหลักการพัฒนาสังคมใน ประชาคมอาเซียน ดังนั้น หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนาจึงได้มุ่งพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ให้มีความรู้เท่าทันต่อการเผชิญสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ท้าทายต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ให้มีความเข้าใจ เหตุและผล ทั้งนี้เพื่อสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้กับ ตนเองและผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง และสามารถประยุกต์ใช้อย่างสอดคล้องกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและจิต วิญญาณ ในระดับสากล

๑๒.๒ ความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถาบัน

เป้าหมายของหลักสูตรเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการพัฒนาระดับบุคคลไปสู่ระดับ องค์กรและสังคมซึ่งอยู่บนพื้นฐานของพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็น พันธกิจของมหาวิทยาลัย คือ “ผลิตบัณฑิต วิจัยและพัฒนา ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่ สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม” และมุ่งผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของ มหาวิทยาลัยคือ บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนา และประยุกต์พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจและ สังคม และอัตลักษณ์บัณฑิตคือมีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา

๑๓. ความสัมพันธ์กับหลักสูตรอื่นในสถาบัน   ๑๓.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างคณะมหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนา มีการศึกษาพระพุทธศาสนาเป็นแกนหลัก คณะต่างๆ จึงมีความสัมพันธ์ทั้งโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาการศึกษา การบริหารหลักสูตรได้มีการเชิญอาจารย์จากคณะพุทธศาสตร์ สังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะครุศาสตร์ มาพัฒนาพิจารณาปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสม และเชิญบรรยายในรายวิชาที่เกี่ยวกับพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ และการประยุกต์พุทธธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการด้านรัฐศาสตร์ จิตวิทยา ศาสนาเปรียบเทียบ และการบริหารการศึกษา   ๑๓.๒ การบริหารจัดการหลักสูตร   หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต ได้ตกลงและมีความร่วมมือกับหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ และหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา โดยเชิญคณาจารย์มาบรรยาย เชิญเป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนจัดกิจกรรมพัฒนานิสิตร่วมกัน เช่น โครงการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

หมวดที่ ๒ ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร

๑. ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร   ๑.๑ ปรัชญาของหลักสูตร   เรียนรู้และเข้าใจพุทธศาสน์รอบด้าน บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ จิตใจสาธารณะ ประสานประโยชน์ตนและคนอื่น   ๑.๒ ความสำคัญของหลักสูตร   มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทย ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ได้ทรงสถาปนาขึ้นเพื่อเป็นสถานศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง สำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ทั่วไป มหาวิทยาลัย มีปณิธานอันมั่นคงในการที่จะเป็นศูนย์รวมแห่งวิทยาการด้านต่างๆ ที่มีคุณค่าต่อมวลมนุษยชนมุ่งมั่นในการทำหน้าที่ให้การศึกษา ค้นคว้าวิจัย แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาการทางพระพุทธศาสนาและประยุกต์เข้ากับศาสตร์สาขาต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาการของมหาวิทยาลัยและพระพุทธศาสนา เพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการและความเป็นสากล อีกทั้งจะทำหน้าที่เป็นแหล่งให้บริการความรู้เกี่ยวกับกับวิชาการทางพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาพลมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน   ๑.๓ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร   ๑.๒.๑ เพื่อผลิตพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต ให้มีความรู้ความเข้าใจพระไตรปิฎกและคัมภีร์พระพุทธศาสนาอื่นอย่างละเอียดลึกซึ้งทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ และสามารถบูรณาการเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ได้อย่างเหมาะสม   ๑.๒.๒ เพื่อผลิตพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตให้มีความใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ ตัดสินใจในการศึกษาวิจัยหลักพุทธธรรมในเชิงวิชาการ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ทาง

พระพุทธศาสนา ๑.๒.๓ เพื่อผลิตพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม มีศรัทธาพร้อมอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา สามารถประยุกต์พุทธธรรมเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคมและประสานประโยชน์ตนและคนอื่นอย่างถูกต้องเหมาะสม		
๒. แผนพัฒนาปรับปรุง		
แผนการพัฒนา/เปลี่ยนแปลง	กลยุทธ์	หลักฐาน/ตัวบ่งชี้
๑. จัดทำและปรับปรุงหลักสูตรให้มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าที่สกอ. กำหนดและสอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒(๒๕๕๑-๒๕๖๕)	- พัฒนาหลักสูตรโดยมีพื้นฐานจากหลักสูตรมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ - ติดตามประเมินหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ	- เอกสารปรับปรุงหลักสูตร - รายงานผลการประเมินหลักสูตร
๒. ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรภาครัฐและเอกชน รวมทั้งคณะสงฆ์	- ติดตามความเปลี่ยนแปลงในความต้องการขององค์กรภาครัฐและเอกชน รวมถึงคณะสงฆ์ - นำแนวคิด รวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มศักยภาพของหลักสูตร - ติดตามความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตหรือนายจ้างอย่างสม่ำเสมอ	- รายงานผลประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อความรู้และความทันสมัยของหลักสูตร - รายงานผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตหรือนายจ้าง
๓. พัฒนาบุคลากรด้านการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการสอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย	- อาจารย์ทุกคนโดยเฉพาะอาจารย์ใหม่ต้องเข้าอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรการสอนรูปแบบต่างๆและการวัดผลประเมินผลทั้งนี้เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประเมินผลตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิที่ผู้สอนจะต้องสามารถวัดและประเมินผลได้เป็นอย่างดี - สนับสนุนบุคลากรด้านการเรียนการสอนให้ทำงานบริการวิชาการแก่องค์กรภายนอก - ส่งเสริมให้มีการนำความรู้ทั้งจากภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และงานวิจัยไปใช้จริงเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน สังคมและคณะสงฆ์	- รายชื่อบุคลากรและอาจารย์ที่เข้ารับการอบรม - ปริมาณงานบริการวิชาการต่ออาจารย์ในหลักสูตร - รายงานผลประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการวิชาการ - จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและความบรรลุผลสำเร็จ - ใบรับรองวิชาชีพ (กรณีมีการส่งเข้าอบรม)

หมวดที่ ๓ ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างหลักสูตร

๑. ระบบการจัดการศึกษา

๑.๑ ระบบ

๑.๑.๑ บัณฑิตวิทยาลัยจัดการศึกษาระบบทวิภาคโดยแบ่งเวลาการศึกษาในแต่ละปีการศึกษาออกเป็น๒ภาคการศึกษาปกติแต่ละภาคการศึกษามีเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า๑๕สัปดาห์ บัณฑิตวิทยาลัยอาจจัดการศึกษาภาคฤดูร้อนได้อีก๑ภาคมีเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า๖ สัปดาห์โดยกำหนดระเบียบว่าด้วยการศึกษาภาคฤดูร้อนตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๔๘ และข้อบังคับ กฎระเบียบ ประกาศของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และบัณฑิตวิทยาลัย

๑.๑.๒ นิสิตแบบ ๑.๑ แบบ ๒.๑ และแบบ ๒.๒ ต้องสอบวัดคุณสมบัติ ใน ๓ รายวิชาต่อไปนี้

- ๑) ๘๐๑ ๑๐๑ สัมมนาพระไตรปิฎก
- ๒) ๘๐๑ ๒๐๗ ศึกษาเฉพาะเรื่องในพัฒนาการแห่งพระพุทธศาสนา
- ๓) ๘๐๑ ๒๐๘ สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่

๑.๑.๓ นิสิตแบบ ๑.๒ ต้องทำสารนิพนธ์เพื่อสอบวัดคุณสมบัติ ๑ เรื่อง ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับรายวิชา ๓ วิชา วิชาใดวิชาหนึ่งในข้อ ๑.๑.๒

๑.๑.๔ นิสิตแบบ ๑.๑ แบบ ๒.๑ และแบบ ๒.๒ ต้องเสนอโครงร่างสารนิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับรายวิชาที่กำหนดให้สอบวัดคุณสมบัติ เพื่อขอสอบสารนิพนธ์ พร้อมความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ส่วนระเบียบปฏิบัติอื่น ๆ ให้ถือปฏิบัติตามประกาศบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่องการสอบวัดคุณสมบัติหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

๑.๑.๕ นิสิตแบบ ๑.๑ แบบ ๑.๒ แบบ ๒.๑ และแบบ ๒.๒ ต้องสอบผ่านภาษาอังกฤษจากสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (LIMCU)หรือสถาบันภาษาอื่นที่มหาวิทยาลัยกำหนด และเลือกสอบภาษาต่างประเทศอีก ๑ ภาษาคือ ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน ภาษาเยอรมัน หรือภาษาฝรั่งเศสนิสิตชาวต่างประเทศที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทจากสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ สามารถเลือกสอบภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศได้

๑.๑.๕ นิสิตแบบ ๑.๑ ศึกษา รายวิชาเพิ่มเติมที่ไม่นับหน่วยกิต และมีสิทธิเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ เพื่อขออนุมัติลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์หลังจากขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตแล้ว นิสิตแบบ ๑.๒ แบบ ๒.๑ และแบบ ๒.๒ ที่ศึกษารายวิชามาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ภาคการศึกษาปกติ และมีหน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต มีสิทธิเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ เพื่อขออนุมัติลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์

๑.๑.๖ ระบบการศึกษาในเรื่องอื่นๆ ให้นำข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มาใช้โดยอนุโลม

๑.๒ การจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน

ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับพิจารณาของคณะกรรมการประจำหลักสูตร

๑.๓ การเทียบเคียงหน่วยกิตในระบบทวิภาค

๑.๓.๑ รายวิชาที่กำหนดให้นิสิตฟังการบรรยายสัปดาห์ละ๑ชั่วโมงและศึกษานอกเวลาอีกไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ๓ชั่วโมงตลอดภาคการศึกษาให้มีค่าเท่ากับ๑หน่วยกิต

๑.๓.๒ รายวิชาที่นิสิตใช้เวลาปฏิบัติการอภิปรายหรือสัมมนาสัปดาห์ละ๒ถึง๓ชั่วโมงและเมื่อรวมเวลาศึกษานอกเวลาแล้วนิสิตใช้เวลาไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ๓ชั่วโมงตลอดภาคการศึกษาให้มีค่าเท่ากับ๑หน่วยกิต

๑.๓.๓ รายละเอียดอื่นๆ ใดที่เกี่ยวกับระยะเวลาการศึกษา ให้นำข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มาใช้โดยอนุโลม

๒. การดำเนินการหลักสูตร

๒.๑ วัน-เวลาในการดำเนินการเรียนการสอน

ให้มีระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า๖ภาคการศึกษาปกติและไม่เกิน๑๐ ภาคการศึกษาปกติโดยแบ่งเป็นภาคการศึกษาดังนี้

ภาคการศึกษาที่ ๑ มิถุนายน – กันยายน

ภาคการศึกษาที่ ๒ พฤศจิกายน- กุมภาพันธ์

๒.๒ การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าศึกษา

- เฉพาะแบบศึกษาเต็มเวลา

๒.๓ คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

๒.๓.๑ นิสิตแบบ ๑.๑ และแบบ ๒.๑ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรองและต้องมีคุณสมบัติอื่นที่มหาวิทยาลัยกำหนด

๒.๓.๒ ได้รับความระดับเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาโทไม่ต่ำกว่า๓.๕๐จากระบบ๔แต่มียกเว้นผู้มีประสบการณ์ทำงานติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า๒ปีนับแต่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทหรือมีผลงานทางวิชาการที่คณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัยเห็นชอบ

๒.๓.๓ นิสิตแบบ แบบ ๑.๒ และแบบ ๒.๒ ต้องเป็นผู้จบเปรียญธรรมเก้าประโยค หรือผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรองและต้องมีคุณสมบัติอื่นที่มหาวิทยาลัยกำหนด **ทั้งนี้ รับผู้ที่มีผลการเรียนดีมาก**

๒.๓.๔ นิสิตแบบ แบบ ๑.๒ และแบบ ๒.๒ ได้รับความระดับเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีไม่ต่ำกว่า ๓.๒๕ จากระบบ ๔ แต่มี ยกเว้นผู้จบเปรียญธรรมเก้าประโยค

๒.๓.๕ นิสิตแบบ ๑.๒ ถ้าเป็นพระภิกษุ ต้องเป็นพระสังฆาธิการ มีประสบการณ์การบริหารงานคณะสงฆ์ไม่น้อยกว่า ๕ ปีถ้าเป็นคฤหัสถ์ ต้องเป็นผู้บริหารในองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชน มีประสบการณ์ในการบริหารไม่น้อยกว่า ๕ ปี

๒.๓.๖ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพิจารณาเห็นสมควรให้มีสิทธิเข้าศึกษาได้ และ

๒.๓.๗ ไม่เคยถูกลงโทษให้พ้นสภาพการเป็นนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีคัดเลือกผู้เข้าศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยจะดำเนินการคัดเลือกผู้เข้าศึกษา โดยพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบคัดเลือกผู้สมัครเข้าศึกษา ในแต่ละปีการศึกษา โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๑) ผู้สมัครต้องเสนอหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ที่มีความเป็นไปได้ มีรายละเอียด เนื้อหาครอบคลุมประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์
๒. รายชื่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ตอบรับแล้ว
๓. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
๔. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
๕. ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๖. วิธีดำเนินการวิจัย
๗. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
๘. โครงสร้างวิทยานิพนธ์ (สารบัญชั้วคร่าว)
๙. บรรณานุกรมและเชิงอรรถ
๑๐. ประวัติผู้วิจัย

๒) ผู้สมัครต้องผ่านการสอบข้อเขียนวัดความรู้ตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

๓) ผู้สมัครต้องผ่านการสอบสัมภาษณ์ในเนื้อหาโครงร่างวิทยานิพนธ์และความรู้ความสามารถด้านอื่นๆ ตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

๔) ผู้สอบเข้าได้ตามประกาศของบัณฑิตวิทยาลัย ต้องเข้ารายงานตัวตามวัน เวลา และสถานที่ที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

๒.๔ ปัญหาของนิสิตแรกเข้า

- ความรู้พื้นฐานด้านพระพุทธศาสนา
- ทักษะการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ
- ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ
- ทักษะการใช้ภาษาบาลี
- ความเข้าใจเกี่ยวกับพระไตรปิฎกและ พระพุทธศาสนา
- ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนโครงการวิจัย โครงร่างวิทยานิพนธ์ และโครงร่างสารนิพนธ์

๒.๔ กลยุทธ์ในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา/ข้อจำกัดของนิสิต

- จัดให้มีการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาเพิ่มเติม เพื่อปรับพื้นฐานความรู้
- มอบหมายให้คณาจารย์แต่ละวิชา บูรณาการความรู้ด้านพระไตรปิฎก พระพุทธศาสนา ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลีและการวิจัย เข้าในรายวิชาที่รับผิดชอบ
- จัดโครงการคลินิกวิทยานิพนธ์
  - จัดอบรมพิเศษเกี่ยวกับการเขียนโครงร่างการวิจัย
  - จัดทำคู่มือการเขียนงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา

๒.๕ แผนการรับนิสิตและจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระยะเวลา ๕ ปี ๕๐ รูป/คน

๒.๕.๑ แผนการรับนิสิต

ชั้นปี ปีการศึกษา	จำนวนนิสิต(รูป/คน)				
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
แบบ ๑.๑	๕	๕	๕	๕	๕
แบบ ๑.๒	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐
แบบ ๒.๑	๒๐	๒๐	๒๐	๒๐	๒๐
แบบ ๒.๒	๑๕	๑๕	๑๕	๑๕	๑๕
รวม	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐
จำนวนที่คาดว่าจะจบ	-	-	-	-	๕๐

๒.๖ งบประมาณตามแผน

๒.๖.๑ งบประมาณรายรับ (แบบ ๑.๑)

รายการ	ประมาณรายรับในปีงบประมาณ(พ.ศ.)				
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
-ค่าลงทะเบียนนิสิตใหม่	๑๘,๘๐๐	๑๘,๘๐๐	๑๘,๘๐๐	๑๘,๘๐๐	๑๘,๘๐๐
-ค่าลงทะเบียน (วิทยานิพนธ์และ สารนิพนธ์)	๗๓,๘๐๐	๗๓,๘๐๐	๗๓,๘๐๐	๗๓,๘๐๐	๗๓,๘๐๐
-ค่าบำรุงการศึกษา	๒๑,๓๐๐	๒๑,๓๐๐	๒๑,๓๐๐	๒๑,๓๐๐	๒๑,๓๐๐
-เงินอุดหนุนจากรัฐบาล(ต่อคน)	-	-	-	-	-
อื่นๆ	๒,๘๐๐	๒,๘๐๐	๒,๘๐๐	๒,๘๐๐	๒,๘๐๐
รวมรายรับทั้งหมด	๑๑๖,๗๐๐	๑๑๖,๗๐๐	๑๑๖,๗๐๐	๑๑๖,๗๐๐	๑๑๖,๗๐๐

๒.๖.๒ งบประมาณรายรับ (แบบ ๑.๒)

รายการ	ประมาณรายรับในปีงบประมาณ(พ.ศ.)				
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
-ค่าลงทะเบียนนิสิตใหม่	๑๐,๑๐๐	๑๐,๑๐๐	๑๐,๑๐๐	๑๐,๑๐๐	๑๐,๑๐๐
-ค่าลงทะเบียน (วิทยานิพนธ์และ สารนิพนธ์)	๙๕,๑๐๐	๙๕,๑๐๐	๙๕,๑๐๐	๙๕,๑๐๐	๙๕,๑๐๐
-ค่าบำรุงการศึกษา	๒๘,๑๐๐	๒๘,๑๐๐	๒๘,๑๐๐	๒๘,๑๐๐	๒๘,๑๐๐
-เงินอุดหนุนจากรัฐบาล(ต่อคน)	-	-	-	-	-
อื่นๆ	๒,๖๐๐	๒,๖๐๐	๒,๖๐๐	๒,๖๐๐	๒,๖๐๐
รวมรายรับทั้งหมด	๑๓๕,๙๐๐	๑๓๕,๙๐๐	๑๓๕,๙๐๐	๑๓๕,๙๐๐	๑๓๕,๙๐๐

๒.๖.๓ งบประมาณรายรับ (แบบ ๒.๑)

รายการ	ประมาณรายรับในปีงบประมาณ(พ.ศ.)				
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
-ค่าลงทะเบียนนิสิตใหม่	๘๖,๐๐๐	๘๖,๐๐๐	๘๖,๐๐๐	๘๖,๐๐๐	๘๖,๐๐๐
-ค่าลงทะเบียน (วิทยานิพนธ์และ สารนิพนธ์)	๗๙,๐๐๐	๗๙,๐๐๐	๗๙,๐๐๐	๗๙,๐๐๐	๗๙,๐๐๐
-ค่าบำรุงการศึกษา	๔๒,๔๐๐	๔๒,๔๐๐	๔๒,๔๐๐	๔๒,๔๐๐	๔๒,๔๐๐
-เงินอุดหนุนจากรัฐบาล(ต่อคน)	—	—	—	—	—
อื่นๆ	๕,๓๐๐	๕,๓๐๐	๕,๓๐๐	๕,๓๐๐	๕,๓๐๐
รวมรายรับทั้งหมด	๒๑๒,๗๐๐	๒๑๒,๗๐๐	๒๑๒,๗๐๐	๒๑๒,๗๐๐	๒๑๒,๗๐๐

๒.๖.๔ งบประมาณรายรับ (แบบ ๒.๒)

รายการ	ประมาณรายรับในปีงบประมาณ(พ.ศ.)				
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
-ค่าลงทะเบียนนิสิตใหม่	๕๓,๐๐๐	๕๓,๐๐๐	๕๓,๐๐๐	๕๓,๐๐๐	๕๓,๐๐๐
-ค่าลงทะเบียน (วิทยานิพนธ์และ สารนิพนธ์)	๖๘,๐๐๐	๖๘,๐๐๐	๖๘,๐๐๐	๖๘,๐๐๐	๖๘,๐๐๐
-ค่าบำรุงการศึกษา	๒๘,๔๐๐	๒๘,๔๐๐	๒๘,๔๐๐	๒๘,๔๐๐	๒๘,๔๐๐
-เงินอุดหนุนจากรัฐบาล(ต่อคน)	—	—	—	—	—
อื่นๆ	๒,๙๐๐	๒,๙๐๐	๒,๙๐๐	๒,๙๐๐	๒,๙๐๐
รวมรายรับทั้งหมด	๑๕๒,๓๐๐	๑๕๒,๓๐๐	๑๕๒,๓๐๐	๑๕๒,๓๐๐	๑๕๒,๓๐๐

๒.๗ ระบบการศึกษา

ใช้ระบบการศึกษาแบบชั้นเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.๒๕๔๑ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๔๙ ระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๔๒ โดยสรุปคือ จัดการศึกษาระบบหน่วยกิตวิภาค แบ่งเวลาการศึกษาออกเป็นปีละ ๒ ภาคการศึกษา แต่ละภาคการศึกษามีเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๖ สัปดาห์ และอาจจัดการศึกษาภาคฤดูร้อนได้ ๑ ภาคการศึกษา โดยใช้เวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๖ สัปดาห์และมีชั่วโมงการศึกษาในแต่ละรายวิชาเท่ากับการศึกษาภาคปกติ

๒.๘ การเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชา และการลงทะเบียนข้ามสถาบัน

เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.๒๕๔๑ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๔๙ และประกาศบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่องแนวปฏิบัติการเปลี่ยนแผนการศึกษา การย้ายสาขาวิชา การรับโอนนิสิตและการเทียบโอนหน่วยกิตของนิสิตบัณฑิตศึกษา

๓. หลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน

๓.๑ หลักสูตร

๓.๑.๑ จำนวนหน่วยกิต

๑) แบบ ๑.๑ ทำวิทยานิพนธ์จำนวน ๕๔ หน่วยกิต ตลอดหลักสูตร

๒) แบบ ๑.๒ ศึกษารายวิชาและทำวิทยานิพนธ์จำนวน ๗๘ หน่วยกิต ตลอดหลักสูตร

๓) แบบ ๒.๑ ศึกษารายวิชาและทำวิทยานิพนธ์จำนวน ๕๔ หน่วยกิต ตลอดหลักสูตร

๔) แบบ ๒.๒ ศึกษารายวิชาและทำวิทยานิพนธ์จำนวน ๗๘ หน่วยกิต ตลอดหลักสูตร

๓.๑.๒ โครงสร้างหลักสูตร แบ่งเป็น ๔ แบบ คือ

๑) หลักสูตรแบบ ๑.๑ เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ทำวิทยานิพนธ์จำนวน ๕๔ หน่วยกิต และศึกษารายวิชาที่ไม่นับหน่วยกิตจำนวน ๙ รายวิชา โดยทั้งนี้ทางหลักสูตรอาจให้ศึกษารายวิชาหรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นๆ เพิ่มเติมโดยไม่นับหน่วยกิต แต่ต้องมีผลสัมฤทธิ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดตามโครงสร้างหลักสูตรดังนี้

(๑) วิชาบังคับแบบไม่นับหน่วยกิต

๘๐๑ ๑๐๑	สัมมนาพระไตรปิฎก	(๓) (๓-๐-๖)
	Seminar on the Tipitaka and Its Commentaries	
๘๐๐ ๓๐๖	วิปัสสนากรรมฐาน	(๓) (๓-๐-๖)
	Insight Meditation	
๘๐๑ ๒๐๓	ระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง	(๓)(๓-๐-๖)
	Advanced Research Methodology	

(๒) วิชาเอกแบบไม่นับหน่วยกิต

๘๐๑ ๒๐๗	ศึกษาเฉพาะเรื่องในพัฒนาการแห่งพระพุทธศาสนา	(๓) (๓-๐-๖)
	Selected Topics in Development of Buddhism	
๘๐๑ ๒๐๘	สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่	(๓) (๓-๐-๖)
	Seminar on Buddhism and Modern Sciences	
๘๐๑ ๓๐๙	พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการใช้เหตุผล	(๓) (๓-๐-๖)
	Buddhism and Reasoning Sciences	

(๓) วิทยานิพนธ์

๘๐๐ ๒๐๐	วิทยานิพนธ์	๕๔	หน่วยกิต
	Dissertation		

๒) หลักสูตรแบบ ๑.๒ เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ทำวิทยานิพนธ์จำนวน ๗๘ หน่วยกิต และศึกษารายวิชาที่ไม่นับหน่วยกิตจำนวน ๙ รายวิชา โดยทั้งนี้ทางหลักสูตรอาจให้ศึกษารายวิชาหรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นๆ เพิ่มเติมโดยไม่นับหน่วยกิต แต่ต้องมีผลสัมฤทธิ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดตามโครงสร้างหลักสูตรดังนี้

(๑) วิชาบังคับ (แบบไม่นับหน่วยกิต)

๘๐๑ ๑๐๑ สัมมนาพระไตรปิฎก (๓) (๓-๐-๖)

Seminar on the Tipitaka

๘๐๑ ๑๐๕ งานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อการวิจัย (๓) (๓-๐-๖)

Buddhist Literary Works for Research

๘๐๐ ๓๐๖ วิปัสสนากรรมฐาน (๓) (๓-๐-๖)

Insight Meditation

(๒) วิชาเอก (แบบไม่นับหน่วยกิต)

๘๐๑ ๒๐๗ ศึกษาเฉพาะเรื่องในพัฒนาการแห่งพระพุทธศาสนา (๓) (๓-๐-๖)

Selected Topics in Development of Buddhism

๘๐๑ ๒๐๘ สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่ (๓) (๓-๐-๖)

Seminar on Buddhism and Modern Sciences

๘๐๑๒๐๓ ระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง (๓) (๓-๐-๖)

Advanced Research Methodology

(๓) วิทยานิพนธ์

๘๐๐ ๓๐๐ วิทยานิพนธ์ ๗๘ หน่วยกิต

Dissertation

๓) หลักสูตรแบบ ๒.๑ เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพสูง และก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพและศึกษารายวิชาเพิ่มเติม ทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๓๖ หน่วยกิต ศึกษารายวิชารวมไม่น้อยกว่า ๑๘ หน่วยกิต โดยทั้งนี้ทางหลักสูตร อาจให้ศึกษารายวิชาหรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นๆ เพิ่มเติมโดยไม่นับหน่วยกิต แต่ต้องมีผลสัมฤทธิ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดตามโครงสร้างหลักสูตรดังนี้

(๑) วิชาบังคับ นิสิตต้องศึกษาวิชาบังคับ ๖ หน่วยกิต และศึกษาวิชาที่กำหนดให้ศึกษาเพิ่มเติมอีก ๗ รายวิชาดังนี้

ก. วิชาบังคับแบบนับหน่วยกิต

๘๐๑ ๑๐๑ สัมมนาพระไตรปิฎก ๓ (๓-๐-๖)

Seminar on the Tipitaka and Its Commentaries

๘๐๐ ๑๐๒ พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการตีความ ๓ (๓-๐-๖)

Buddhism and Hermeneutics

ข. วิชาบังคับแบบไม่นับหน่วยกิต

๘๐๑ ๒๐๓ ระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง (๓)(๓-๐-๖)

Advanced Research Methodology

๘๐๑ ๑๐๔	สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิชาชีพ Buddhism and Profession	(๓) (๓-๐-๖)
๘๐๑ ๑๐๕	งานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อการวิจัย Buddhist Literary Works for Research	(๓) (๓-๐-๖)
๘๐๐ ๓๐๖	วิปัสสนากรรมฐาน Insight Meditation	(๓) (๓-๓-๖)
๘๐๐ ๔๐๑	สัมมนางานวิจัยและวิทยานิพนธ์ Seminar on Research and Thesis	(๓) (๓-๐-๖)

(๒) วิชาเอก ๖ หน่วยกิต นิสิตต้องศึกษาวิชาเอกพระพุทธศาสนา ๖ หน่วยกิตและศึกษาวิชาที่กำหนดให้เพิ่มเติมอีก ๑ รายวิชา คือ

ก. วิชาเอกแบบนับหน่วยกิต

๘๐๑ ๒๐๗	ศึกษาเฉพาะเรื่องในพัฒนาการแห่งพระพุทธศาสนา Selected Topics in Development of Buddhism	๓ (๓-๐-๖)
๘๐๑ ๒๐๘	สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่ Seminar on Buddhism and Modern Sciences	๓ (๓-๐-๖)

ข. วิชาเอกแบบไม่นับหน่วยกิต

๘๐๑ ๓๐๙	พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการใช้เหตุผล Buddhism and Reasoning Sciences	(๓) (๓-๐-๖)

(๓) วิชาเลือก นิสิตต้องเลือกศึกษาจากรายวิชาที่กำหนดให้ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต

๘๐๑ ๒๑๐	ศึกษาอิสระในศาสนศึกษา Independent Study in Religious Studies	๓ (๓-๐-๖)
๘๐๑ ๒๑๑	สัมมนาพุทธจริยศาสตร์ประยุกต์ Seminar on Applied Buddhist Ethics	๓ (๓-๐-๖)
๘๐๑ ๒๑๒	สัมมนาพระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน Seminar on Buddhism and Sustainable Development	๓ (๓-๐-๖)
๘๐๑ ๒๑๓	สัมมนาพระพุทธศาสนากับสตรีนิยม Seminar on Buddhism and Feminism	๓ (๓-๐-๖)
๘๐๑ ๒๑๔	พระพุทธศาสนาในวรรณคดีไทย Buddhism in Thai Literatures	๓ (๓-๐-๖)
๘๐๑ ๓๑๕	จิตวิทยากับการปรึกษาเชิงพุทธ Buddhist Psychotherapy and Counseling	๓ (๓-๐-๖)
๘๐๑ ๓๑๖	สัมมนาพระพุทธศาสนากับสันติวิธี Seminar on Buddhism and Peaceful Means	๓ (๓-๐-๖)
๘๐๑ ๓๑๗	สัมมนาพระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง Seminar on Buddhism and Sufficiency Economy	๓ (๓-๐-๖)
๘๐๑ ๓๑๘	สัมมนาพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม Seminar on Socially Engaged Buddhism	๓ (๓-๐-๖)

๘๐๑ ๓๑๙ สัมมนาพระอภิธรรมปิฎก ๓ (๓-๐-๖)
Seminar on Abhidhamma Pitaka

๘๐๑ ๓๒๐ พระพุทธศาสนากับประชาคมอาเซียน ๓ (๓-๐-๖)
Buddhism and ASEAN Community

(๔) วิทยานิพนธ์

๘๐๐ ๔๐๐ วิทยานิพนธ์ ๓๖ หน่วยกิต
Dissertation

๔) หลักสูตรแบบ ๒.๒ เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพสูง และก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพและศึกษารายวิชาเพิ่มเติม ทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๔๘ หน่วยกิต ศึกษารายวิชารวมไม่น้อยกว่า ๓๐ หน่วยกิต โดยทั้งนี้ทางหลักสูตร อาจให้ศึกษารายวิชาหรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นๆ เพิ่มเติมโดยไม่นับหน่วยกิต แต่ต้องมีผลสัมฤทธิ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

(๑) วิชาบังคับ นิสิตต้องศึกษาวิชาบังคับ ๙ หน่วยกิต และศึกษาวิชาที่กำหนดให้ศึกษาเพิ่มเติมอีก ๗ รายวิชาดังนี้

ก. วิชาบังคับแบบนับหน่วยกิต

๘๐๑ ๑๐๑ สัมมนาพระไตรปิฎก ๓ (๓-๐-๖)
Seminar on the Tipitaka and Its Commentaries

๘๐๐ ๑๐๒ พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการตีความ ๓ (๓-๐-๖)
Buddhism and Hermeneutics

๘๐๑ ๒๐๓ ระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง ๓ (๓-๐-๖)
Advanced Research Methodolgy

ข. วิชาบังคับแบบไม่นับหน่วยกิต

๘๐๑ ๑๐๔ สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิชาชีพ (๓) (๓-๐-๖)
Buddhism and Profession

๘๐๑ ๑๐๕ งานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อการวิจัย (๓) (๓-๐-๖)
Buddhist Literary Works for Research

๘๐๑ ๓๐๙ พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการใช้เหตุผล (๓) (๓-๐-๖)
Buddhism and Reasoning Sciences

๘๐๐ ๓๐๖ วิปัสสนากรรมฐาน (๓) (๓-๓-๖)
Insight Meditation

๘๐๐ ๔๐๑ สัมมนางานวิจัยและวิทยานิพนธ์ (๓) (๓-๐-๖)
Seminar on Research and Thesis

(๒) วิชาเอก ๖ หน่วยกิต นิสิตต้องศึกษาวิชาเอกพระพุทธศาสนา ๑๒ หน่วยกิต

๘๐๑ ๒๐๗	ศึกษาเฉพาะเรื่องในพัฒนาการแห่งพระพุทธศาสนา ๓ (๓-๐-๖) Selected Topics in Development of Buddhism	
๘๐๑ ๒๐๘	สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่ ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhism and Modern Sciences	
๘๐๑ ๑๒๐	สัมมนาพระพุทธศาสนาเถรวาทและมหายาน ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Theravada and Mahayana Buddhism	
๘๐๑ ๑๒๑	สัมมนาพุทธปรัชญา ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhist Philosophy	

(๓) วิชาเลือก นิสิตต้องเลือกศึกษาจากรายวิชาที่กำหนดให้ไม่น้อยกว่า ๙ หน่วยกิต

๘๐๑ ๒๑๐	ศึกษาอิสระในศาสนศึกษา ๓ (๓-๐-๖) Independent Study in Religious Studies	
๘๐๑ ๒๑๑	สัมมนาพุทธจริยศาสตร์ประยุกต์ ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Applied Buddhist Ethics	
๘๐๑ ๒๑๒	สัมมนาพระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhism and Sustainable Development	
๘๐๑ ๒๑๓	สัมมนาพระพุทธศาสนากับสตรีนิยม ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhism and Feminism	
๘๐๑ ๒๑๔	พระพุทธศาสนาในวรรณคดีไทย ๓ (๓-๐-๖) Buddhism in Thai Literatures	
๘๐๑ ๓๑๕	จิตวิทยากับการปรึกษาเชิงพุทธ ๓ (๓-๐-๖) Buddhist Psychotherapy and Counseling	
๘๐๑ ๓๑๖	สัมมนาพระพุทธศาสนากับสันติวิธี ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhism and Peaceful Means	
๘๐๑ ๓๑๗	สัมมนาพระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhism and Sufficiency Economy	
๘๐๑ ๓๑๘	สัมมนาพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Socially Engaged Buddhism	
๘๐๑ ๓๑๙	สัมมนาพระอภิธรรมปิฎก ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Abhidhamma Pitaka	
๘๐๑ ๓๒๐	พระพุทธศาสนากับประชาคมอาเซียน ๓ (๓-๐-๖) Buddhism and ASEAN Community	

(๔) วิทยานิพนธ์

๘๐๐ ๕๐๐	วิทยานิพนธ์ ๔๘ หน่วยกิต Dissertation	

โครงสร้างหลักสูตร

หมวดวิชา	จำนวนหน่วยกิต แบบ ๑.๑	จำนวนหน่วยกิต แบบ ๑.๒	จำนวนหน่วยกิต แบบ ๒.๑	จำนวนหน่วยกิต แบบ ๒.๒
๑. หมวดวิชาบังคับ				
๑.๑ นับหน่วยกิต	-		๖	๙
๑.๒ ไม่นับหน่วยกิต	(๙)	(๙)	(๑๕)	(๑๕)
๒. หมวดวิชาเอก				
๒.๑ นับหน่วยกิต			๖	๑๒
๒.๒ ไม่นับหน่วยกิต	(๙)	(๙)	(๓)	
๓. หมวดวิชาเลือก	-		๖	๙
๔. วิทยานิพนธ์	๕๔	๗๘	๓๖	๔๘
รวมทั้งสิ้น	๕๔	๗๘	๕๔	๗๘

๓.๑.๔ แผนการศึกษา

๓.๑.๔.๑ แผนการศึกษาแบบ ๑.๑

ภาคการศึกษาที่ ๑

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๑.๑			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๑	วิชาบังคับ				
	๘๐๑ ๑๐๑ สัมมนาพระไตรปิฎก	(๓)	๓	๐	๖
	๘๐๑ ๒๐๓ ระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง	(๓)	๓	๐	๖
วิชาเอก					
	๘๐๑ ๒๐๗ ศึกษาเฉพาะเรื่องในพัฒนาการแห่งพระพุทธศาสนา	(๓)	๓	๐	๖
	วิชาเลือก				
	รวมนับหน่วยกิต	-			
	รวมไม่นับหน่วยกิต	(๙)			

ภาคการศึกษาที่ ๒

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๑.๑			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๒	วิชาบังคับ ๘๐๐ ๓๐๖ วิปัสสนากรรมฐาน	(๓)	๓	๒	๖
	วิชาเอก ๘๐๑ ๓๐๙ พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการ ใช้เหตุผล	(๓)	๓	๐	๖
	๘๐๑ ๒๐๘ สัมมนาพระพุทธศาสนากับ วิทยาการสมัยใหม่	(๓)	๓	๐	๖
	วิชาเลือก วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๒๐๐ วิทยานิพนธ์	๖			
	รวมนับหน่วยกิต	๖			
	รวมไม่นับหน่วยกิต	(๙)			

ภาคการศึกษาที่ ๓

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๑.๑			
		หน่วย กิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๓	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๒๐๐ วิทยานิพนธ์	๑๒			
	รวมนับหน่วยกิต	๑๒			

ภาคการศึกษาที่ ๔

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๑.๑			
		หน่วย กิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๔	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๒๐๐ วิทยานิพนธ์	๑๒			
	รวมนับหน่วยกิต	๑๒			

ภาคการศึกษาที่ ๕

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๑.๑			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๕	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๒๐๐ วิทยานิพนธ์	๑๒			
	รวมนับหน่วยกิต	๑๒			

ภาคการศึกษาที่ ๖

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๑.๑			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๖	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๒๐๐ วิทยานิพนธ์	๑๒			
	รวมนับหน่วยกิต	๑๒			

๓.๑.๔.๒ แผนการศึกษาแบบ ๑.๒

ภาคการศึกษาที่ ๑

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๑.๒			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๑	วิชาบังคับ ๘๐๑ ๑๐๑ สัมมนาพระไตรปิฎก	(๓)	๓	๐	๖
	วิชาเอก ๘๐๑ ๒๐๗ ศึกษาเฉพาะเรื่องในพัฒนาการ แห่งพระพุทธศาสนา	(๓)	๓	๐	๖
	๘๐๑ ๒๐๘ สัมมนาพระพุทธศาสนากับ วิทยาการสมัยใหม่	(๓)	๓	๐	๖
	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๓๐๐ วิทยานิพนธ์	๙			
	รวมนับหน่วยกิต	๙			

ภาคการศึกษาที่ ๒

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๑.๒			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๒	วิชาบังคับ ๘๐๐ ๓๐๖ วิปัสสนากรรมฐาน	(๓)	๓	๒	๖
	๘๐๑ ๑๐๕ งานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนา เพื่อการวิจัย	(๓)	๓	๐	๖
	วิชาเอก ๘๐๑๒๐๓ระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง	(๓)	๓	๐	๖
	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๓๐๐ วิทยานิพนธ์	๙			
	รวมนับหน่วยกิต	๙			

ภาคการศึกษาที่ ๓

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๑.๒			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๓	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๓๐๐ วิทยานิพนธ์	๑๕			
	รวมนับหน่วยกิต	๑๕			

ภาคการศึกษาที่ ๔

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๑.๒			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๔	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๓๐๐ วิทยานิพนธ์	๑๕			
	รวมนับหน่วยกิต	๑๕			

ภาคการศึกษาที่ ๕

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๑.๒			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๕	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๓๐๐ วิทยานิพนธ์	๑๕			
	รวมนับหน่วยกิต	๑๕			

ภาคการศึกษาที่ ๖

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๑.๒			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๖	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๓๐๐ วิทยานิพนธ์	๑๕			
	รวมนับหน่วยกิต	๑๕			

๓.๑.๔.๓ แผนการศึกษาแบบ ๒.๑

ภาคการศึกษาที่ ๑

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษา ด้วย ตนเอง
	๘๐๑ ๑๐๑ สัมมนาพระไตรปิฎก	๓	๓	๐	๖
	๘๐๐ ๑๐๒ พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่ง การตีความ	๓	๓	๐	๖
	๘๐๑ ๑๐๔ สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิชาชีพ	(๓)	๓	๐	๖
	๘๐๑ ๑๐๕ งานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนา เพื่อการวิจัย	(๓)	๓	๐	๖
	รวมนับหน่วยกิต	๖			

ภาคการศึกษาที่ ๒

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา				
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษา ด้วย ตนเอง
๒	วิชาบังคับ ๘๐๑ ๒๐๓ ระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง	(๓)	๓	๐	๖
	วิชาเอก ๘๐๑ ๒๐๗ ศึกษาเฉพาะเรื่องในพัฒนาการ แห่งพระพุทธศาสนา	๓	๓	๐	๖
	๘๐๑ ๒๐๘ สัมมนาพระพุทธศาสนากับ วิทยาการสมัยใหม่	๓	๓	๐	๖
	วิชาเลือก (เลือกศึกษาจากหมวดวิชาเลือก จำนวน ๑ วิชา)	๓	๓	๐	๖
	รวมนับหน่วยกิต	๙			

ภาคการศึกษาที่ ๓

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา				
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๓	วิชาบังคับ ๘๐๐ ๗๐๖ วิชาศาสนากรมฐาน	(๓)	๓	๒	๖
	วิชาเอก ๘๐๑ ๒๐๙ พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่ง การใช้เหตุผล	(๓)	๓	๐	๖
	วิชาเลือก xxx xxx เลือกศึกษาจากหมวดวิชาเลือก ๑ รายวิชา	๓	๓	๐	๖
	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๔๐๐ วิทยานิพนธ์	๖			
	รวมนับหน่วยกิต	๙			

ภาคการศึกษาที่ ๔

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา				
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๔	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๔๐๐ วิทยานิพนธ์	๖			
	รวมนับหน่วยกิต	๖			

ภาคการศึกษาที่ ๕

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา				
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๕	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๔๐๐ วิทยานิพนธ์	๑๒			
	รวมนับหน่วยกิต	๑๒			

ภาคการศึกษาที่ ๖

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา				
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๖	๘๐๐ ๔๐๐ วิทยานิพนธ์	๑๒			
	รวมนับหน่วยกิต	๑๒			

๓.๑.๔.๔ แผนการศึกษาแบบ ๒.๒

ภาคการศึกษาที่ ๑

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๒.๒			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๑	วิชาบังคับ				
	๘๐๑ ๑๐๑ สัมมนาพระไตรปิฎก	๓	๓	๐	๖
	๘๐๐ ๑๐๒ พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่ง การตีความ	๓	๓	๐	๖
	วิชาเอก				
๘๐๑ ๑๒๐ สัมมนาพระพุทธศาสนาเถรวาท และมหายาน	๓	๓	๐	๖	
๘๐๑ ๑๒๑ สัมมนาพุทธปรัชญา	๓	๓	๐	๖	
	วิชาเลือก				
	รวมนับหน่วยกิต	๑๒			

ภาคการศึกษาที่ ๒

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๒.๒			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๒	วิชาบังคับ				
	๘๐๑ ๒๐๓ ระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง	๓	๓	๐	๖
	๘๐๐ ๔๐๑ สัมมนางานวิจัยและวิทยานิพนธ์*	(๓)	๓	๐	๖
	วิชาเอก				
๘๐๑ ๒๐๓ ศึกษาเฉพาะเรื่องในพัฒนาการแห่ง พระพุทธศาสนา	๓	๓	๐	๖	
๘๐๑ ๒๐๘ สัมมนาพระพุทธศาสนากับ วิทยาการสมัยใหม่	๓	๓	๐	๖	
	วิชาเลือก				
	รวมนับหน่วยกิต	๙			

ภาคการศึกษาที่ ๓

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๒.๒			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๓	วิชาบังคับ				
	๘๐๐ ๓๐๖ วิปัสสนากรรมฐาน*	(๓)	๓	๐	๖
	๘๐๑ ๓๐๙ พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่ง การใช้เหตุผล*	(๓)	๓	๐	๖
	๘๐๑ ๑๐๔ สัมมนาพระพุทธศาสนากับ วิชาชีพ*	(๓)	๖	๐	๖
	วิชาเลือก				
xxx xxx เลือกศึกษาจากหมวดวิชาเลือก	๓	๓	๐	๖	
xxx xxx เลือกศึกษาจากหมวดวิชาเลือก	๓	๓	๐	๖	
	รวมนับหน่วยกิต	๖			

ภาคการศึกษาที่ ๔

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๒.๒			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วย ตนเอง
๔	วิชาบังคับ				
	๘๐๑ ๑๐๕ งานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนา เพื่อการวิจัย*	(๓)	๓	๐	๖
	วิชาเอก				
วิชาเลือก					
xxx xxx เลือกศึกษาจากหมวดวิชาเลือก ๑ รายวิชา	๓	๓	๐	๖	
	รวมนับหน่วยกิต	๓			

ภาคการศึกษาที่ ๕

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๒.๒			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด้วยตนเอง
๕	วิทยานิพนธ์				
	๘๐๐ ๕๐๐ วิทยานิพนธ์	๑๒			
	รวมนับหน่วยกิต	๑๒			

ภาคการศึกษาที่ ๖

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๒.๒			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด້วยตนเอง
๖	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๕๐๐ วิทยานิพนธ์	๑๒			
	รวมนับหน่วยกิต	๑๒			

ภาคการศึกษาที่ ๗

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๒.๒			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด້วยตนเอง
๗	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๕๐๐ วิทยานิพนธ์	๑๒			
	รวมนับหน่วยกิต	๑๒			

ภาคการศึกษาที่ ๘

ภาค การศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	แบบ ๒.๒			
		หน่วยกิต	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ศึกษาด້วย ตนเอง
๘	วิทยานิพนธ์ ๘๐๐ ๕๐๐ วิทยานิพนธ์	๑๒			
	รวมนับหน่วยกิต	๑๒			
	รวมทั้งสิ้น				

๓.๑.๕ คำอธิบายรายวิชา(ดูจากภาคผนวก ก)
๓.๒ ชื่อ สกุล เลขประจำตัวบัตรประชาชน ตำแหน่งและคุณวุฒิของอาจารย์
๓.๒.๑ อาจารย์ประจำหลักสูตร

ตำแหน่งทาง วิชาการ	ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	คุณวุฒิ/สาขาวิชา	สถาบันที่สำเร็จการศึกษา	ปีที่สำเร็จ	ภาระงานบรรยายในหลักสูตร	
					รายวิชา	จำนวน ชม./ส.ป.
รอง ศาสตราจารย์	พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ. ดร.(สมจินต์ สมมาปณโ ณ)วันจันทร์ ๕๓๑๑๐๐๐๐ ๗๕๖๘๙	ป.ธ.๙ ศษ.บ.(ศึกษาศาสตร์ บัณฑิต)พธ.ม. (พระพุทธศาสนา) Ph.D.(Pali&Buddhist Studies)	แม่กองบาลีสนามหลวง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิ ราชมหาวิทยาลัยมหาจุฬาฯ Banaras Hindu University,India	๒๕๒๘	๑. ชีวิตและความตายใน พระพุทธศาสนา	๓
				๒๕๓๒	๒. ปฏิจจสมุปบาทกับความ เป็นโรค	๓
				๒๕๓๒	๓.พระพุทธศาสนากับ วิทยาการโลกยุคใหม่	๓
				๒๕๓๗	๔.ศึกษาเฉพาะเรื่องในปรัชญา ตะวันออก	๓
					๕.ระเบียบวิธีวิจัยชั้นสูงทาง ปัญญา	๓
					๖.พุทธปรัชญาการบริหาร การศึกษา	๓
ผู้ช่วย ศาสตราจารย์	พระมหาวิ มหาปณโ ณ(ละลง), ผศ.ดร. ๓๓๑๐๗๐๑๐๗๔๐๕๓	ป.ธ.๙ พธ.บ.(ปรัชญา) ศศ.ม.(พุทธศาสนศึกษา) Ph.D.(Buddhist Studies)	แม่กองบาลีสนามหลวง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Delhi University, India	๒๕๔๑	๑. พุทธปรัชญาเถรวาท	๓
				๒๕๔๔	๒. สัมมนาพระพุทธศาสนา	๓
				๒๕๔๕	๓. ศึกษาเฉพาะเรื่องใน พัฒนาการแห่ง พระพุทธศาสนา	๓
				๒๕๔๙	๔. Selected Topics in	๓

					Development of Buddhism	
อาจารย์	พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร(พรรณนา), ดร.* ๓๓๓๐๑๐๐๒๘๖๓๓๑	พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ) ศศ.ม. (พุทธศาสนศึกษา) พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง	๒๕๔๐ ๒๕๔๔ ๒๕๕๑	๑. Buddhists in Social Work ๒. ปรัชญาตะวันตกสมัยกลาง ๓. พระพุทธศาสนาเมฆายาน ๔. พระพุทธศาสนาเพื่อสังคม ๕. ศึกษาอิสระในพระพุทธศาสนศึกษา	๓ ๓ ๓ ๓ ๓
อาจารย์	ดร.แม่ชีกฤษณา รักษา โฉม ๓๓๔๙๙๐๐๔๘๖๑๔๗	อภ.บ.(อภิธรรมบัณฑิต) ศษ.บ. (ศึกษาศาสตร์ บัณฑิต)ศศ.บ.(ศิลปศาสตร บัณฑิต) พธ.ม.(พระพุทธศาสนา) พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิ ราช มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง	๒๕๔๐ ๒๕๓๐ ๒๕๕๒ ๒๕๔๕ ๒๕๔๕ ๒๕๕๑	๑. อภิธรรมปิฎก ๒. สัมโมหวิโนทนอรรถกถา ๓. พระสูตรตันตปิฎก ๔. ศุภงานสำคัญทางพระพุทธศาสนา ๕. ภาษาอังกฤษ ๖. พุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่	๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
อาจารย์	ดร.ประพันธ์ ศุภษร ๓๔๑๐๗๐๐๑๔๔๒๘๖	พธ.บ. (พระพุทธศาสนา) ศศ.ม.(พุทธศาสนศึกษา) พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ฯ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง	๒๕๔๐ ๒๕๔๔ ๒๕๕๑	๑. พระไตรปิฎกเบื้องต้น ๒. พระพุทธศาสนาเถรวาท ๓. ศาสนาเปรียบเทียบ ๔. ชีวิตและความตาย ๕. งานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อการวิจัย	๓ ๓ ๓ ๓ ๓

ที่	ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	คุณวุฒิ/สาขาวิชา	ตำแหน่งทางวิชาการ
๑	พระสุธีวรญาณ, รศ.ดร. (ณรงค์ จิตตโสภโณ)	พธ.บ.(พุทธศาสนา) M.A.(History and Archeology) Ph.D. (Buddhist Studies),	รองศาสตราจารย์
๒	พระสุธีธรรมานวัตร, ผศ.ดร. (เทียบ สิริวิภา)	ป.ธ.๙, M.A.(Pali&Sanskrit) Ph.D.(Pali),	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
๓	พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส รศ.ดร.	พธ.บ.(ปรัชญา) ศศ.ม.(พุทธศาสนศึกษา) พธ.ด.(พระพุทธศาสนา),	รองศาสตราจารย์
๔	พระราชสิทธิธมฺมณี, ดร.วิ. (บุญชิต ญาณสํวโร)	ป.ธ.๙, พธ.บ. (พุทธศาสนา) อ.ม. (ศาสนาเปรียบเทียบ) Ph.D. (Pali&Buddhist Studies)	อาจารย์
๕	พระเมธีรัตนติก, ดร. (จรรยา ชินวโร)	ป.ธ.๙, พธ.บ.(ครุศาสตร์) M.A. (Linguistics) Ph.D.(Buddhist Studies)	อาจารย์
๖	พระมหาฤกษ์ ตรีโณ, ผศ.ดร.	พ.ม. พธ.บ. (การบริหาร) พธ.ม. (ปรัชญา) Ph.D.(Philosophy)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
๗	พระมหาพรชัย สิริวโร	พธ.บ.(อังกฤษ) อ.ม.(จริยศาสตร์ศึกษา) ม.มหิดล M.Phil.(Philosophy) Ph.D. (Philosophy)	อาจารย์
๘	พระมหาสุทัศน์ ติสสรวาที	ป.ธ.๙ พธ.บ.(ปรัชญา) พธ.ม.(ปรัชญา)	อาจารย์
๙	พระมหาตณัฏพัชร คมภิรมย์, ดร.	พธ.บ(ปรัชญา) พธ.ม.(ปรัชญา) Ph.D. (Buddhist Philosophy)	อาจารย์
๑๐	พระมหาไพรัช ธรรมทีโป	พธ.บ.(ปรัชญา) อ.ม.(ปรัชญา ม.จุฬาฯ)	อาจารย์
๑๑	พระมหาบุญเลิศ ธรรมทสสี	พธ.บ.(การสอนสังคมศึกษา) พธ.ม.(ธรรมนิเทศ),	อาจารย์

ที่	ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	คุณวุฒิ/สาขาวิชา	ตำแหน่งทางวิชาการ
๑๒	ผศ.ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร	ป.ธ.๙ พธ.บ.(ปรัชญา) พธ.ม.(พระพุทธศาสนา) Ph.D.(Pali&Buddhist Studies)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
๑๓	ดร.ศศิวรรณ กำลังสินเสริม	คศ.บ. (โภชนาการชุมชน) พธ.ม. (พระพุทธศาสนา) พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	อาจารย์
๑๔	ผศ.รังษี สุทนต์	ป.ธ.๙, พธ.ม.(พระพุทธศาสนา)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์

๓.๒.๓ อาจารย์พิเศษ

ที่	ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	คุณวุฒิ/สาขาวิชา	ตำแหน่งทางวิชาการ
๑	ศ.ปรีชา ช้างขวัญยืน	อ.บ. (เกียรตินิยม) อ.ม. (ภาษาไทย) อ.ด. (ปรัชญา)	ศาสตราจารย์กิตติคุณ
๒	ศ.ดร.จันทน์ อดิวัฒนสิทธิ์	พธ.บ.(พุทธศาสนา) M.A. (Sociology) Ph.D. (Sociology)	ศาสตราจารย์
๓	ศ.ดร.สมภาร พรหมทา	พธ.บ. (ปรัชญา) อ.ม.(ปรัชญา) อ.ด. (ปรัชญา),	ศาสตราจารย์
๔	ศ.ดร.วัชระ งามจิตรเจริญ	ป.ธ.๙ พธ.บ.(ศาสนาและปรัชญา) M.A. (Philosophy) อ.ด. (ปรัชญา)	ศาสตราจารย์
๕	ผศ.รท.ดร.บรรจบ บรรณรุจิ	ป.ธ.๙ พธ.บ. (การศึกษา) อ.ม. (บาลีสันสกฤต) Ph.D. (Buddhist Philosophy)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
๖	รศ.พิเศษ ดร.อดิศร เพียงเกษ	นบ.(นิติศาสตร์) พธ.ม.(พระพุทธศาสนา) Ph.D. (Buddhist Philosophy)	
๗	ผศ.ดร.ชาญณรงค์ บุญหนุน	พธ.บ.(ปรัชญา) อ.ด. (ปรัชญา)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
๘	ดร.ทรงวิทย์ แก้วศรี	พธ.บ.(พุทธศาสนา) ศศ.บ. (สารนิเทศศาสตร์) MLib.Sc. (บรรณารักษศาสตร์) พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	อาจารย์พิเศษ

ที่	ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	คุณวุฒิ/สาขาวิชา	ตำแหน่งทางวิชาการ
๙	ดร.เสนาะ ผดุงฉัตร	ป.ธ.๙ พธ.บ.(พุทธศาสนา) M.A.(สังคมวิทยาและ มานุษยวิทยา) พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	อาจารย์พิเศษ
๑๐	ดร.วีรชาติ นิมนงค์	พธ.บ. (ปรัชญา) กศ.บ. (วรรณคดีไทย) M.A. (Philosophy) M.Phil., Ph.D. (Philosophy),	อาจารย์พิเศษ
๑๑	ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	ป.ธ.๙ พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ) อ.ม. (ศาสนาเปรียบเทียบ) พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	อาจารย์พิเศษ
๑๒	รศ.ดร.พิศมัย อัญโพธิ์	B.A. (Linguistics) M.A. (Linguistics) Ph.D. (Linguistics)	รองศาสตราจารย์
๑๓	ผศ.ดร.เสริมศิริ อัครพุฒิพันธ์	ค.บ.(ครุศาสตร์ม.จุฬา.) ค.ม.(ครุศาสตร์,ม.จุฬา.) ศศ.ม.(รัฐศาสตร์, ม.รามคำแหง) พธ.ด.(พระพุทธศาสนา)	อาจารย์พิเศษ
๑๔	ดร.หิมาพรรณ รักแตงาม	บธ.บ. (บริหารธุรกิจบัณฑิต) MBA. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) พธ.ด.(พระพุทธศาสนา)	อาจารย์พิเศษ
๑๕	ดร.วิศิษฐ์ ชัยสุวรรณ	วศ.บ. (วิศวกรรมไฟฟ้า) วศ.ม. (วิศวกรรมไฟฟ้า) พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	อาจารย์พิเศษ
๑๖	ดร.จุฑามาศ วารีแสงทิพย์	วท.บ. (พยาบาล) พธ.ม. (พระพุทธศาสนา) พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)	อาจารย์พิเศษ

๔.องค์ประกอบเกี่ยวกับประสบการณ์ภาคสนาม(ถ้ามี)

(ไม่มี)

๕. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์

๕.๑ คำอธิบายโดยย่อ

การทำวิทยานิพนธ์คือการศึกษาค้นคว้า การแสวงหาความรู้ การประยุกต์ วิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบการวิจัยอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการด้านพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่ ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ของนิสิตแต่ละคนให้เป็นไปตามข้อบังคับ ระเบียบฯ และประกาศของบัณฑิตวิทยาลัยจนกว่าจะแล้วเสร็จ และต้องมีการนำเสนอผลงานวิจัยในรูปแบบรายงานและวาจา มีการนำเสนอผลงาน และต้องผ่านการประเมินผลงานวิจัย

๕.๒ ผลการเรียนรู้

- ๑) มีคุณธรรม จรรยาบรรณ และความรับผิดชอบในการทำงานวิจัย
- ๒) มีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- ๓) สามารถคิดและวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ
- ๔) มีหลักการ วิธีการและประยุกต์ สังเคราะห์และบูรณาการพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
- ๕) มีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานของการศึกษา(TQF) ๕ ด้าน
- ๖) มีลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ทั้ง ๙ ด้าน(MAHACHULA)

๕.๓ ช่วงเวลา

นิสิตแบบ ๑.๑ และแบบ ๑.๒

๑.มีสิทธิเสนอหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์เพื่อขออนุมัติลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์หลังจากขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตแล้ว โดยกำหนดจำนวนบทและหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ดังนี้

วิทยานิพนธ์ต้องมีเนื้อหาประกอบด้วยจำนวนบทอย่างน้อย ๕ บท แต่ไม่เกิน ๗ บท โดยการสอบออกเป็น ๓ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ สอบหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์

ครั้งที่ ๒ สอบนำเสนองานในการสัมมนาคุษุณิพนธ์

ครั้งที่ ๓ สอบป้องกันวิทยานิพนธ์

๒.การลงทะเบียนและชำระค่าลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ แบ่งออกเป็น ๔ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๑ ชำระพร้อมกับการขึ้นทะเบียนเป็นนิสิต และ ชำระอีก ๓ ครั้ง ตามจำนวนครั้งที่มีการสอบวิทยานิพนธ์ตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

๓.นิสิตมีสิทธิเสนอขอสอบวิทยานิพนธ์ครั้งที่ ๓ (ครั้งสุดท้าย) เพื่อสอบจบการศึกษา เมื่อได้รับผลประเมินผ่านในการศึกษารายวิชาที่ได้รับการพิจารณาให้ศึกษาเพิ่มเติม สอบผ่านการสอบวัดคุณสมบัติ สอบผ่านการสอบวัดความรู้ภาษาต่างประเทศ ๑ ภาษาผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และมีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า ๘ ภาคการศึกษาปกติในระบบทวิภาค หรือมีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า ๘ ภาคการศึกษาปกติในระบบไตรภาค

นิสิตแบบ ๒.๑ และแบบ ๒.๒

๑.ศึกษารายวิชามาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ภาคการศึกษาปกติและมีหน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่า

๖ หน่วยกิต มีสิทธิ์เสนอหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์เพื่อขออนุมัติลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ต้องมีเนื้อหาประกอบด้วยจำนวนบทอย่างน้อย ๕ บท แต่ไม่เกิน ๗ บท โดยแบ่งการสอบออกเป็น ๓ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ สอบหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์

ครั้งที่ ๒ สอบนำเสนองานในการสัมมนาคุชกุณีนิพนธ์

ครั้งที่ ๓ สอบป้องกันวิทยานิพนธ์

๒. การลงทะเบียนและชำระค่าลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ แบ่งออกเป็น ๓ ครั้ง ตามจำนวนครั้งที่มีการสอบวิทยานิพนธ์ตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

๓. นิสิตมีสิทธิ์เสนอขอสอบวิทยานิพนธ์ครั้งที่ ๓ (ครั้งสุดท้าย) เพื่อสอบจบการศึกษา เมื่อได้ศึกษารายวิชาครบตามหลักสูตร มีหน่วยกิตสะสมและผลคะแนนผ่านเกณฑ์ประเมินของมหาวิทยาลัย สอบผ่านวัดคุณสมบัติใน ๓ รายวิชา สอบผ่านการสอบวัดความรู้ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอีก ๑ ภาษา ผ่านการปฏิบัติการรฐาน และทำวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์โดยใช้เวลาทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๘ เดือน นับจากวันลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์

๔. การเสนอหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ การลงทะเบียนวิทยานิพนธ์การสอบวิทยานิพนธ์ ให้เป็นไปตามระเบียบบัณฑิตวิทยาลัยว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๕๐

๕.๔ จำนวนหน่วยกิต

- ๑) แบบ ๑.๑ จำนวน ๕๔ หน่วยกิต
- ๒) แบบ ๑.๒ จำนวน ๗๘ หน่วยกิต
- ๓) แบบ ๒.๑ จำนวน ๕๔ หน่วยกิต
- ๔) แบบ ๒.๒ จำนวน ๗๘ หน่วยกิต

๕.๕ การเตรียมการ

- ๑) จัดเตรียมคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ห้องเรียน ห้องสมุดและอุปกรณ์การศึกษาให้พร้อมในแต่ละปีการศึกษาให้พร้อมที่ทำงาน
- ๒) เตรียมคณาจารย์ผู้ให้คำปรึกษา แนะนำแก่นิสิต และให้นิสิตจัดทำหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์โดยความเห็นชอบของผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นประธานหรือกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
- ๓) อาจารย์จัดทำตารางการเรียนการสอนและตารางสำหรับให้คำปรึกษาแก่นิสิต
- ๔) จัดเตรียมเจ้าหน้าที่ดูแลอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีความปลอดภัย และพร้อมใช้งาน
- ๕) จัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องสมุด และสิ่งเกี่ยวข้อง

๕.๖ กระบวนการประเมินผล

- ๑) ประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์โดยคณะกรรมการ เป็นไปตามระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย
- ๒) ประเมินความก้าวหน้าในระหว่างการทำงานวิจัย โดยอาจารย์ที่ปรึกษาจากการสังเกต และจากการรายงานด้วยวาจา และเอกสาร
- ๓) ประเมินการนำเสนอผลงานวิจัยในรูปแบบต่างๆ จากกรรมการภายนอก
- ๔) ประเมินผลการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตโดยภาพรวม จากการติดตามการทำงาน ผลที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอน และรายงานโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการ

หมวดที่ ๔ ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล

๑. การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนิสิต

คุณลักษณะพิเศษ	กลยุทธ์หรือกิจกรรมของนิสิต
๑. M – Morality มีมารยาททางกายและวาจาที่เหมาะสมตามกาลเทศะ	มีการฝึกฝนด้านระเบียบวินัยกิจกรรมารยาททั้งทางกายและวาจาที่เหมาะสม เช่น การแต่งกาย การพูด
๒. A – Awareness รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคม	มีการส่งเสริมให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมปัจจุบันในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี
๓. H – Helpfulness มีศรัทธา อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา	มีการส่งเสริมให้นิสิตมีศรัทธาอุทิศตนเพื่อทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยการให้ออกค่ายบัณฑิตอาสาพัฒนาชุมชน
๔. A – Ability มีความสามารถในการแก้ปัญหา	มีการส่งเสริมให้นิสิตมีทักษะในการแก้ปัญหาตนเองและสังคม โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากกรณีปัญหา (Problem-Based Learning: PBL) เพื่อนำไปสู่การคิดแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตามหลักพุทธธรรม
๕. C – Curiosity มีความใฝ่รู้ใฝ่คิด	มีการส่งเสริมให้นิสิตแสวงหาความรู้รอบด้าน คิดสร้างสรรค์ ต่อยอดองค์ความรู้ ด้วยการศึกษาค้นคว้าวิจัย วิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจารณ์ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม
๖. H - Hospitality มีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวม	มีการส่งเสริมให้นิสิตมีจิตอาสาในการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เช่น กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ กิจกรรมช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ
๗. U – Universality มีโลกทัศน์กว้างไกล	มีการส่งเสริมให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในระดับชาติและนานาชาติ เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ด้านพระพุทธศาสนาและสังคม
๘. L – Leadership มีความเป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา	มีการส่งเสริมให้นิสิตวางตนเป็นแบบอย่างด้านจิตใจและปัญญา
๙. A – Aspiration มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนให้เทียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม	มีการส่งเสริมให้นิสิตฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม โดยการบูรณาการหลักคุณธรรมจริยธรรมไว้ในรายวิชาต่างๆ

๒. การพัฒนาผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน

๒.๑ คุณธรรมจริยธรรม(Moral and Ethics)

๒.๑.๑ ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม

(๑) สามารถจัดการและแก้ปัญหาด้วยคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยศิลาจารวัตตรงตามและเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

(๒) มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาชีวิตตน และเพื่อนร่วมสังคมได้อย่างเหมาะสม ด้านการครองตน ครองคน ครองงาน

(๓) เป็นผู้มีความใจเสียสละ มีจิตอาสาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม

(๔) มีความเป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา และส่งเสริมให้มีการประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรม

(๕) เคารพสิทธิ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมถึงเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

(๖) มีการยอมรับประเด็นทางศีลธรรมและจริยธรรมอันเนื่องมาจากความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

๒.๑.๒ กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม

(๑) การจัดกิจกรรมในรายวิชาที่เน้นการแก้ปัญหาด้วยคุณธรรม จริยธรรม ปลุกฝังให้นิสิตมีระเบียบวินัยในตนเอง แต่งกายเหมาะสมกับสถานภาพนักศึกษา มีความรับผิดชอบในการเข้าเรียนและการส่งงานตรงเวลา

(๒) ฝึกฝนภาวะความเป็นผู้นำ ผู้ตาม รวมถึงการเคารพสิทธิ และการรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นในการปฏิบัติงานเป็นทีมและการทำงานวิจัย

(๓) การสอดแทรกความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ในการเรียนการสอน ทั้งในด้านการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และในการวิจัย

๒.๑.๓ กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม

(๑) ประเมินจากการมีวินัยในการเรียน การตรงเวลา การทำงานเสร็จและส่งงานตามกำหนด

(๒) ประเมินจากความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเป็นทีม การทำงานวิจัย และการเข้าร่วมกิจกรรมในการใช้ข้อดีความรู้ทางการศึกษาทำประโยชน์ต่อสังคม

(๓) ประเมินจากความซื่อสัตย์ และจรรยาบรรณในการสอบ

(๔) ผู้เรียนประเมินตนเองและประเมินโดยเพื่อนและอาจารย์ โดยใช้แบบประเมินและแบบวัดผล

(๕) ภายหลังสำเร็จการศึกษา ให้คณาจารย์บัณฑิตประเมินตนเอง โดยประเมินจากผู้ใช้บัณฑิต และประเมินจากผู้ปกครองของคณาจารย์บัณฑิต โดยใช้แบบสอบถาม

๒.๒ ด้านความรู้ (Knowledge)

๒.๒.๑ ผลการเรียนรู้ด้านความรู้

(๑) มีความรู้เชี่ยวชาญในพระไตรปิฎกและคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

(๒) มีความใฝ่รู้ใฝ่คิดสร้างสรรค์ในงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนา และสามารถบูรณาการองค์ความรู้ในพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ได้

(๓) สามารถพัฒนาสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย เพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมในด้านวิชาการพระพุทธศาสนา

(๔) มีโลกทรรศน์กว้างไกลและรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคม

๒.๒.๒ กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้านความรู้

(๑) จัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นสำคัญ และมุ่งเน้นให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจศาสตร์ในเชิงลึก ผสมผสานให้นำไปสู่วิธีการดำเนินการที่เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้วิธีการเรียนการสอนที่เน้นหลักการทาง ทฤษฎี และปฏิบัติการวิจัยในสภาพแวดล้อมจริง เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เกิดการคิด วิเคราะห์ และ ตัดสินใจด้วยตนเอง เช่น ให้มีการนำเสนองาน การร่วมแสดงความคิดเห็น การตอบคำถาม เพื่อสนับสนุนให้นิสิต คิดเป็นและมีนิสัยใฝ่รู้

(๒) จัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีอิสระในการแสวงหาความรู้โดยไม่ยึดติดกับการรับข้อมูลจากผู้สอนเพียง ฝ่ายเดียว

(๓) จัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

(๔) จัดการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง มีการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและการศึกษาดูงาน

(๕) การทำวิจัยทั้งในรายวิชาที่เกี่ยวข้องและวิทยานิพนธ์

(๖) การเรียนรู้ที่เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยและงานการสอนที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่น และในระดับที่สูงขึ้น

๒.๒.๓ กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้

ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปฏิบัติของนิสิต ให้ครอบคลุมในทุกด้าน ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) การทดสอบย่อย

(๒) การสอบกลางภาคและปลายภาค

(๓) การวัดผลสำเร็จของการปฏิบัติงานเป็นทีม

(๔) การนำเสนอผลงาน

(๕) การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้สัมพันธ์กับศาสตร์สมัยใหม่

(๖) การสอบประมวลความรู้

(๗) การสอบวัดคุณสมบัติในรายวิชาที่หลักสูตรกำหนด และสอบความรู้ภาษาที่หลักสูตรกำหนด

(๘) การสอบวิทยานิพนธ์

๒.๓ ทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills)

๒.๓.๑ ผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา

นิสิตมีวิจรรย์ญาณในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์โดยใช้องค์ความรู้ทางวิชาชีพที่เรียน มาทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติและประสบการณ์จริง มาบูรณาการใช้ในการแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ การประกอบ อาชีพและการดำรงชีวิต เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีคุณภาพ และเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม โดยมีคุณสมบัติ สรุปรโดยสังเขปดังต่อไปนี้

(๑) สามารถเข้าใจทฤษฎีทางพระพุทธศาสนาไปสู่การวิจัยอย่างสร้างสรรค์

(๒) สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลงานวิจัยและทฤษฎีเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ด้าน พระพุทธศาสนา

(๓) สามารถออกแบบและดำเนินการวิจัยในประเด็นสำคัญทางพระพุทธศาสนา

(๔) สามารถประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมสมัยใหม่

๒.๓.๒ กลยุทธ์การสอนที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา

เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา หลักสูตรจึงใช้กลยุทธ์ในการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของ ผู้เรียนดังนี้

(๑) เน้นการฝึกทักษะด้านการคิดและการสร้างสรรค์งานวิชาการ

- (๒) เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการปฏิบัติงานวิจัยอย่างจริงจัง
- (๓) เน้นการเรียนรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้กับการวิจัยค้นคว้าในสถานการณ์จริง โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

(๔) เน้นการอภิปรายกลุ่ม

๒.๓.๓ กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา

ประเมินทักษะทางปัญญาด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

- (๑) วัดผลจากการแสดงออกทางการกระบวนกรคิดและการแก้ไขปัญหา
- (๒) วัดผลจากการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
- (๓) วัดผลจากการนำเสนอผลงาน
- (๔) วัดผลจากการอธิบาย การถามและตอบคำถาม
- (๕) วัดผลจากการโต้ตอบสื่อสารกับผู้อื่น
- (๖) วัดผลจากการอภิปรายกลุ่ม

๒.๔ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skill and Responsibilities)

๒.๔.๑ ผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

- (๑) มีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา
- (๒) มีความรับผิดชอบในการพัฒนาความรู้ของตนเอง องค์กร และสังคม
- (๓) สามารถใช้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา มาชี้นำสังคมในประเด็นที่เหมาะสม
- (๔) มีภาวะความเป็นผู้นำที่โดดเด่นในองค์กร บริหารการทำงานเป็นทีม และภาวะการเป็นผู้ตามในทีมได้อย่างเหมาะสมตามโอกาสและสถานการณ์ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของกลุ่ม
- (๕) สามารถแก้ไขข้อขัดแย้งตามลำดับความสำคัญของปัญหา

๒.๔.๒ กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ ความรับผิดชอบ

- (๑) จัดกิจกรรมในรายวิชาที่เน้นการเรียนการสอนที่มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน
- (๒) จัดให้มีกิจกรรมฝึกฝนภาวะความเป็นผู้นำ ผู้ตาม การแสดงออกถึงภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน และการรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นในการปฏิบัติงานเป็นทีมและการทำงานวิจัย
- (๓) จัดให้มีกิจกรรมฝึกฝนการทำกิจกรรมเพื่อสังคม
- (๔) จัดให้มีกิจกรรมฝึกฝนการวางตัวที่เหมาะสมต่อกาลเทศะ
- (๕) จัดให้มีกิจกรรมฝึกฝนการประสานงานกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา

๒.๔.๓ กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ ความรับผิดชอบ

ประเมินทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

- (๑) สังเกตจากพฤติกรรมและการแสดงออกของนิสิตในหลายๆ ด้าน ระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น พฤติกรรมความสนใจ ตั้งใจเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง
- (๒) สังเกตจากพฤติกรรมการแสดงบทบาทภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- (๓) สังเกตจากพฤติกรรมการความรับผิดชอบในการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย การนำเสนอผลงาน

การทำงานวิจัย และการร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม

๒.๕ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills)

๒.๕.๑ ผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

(๑) สามารถคัดกรองข้อมูลและใช้หลักตรรกะทางคณิตศาสตร์และสถิติ ในการศึกษาค้นคว้าปัญหา สรุปปัญหาและเสนอแนะแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ด้วยหลักการทางพระพุทธศาสนา

(๒) สามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสื่อสารกับกลุ่มบุคคลต่างๆ ทั้งในวงการวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไปได้อย่างเหมาะสม

(๓) สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนำเสนอรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ หรือโครงการค้นคว้าที่สำคัญ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงการตีพิมพ์ผ่านสื่อทางวิชาการได้อย่างเหมาะสม

๒.๕.๒ กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หลักสูตรจึงใช้กลยุทธ์ในการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนดังนี้

(๑) จัดการเรียนรายวิชาสัมมนาให้หนีคดีฝึกทักษะทั้งด้านการวิเคราะห์ การวิจารณ์ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการค้นคว้าและนำเสนองานทั้งเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

(๒) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการสื่อสาร และการนำเสนอโดยใช้เทคโนโลยีทั้งด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น การอภิปราย

(๓) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการวิเคราะห์ปัญหาทางปรัชญาและการทำงานวิจัย

(๔) จัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิจัย

๒.๕.๓ กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ประเมินทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) การทดสอบความรู้และเทคนิคการวิเคราะห์และวิจารณ์ทฤษฎีหรือแนวคิดใหม่ ๆ

(๒) การทำงานวิจัย ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นตอนการเขียนรายงาน และการนำเสนอผลงาน

๓. แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้ จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum mapping)

หลักสูตรรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ๕ ด้าน ดังต่อไปนี้

๓.๑ ด้านคุณธรรม จริยธรรม(Moral and Ethics)

(๑) สามารถจัดการและแก้ปัญหาด้วยคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยศิลาจารวัตตรงดงามและเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

(๒) มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาชีวิตตน และเพื่อนร่วมสังคมได้อย่างเหมาะสม ด้านการครองตน ครองคน ครองงาน

(๓) เป็นผู้มีน้ำใจเสียสละ มีจิตอาสาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม

(๔) มีความเป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา และส่งเสริมให้มีการประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรม

(๕) เคารพสิทธิ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมถึงเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

(๖) มีการยอมรับประเด็นทางศีลธรรมและจริยธรรมอันเนื่องมาจากความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

๓.๒ ด้านความรู้ (Knowledge)

(๑) มีความรู้เชี่ยวชาญในพระไตรปิฎกและคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

(๒) มีความใฝ่รู้ใฝ่คิดสร้างสรรค์ในงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนา และสามารถบูรณาการองค์ความรู้ในพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ได้

(๓) สามารถพัฒนาสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย เพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมในด้านวิชาการพระพุทธศาสนา

(๔) มีโลกทรรศน์กว้างไกลและรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกและสังคม

๓.๓ ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills)

(๑) สามารถเข้าใจทฤษฎีทางพระพุทธศาสนานำไปสู่การวิจัยอย่างสร้างสรรค์

(๒) สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลงานวิจัยและทฤษฎีเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ด้านพระพุทธศาสนา

(๓) สามารถออกแบบและดำเนินการวิจัยในประเด็นสำคัญทางพระพุทธศาสนา

(๔) สามารถประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมสมัยใหม่

๓.๔ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skill and Responsibilities)

(๑) มีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา

(๒) มีความรับผิดชอบในการพัฒนาความรู้ของตนเอง องค์กร และสังคม

(๓) สามารถใช้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาชี้นำสังคมในประเด็นที่เหมาะสม

(๔) มีภาวะความเป็นผู้นำที่โดดเด่นในองค์กร บริหารการทำงานเป็นทีม และภาวะการเป็นผู้ตามในทีมได้อย่างเหมาะสมตามโอกาสและสถานการณ์ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของกลุ่ม

(๕) สามารถแก้ไขข้อขัดแย้งตามลำดับความสำคัญของปัญหา

๓.๕ ด้านทักษะการวิเคราะห์ การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills)

(๑) สามารถคัดกรองข้อมูลและใช้หลักตรรกะทางคณิตศาสตร์และสถิติ ในการศึกษาค้นคว้าปัญหา สรุบบัญญาและเสนอแนะแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ด้วยหลักการทางพระพุทธศาสนา

(๒) สามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสื่อสารกับกลุ่มบุคคลต่างๆ ทั้งในวงการวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไปได้อย่างเหมาะสม

(๓) สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนำเสนอรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ หรือโครงการค้นคว้าที่สำคัญ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงการตีพิมพ์ผ่านสื่อทางวิชาการได้อย่างเหมาะสม

แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum mapping)

● ความรับผิดชอบหลัก ○ ความรับผิดชอบรอง

รายวิชา	๑.ด้านคุณธรรมจริยธรรม						๒.ด้านความรู้				๓. ด้านทักษะทาง ปัญญา				๔. ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลและความรับผิดชอบ					๕. ด้านทักษะ การวิเคราะห์ การสื่อสาร เทคโนโลยี สารสนเทศ							
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๕	๑	๒	๓					
๘๐๑ ๑๐๑ สัมมนาพระไตรปิฎก	●	●	○	○	○	○	●	●	○	○	●	○	○	●	○	○	●	○	○	○	○	●	○	○	○	●	●
๘๐๐ ๑๐๒ พระพุทธศาสนากับศาสตร์ แห่งการตีความ	○	○	○	○	●	●	○	○	○	●	○	○	○	●	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	●	●
๘๐๑ ๒๐๓ ระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง	○	●	○	○	○	●	●	○	○	○	○	○	○	●	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	●	●
๘๐๑ ๑๐๔ สัมมนาพระพุทธศาสนากับ วิชาชีพ	●	○	○	●	○	●	○	●	○	●	●	○	○	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
๘๐๑ ๑๐๕ งานนิพนธ์ทาง พระพุทธศาสนาเพื่อการวิจัย	●	●	○	○	○	●	●	○	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
๘๐๒ ๓๐๖ วิปัสสนากรรมฐาน	●	●	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
๘๐๐ ๔๐๑ สัมมนางานวิจัยและ วิทยานิพนธ์	○	○	○	○	○	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
๘๐๑ ๒๐๗ ศึกษาเฉพาะเรื่องใน พัฒนาการแห่ง	○	○	○	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

รายวิชา	๑.ด้านคุณธรรมจริยธรรม						๒.ด้านความรู้				๓. ด้านทักษะทาง ปัญญา				๔. ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลและความรับผิดชอบ					๕. ด้านทักษะ การวิเคราะห์ การสื่อสาร เทคโนโลยี สารสนเทศ		
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๕	๑	๒	๓
พระพุทธศาสนา																						
๘๐๑ ๒๐๘ สัมมนาพระพุทธศาสนากับ วิทยาการสมัยใหม่	○	●	○	○	○	●	○	●	○	●	○	○	○	●	○	○	●	○	○	○	●	●
๘๐๑ ๓๐๙ พระพุทธศาสนากับศาสตร์ แห่งการใช้เหตุผล	○	○	○	●	○	●	○	●	○	●	○	○	○	●	○	○	●	○	●	○	○	○
๘๐๑ ๒๑๐ ศึกษาอิสระในศาสนศึกษา	●	○	○	○	○	●	○	○	○	●	○	○	○	●	○	●	○	○	○	○	●	○
๘๐๑ ๒๑๑ สัมมนาพุทธจริยศาสตร์ ประยุกต์	●	○	○	○	○	○	○	○	○	●	●	○	○	●	●	●	●	●	○	○	●	○
๘๐๑ ๒๑๒ สัมมนาพระพุทธศาสนากับ การพัฒนาที่ยั่งยืน	○	●	○	○	○	●	○	●	○	●	○	○	○	●	○	○	●	○	○	○	○	●
๘๐๑ ๒๑๓ สัมมนาพระพุทธศาสนากับ สตรีนิยม	○	○	○	○	●	●	○	○	●	●	○	○	●	○	●	○	○	○	○	○	●	○
๘๐๑ ๒๑๔ พระพุทธศาสนาในวรรณคดี ไทย	●	●	○	○	○	●	●	○	●	○	○	○	●	●	○	●	○	○	○	○	●	○
๘๐๑ ๓๑๕ จิตรักษากับการปรึกษาเชิง พุทธ	○	○	●	●	○	○	○	○	○	●	○	○	○	●	○	○	○	○	●	○	●	○
๘๐๑ ๓๑๖ สัมมนาพระพุทธศาสนากับ	○	○	●	○	●	●	○	●	●	○	●	○	○	●	○	○	○	○	●	○	●	○

รายวิชา	๑.ด้านคุณธรรมจริยธรรม						๒.ด้านความรู้				๓. ด้านทักษะทาง ปัญญา				๔. ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลและความรับผิดชอบ					๕. ด้านทักษะ การวิเคราะห์ การสื่อสาร เทคโนโลยี สารสนเทศ		
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๕	๑	๒	๓
สันติวิธี																						
๘๐๑ ๓๑๗ สัมมนาพระพุทธศาสนากับ เศรษฐกิจพอเพียง	●	●	●	○	○	○	○	●	○	○	○	○	●	●	○	○	●	●	○	●	○	○
๘๐๑ ๓๑๘ สัมมนาพระพุทธศาสนาเพื่อ สังคม	○	○	●	○	●	●	○	●	●	○	●	○	○	●	○	○	○	○	●	○	○	○
๘๐๑ ๓๑๙ สัมมนาพระอภิธรรมปิฎก	●	●	○	○	○	○	●	○	○	○	●	○	○	○	●	○	○	○	●	○	○	○
๘๐๑ ๓๒๐ พระพุทธศาสนากับ ประชาคมอาเซียน	○	○	○	○	●	●	○	●	○	○	○	○	○	●	○	○	●	○	○	○	●	○
แบบ ๑.๑ ๘๐๐ ๒๐๐ วิทยานิพนธ์ ๕๔ หน่วยกิต	●	●	○	○	○	○	○	●	●	○	●	●	○	○	●	○	○	○	○	○	○	●
แบบ ๑.๒ ๘๐๐ ๓๐๐ วิทยานิพนธ์ ๗๘ หน่วยกิต	●	●	○	○	○	○	○	●	●	○	●	●	○	○	●	○	○	○	○	○	○	●
แบบ ๒.๑ ๘๐๐ ๔๐๐ วิทยานิพนธ์ ๓๖ หน่วยกิต	●	●	○	○	○	○	○	●	●	○	●	●	○	○	●	○	○	○	○	○	○	●
แบบ ๒.๒ ๘๐๐ ๕๐๐ วิทยานิพนธ์ ๔๘ หน่วยกิต	●	●	○	○	○	○	○	●	●	○	●	●	○	○	●	○	○	○	○	○	○	●

หมวดที่ ๕
หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนิสิต

๑. กฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน (เกรด)

เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๑ (ฉบับที่ ๓) แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๔๙

๑. ให้มีการวัดผลทุกรายวิชาที่นิสิตลงทะเบียนแต่ละภาคการศึกษาโดยวิธีการทดสอบทั้งก่อนและหลังเรียน เขียนรายงาน มอบหมายงานให้ทำผลการฝึกภาคสนามหรือวิธีอื่นใดที่เหมาะสมกับรายวิชา

๒. นิสิตจะมีสิทธิเข้าสอบไล่ หรือได้รับการวัดผลในรายวิชาใดก็ต่อเมื่อมีเวลาศึกษาในรายวิชานั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาการศึกษาทั้งหมดในภาคการศึกษานั้น

๓. การประเมินผลการศึกษารายวิชา แบ่งเป็น ๗ ระดับ คือ A, A-, B+, B, C+,C และ F มีผลการศึกษา ระดับ ค่าระดับ และเกณฑ์คะแนน แต่ละระดับ ดังนี้

ผลการศึกษา	ระดับ	ค่าระดับ	เกณฑ์คะแนน		เกณฑ์
			วิชาเลือก	วิชาบังคับและวิชาเอก	
เยี่ยม (Excellent)	A	๔.๐๐	๙๕ - ๑๐๐	๙๕-๑๐๐	เกณฑ์ผ่านวิชาบังคับแลวิชาเอก
ดีมาก (Very Good)	A-	๓.๖๗	๙๐ - ๙๔	๙๐ - ๙๔	"
ดี (Good)	B+	๓.๓๓	๘๕ - ๘๙	๘๕ - ๘๙	"
ค่อนข้างดี (Quite Good)	B	๓.๐๐	๘๐ - ๘๔	๘๐ - ๘๔	"
ปานกลาง (Moderate)	C+	๒.๕๐	๗๕ - ๗๙	ต่ำกว่า ๘๐	เกณฑ์ผ่านวิชาเลือก
ผ่าน (Pass)	C	๒.๐๐	๗๐ - ๗๔		เลือก
ตก (Failed)	F	๐	ต่ำกว่า ๗๐		"

๔. นิสิตต้องสอบไล่ได้ระดับ A, A-, B+ และ B หรือ S ในรายวิชาที่หลักสูตรกำหนดไว้เป็นวิชาบังคับ วิชาเอก หรือวิชาเลือก นิสิตที่ได้ระดับต่ำกว่า B ในรายวิชาบังคับหรือวิชาเอก ต้องลงทะเบียนรายวิชานั้นใหม่ และต้องสอบให้ได้ระดับไม่ต่ำกว่า B หรือ S แล้วแต่กรณี เงื่อนไขอื่นๆ ให้เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยเรื่องการศึกษาาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.๒๕๔๑ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๔๙

๕. การประเมินผลวิทยานิพนธ์ ให้เป็นไปตามระเบียบบัณฑิตวิทยาลัยว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๕๐

๖. ระบบการวัดผลและประเมินผลในเรื่องอื่น ๆ ให้นำข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.๒๕๔๑ และข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๙ มาถือปฏิบัติโดยอนุโลม

๗. การประเมินผลการศึกษารายวิชาที่กำหนดให้ศึกษาเพิ่มเติมโดยไม่นับหน่วยกิตให้ได้รับผลประเมินเป็น S (Satisfactory – ผ่าน) หรือ U (Unsatisfactory – ไม่ผ่าน)

๒. กระบวนการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนิสิต

การกำหนดระบบและกลไกการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ เกิดขึ้นเพื่อแสดงหลักฐานยืนยันหรือสนับสนุนว่านิสิตและคณาจารย์บัณฑิตทุกคนมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ทุกด้านเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิ เป็นอย่างน้อย

๒.๑. การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ขณะนิสิตยังไม่สำเร็จการศึกษา

การทวนสอบในทุกรายวิชา ทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ การสัมมนา การทำวิทยานิพนธ์ จะต้องสอดคล้องกับกลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้โดยให้ความรับผิดชอบของอาจารย์ผู้สอนในการออกข้อสอบหรือกำหนดกลไกและกระบวนการสอบ และมีการประเมินแผนการสอนสัมพันธ์กับการประเมินข้อสอบ การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนจากผลการสอบ โดยคณะกรรมการประจำหลักสูตร และ/หรือ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากภายในและภายนอกสถาบัน รวมถึงการประเมินอาจารย์และการประเมินผลการเรียนการสอนโดยนิสิตเอง ส่วนการทวนสอบในระดับหลักสูตร ให้มีระบบประกันคุณภาพภายในของสาขาวิชาพระพุทธศาสนาเอง ระบบประกันคุณภาพภายในระดับคณะ และระบบประกันคุณภาพภายในระดับสถาบัน เพื่อดำเนินการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้และรายงานผล

๒.๒. การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้หลังจากนิสิตสำเร็จการศึกษา

การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้หลังจากนิสิตสำเร็จการศึกษา เน้นการทำวิจัยสัมฤทธิ์ผลของการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อของคณาจารย์บัณฑิต โดยทำการวิจัยอย่างต่อเนื่อง แล้วนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการประเมินคุณภาพของหลักสูตร การพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน โดยมีหัวข้อการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ สภาวะการได้งานทำหรือศึกษาต่อของคณาจารย์บัณฑิต ประเมินจากการได้งานทำหรือศึกษาต่อตรงตามสาขาหรือในสาขาที่เกี่ยวข้อง และระยะเวลาในการหางาน โดยทำการประเมินจากคณาจารย์บัณฑิตแต่ละรุ่นที่สำเร็จการศึกษา

๒.๒.๒ ตำแหน่งงานและความก้าวหน้าในสายงานของคณาจารย์บัณฑิต

๒.๒.๓ ความพึงพอใจของคณาจารย์บัณฑิต ต่อความรู้ความสามารถที่ได้เรียนรู้จากหลักสูตร ที่ใช้ในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อพร้อมกับเปิดโอกาสให้มีการเสนอข้อคิดเห็นในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒.๒.๔ ความพึงพอใจของผู้ใช้คณาจารย์บัณฑิตหรือนายจ้าง พร้อมกับเปิดโอกาสให้มีข้อเสนอแนะต่อสิ่งที่คาดหวังหรือต้องการจากหลักสูตรในการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ

๒.๒.๕ ความพึงพอใจของสถาบันการศึกษาอื่น ซึ่งรับคณาจารย์บัณฑิตที่สำเร็จจากหลักสูตรเข้าศึกษาต่อเพื่อปริญญาที่สูงขึ้น โดยประเมินทางด้านความรู้ ความพร้อม และคุณสมบัติอื่นๆ

๒.๒.๖ ความเห็นและข้อเสนอแนะจากอาจารย์พิเศษและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของคณาจารย์บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ องค์ความรู้ และการปรับปรุงหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ทางการศึกษา และสังคมในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

๒.๒.๗ ผลงานของนิสิตและวิทยานิพนธ์ที่สามารถวัดเป็นรูปธรรมได้ เช่น

(๑) จำนวนผลงานวิจัยที่เผยแพร่

(๒) จำนวนสิทธิบัตร

(๓) จำนวนกิจกรรมเพื่อสังคมและประเทศชาติ

- (๔) จำนวนกิจกรรมอาสาสมัครในองค์กรที่ทำประโยชน์เพื่อสังคม
 (๕) จำนวนรางวัล ผลงาน ประกาศเกียรติคุณ ที่ได้รับระดับชาติและนานาชาติ

๓. เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาของหลักสูตร

- ๓.๑ นิสิตมีระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตร **แบบ 1.1 และ 2.1** ไม่น้อยกว่า ๖ ภาคการศึกษา และไม่เกิน ๑๐ ภาคการศึกษาในระบบทวิภาค **และแบบ 1.2 และ 2.2 ไม่น้อยกว่า 8 ภาคการศึกษา และไม่เกิน 14 ภาคการศึกษา**
- ๓.๒ ศึกษารายวิชาครบถ้วนและถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ มีหน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และค่าเฉลี่ยสะสม ไม่ต่ำกว่า ๓.๐๐ จากระบบ ๔ แต้ม **(สำหรับแบบ 2.1 และ แบบ 2.2 โดยไม่ติดค้างค่าธรรมเนียมใด ๆ**
- ๓.๓ สอบผ่านสารนิพนธ์ในเนื้อหา ๓ รายวิชาที่กำหนดให้ศึกษา
- ๓.๔ สอบผ่านการวัดความรู้ภาษาอังกฤษและความรู้ภาษาต่างประเทศอีก ๑ ภาษา
- ๓.๕ ผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด
- ๓.๖ ได้นำเสนอวิทยานิพนธ์ในที่ประชุมทางวิชาการหรือบางส่วนของวิทยานิพนธ์ได้รับการตีพิมพ์ เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการที่บัณฑิตวิทยาลัยรับรอง
- ๓.๗ สอบผ่านการประเมินผลวิทยานิพนธ์และส่งวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ตามที่มหาวิทยาลัย
- ๓.๘ วิทยานิพนธ์ในหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต จะต้องได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อย ดำเนินการให้ทั้งหมดหรือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสาร หรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการที่มีกรรมการภายนอกร่วมกลั่นกรองก่อนการตีพิมพ์ (Peer - review) และเป็นที่ยอมรับ”

หมวดที่ ๖ การพัฒนาคณาจารย์

๑. การเตรียมการสำหรับอาจารย์ใหม่

มีการปฐมนิเทศแนะแนวอาจารย์ใหม่ ให้มีความรู้และเข้าใจนโยบายของสถาบันอุดมศึกษา คณะ และหลักสูตรที่สอน โดยสาระประกอบด้วย

๑.๑ บทบาทหน้าที่ จรรยาบรรณของอาจารย์ในพันธกิจของสถาบัน

๑.๒ สิทธิผลประโยชน์ของอาจารย์และกฎระเบียบต่างๆ

๑.๓ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ ของสาขาวิชา

และมีอาจารย์อาวุโสเป็นอาจารย์พี่เลี้ยงโดยมีหน้าที่ให้คำแนะนำและการปรึกษาเพื่อเรียนรู้และปรับตัวเองเข้าสู่การเป็นอาจารย์ในสาขาวิชา มีการนิเทศการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ต้องสอนและมีการประเมินและติดตามความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของอาจารย์ใหม่

๒. การพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์

๒.๑ การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

๑) ส่งเสริมอาจารย์ให้มีการเพิ่มพูนความรู้ เพิ่มประสบการณ์ในงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่รับผิดชอบ เพื่อส่งเสริมการสอนและการวิจัยอย่างต่อเนื่องทั้งอาจารย์เก่าและอาจารย์ใหม่ โดยการสนับสนุนด้านการศึกษาต่อ ฝึกอบรม ศึกษาดูงานทางวิชาการและวิชาชีพในองค์กรต่างๆ การประชุมทางวิชาการทั้งในประเทศและ/หรือต่างประเทศ การลาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์

๒) การเพิ่มพูนทักษะการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลให้ทันสมัย   ๓) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการวิชาการแก่ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้และคุณธรรม   ๔) มีการกระตุ้นอาจารย์พัฒนาผลงานและตำแหน่งทางวิชาการ   ๕) ส่งเสริมการทำวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่เป็นหลักและเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพเป็นรอง
๒.๒ การพัฒนาวิชาการและวิชาชีพด้านอื่นๆ   (๑) การสนับสนุนการเข้าร่วมฟัง และนำเสนอผลงานทางวิชาการในที่ประชุมวิชาการทั้งในระดับชาติและนานาชาติ   (๒) การฝึกอบรมการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย และการเขียนบทความวิจัยตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ   (๓) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการวิชาการแก่ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้และคุณธรรม   (๔) มีการกระตุ้นอาจารย์ทำผลงานทางวิชาการสายตรงในสาขาวิชา   (๕) ส่งเสริมการทำวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่เป็นหลักและเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและมีความเชี่ยวชาญในสาขา   (๖) การสนับสนุนการร่วมมือในงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

หมวดที่ ๗ การประกันคุณภาพหลักสูตร

๑. การบริหารหลักสูตร

บัณฑิตวิทยาลัยจัดให้มีคณะกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตร และมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยดำเนินการตามรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๑ มีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรจัดทำรายละเอียดของรายวิชา (มคอ.๓) ติดตามและรวบรวมข้อมูลสำหรับการใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรโดยกระทำทุกปีอย่างต่อเนื่อง

๑.๒ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย

๑.๓ มีอาจารย์ประจำหลักสูตรทั้งอาจารย์ประจำ อาจารย์พิเศษและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๑.๔ มีการพัฒนาทักษะการสอนและการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ของอาจารย์

๑.๕ มีการประเมินและวิเคราะห์ข้อสอบให้ได้มาตรฐาน

๑.๖ มีระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาในหลักสูตร

๑.๗ มีการประกันคุณภาพวิทยานิพนธ์โดยให้ดำเนินการตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ดังนี้

๑.๗.๑ การทำวิทยานิพนธ์

๑.๗.๒ การสอบประมวลความรู้

๑.๗.๓ การสอบวัดคุณสมบัติ

๑.๗.๔ การสอบวิทยานิพนธ์

๑.๘ มีการประเมินความพึงพอใจของหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

๒. การบริหารทรัพยากรการเรียนการสอน

๒.๑. การบริหารงบประมาณ

บัณฑิตวิทยาลัยได้เสนอของบประมาณประจำปีทั้งงบประมาณแผ่นดินและเงินรายได้เพื่อจัดซื้อตำราสื่อการเรียนการสอนโสตทัศนูปกรณ์และวัสดุครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์อย่างเพียงพอเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในชั้นเรียนและสร้างสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต

๒.๒. ทรัพยากรการเรียนการสอนที่มีอยู่เดิม

บัณฑิตวิทยาลัยมีความพร้อมด้านหนังสือตำราเฉพาะทาง และมีอุปกรณ์ที่ใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างพอเพียง ซึ่งมีเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อการศึกษาที่สัมพันธ์กับสาขาวิชาพระพุทธศาสนา ดังนี้

ในปีการศึกษา ๒๕๕๕

- ๑) หมวดภาษาไทย ๙๔,๓๐๑ เล่ม
- ๒) หมวดภาษาอังกฤษ ๒,๗๙๐ เล่ม
- ๓) หมวดวารสารภาษาไทยและอังกฤษ ๙๑ ชื่อเรื่อง
- ๔) ฐานข้อมูลออนไลน์ ๒,๐๐๐,๐๐๐ ชื่อเรื่อง
- ๕) สื่อการศึกษาในรูปแบบอื่นๆ เช่น VCD, DVD, CD-ROM, แผ่นที่,
- ๖) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์และบริการห้องสมุดผ่านระบบอินเทอร์เน็ตทั่วประเทศ (Journal-Link) ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

๒.๓. การจัดหาทรัพยากรการเรียนการสอนเพิ่มเติม

บัณฑิตวิทยาลัยมีห้องสมุดเป็นของตนเองและมีการประสานงานกับห้องสมุดของมหาวิทยาลัยในการจัดซื้อหนังสือและตำราที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บริการให้อาจารย์และนิสิตได้ค้นคว้าและใช้ประกอบการเรียนการสอนในการประสานการจัดซื้อหนังสือนั้นอาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชา จะมีส่วนร่วมในการเสนอแนะรายชื่อหนังสือตลอดจนสื่ออื่นๆที่จำเป็นนอกจากนี้อาจารย์พิเศษที่เชิญมาสอนบางรายวิชาและบางหัวข้อก็มีส่วนร่วมในการเสนอแนะรายชื่อหนังสือสำหรับให้หอสมุดกลางจัดซื้อหนังสือด้วย และในส่วนของบัณฑิตวิทยาลัยจะมีการสั่งซื้อหนังสือตำราหรือวารสารเฉพาะทางเพื่อเข้าห้องสมุดของบัณฑิตวิทยาลัย

๒.๔. การประเมินความเพียงพอของทรัพยากร

มีเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุดของบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งจะประสานงานการจัดซื้อจัดหาหนังสือเพื่อเข้าห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัยและทำหน้าที่ประเมินความพอเพียงของหนังสือตำรา นอกจากนี้มีเจ้าหน้าที่ด้านโสตทัศนูปกรณ์ซึ่งจะอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อของอาจารย์

๓. การบริหารคณาจารย์

๓.๑ การรับอาจารย์ใหม่

มีการคัดเลือกอาจารย์ใหม่ตามระเบียบและหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยโดยอาจารย์ใหม่ จะต้องมีความรู้ด้านการศึกษาระดับปริญญาเอกในสาขาวิชาพระพุทธศาสนา

๓.๒ การมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการวางแผนการติดตามและทบทวนหลักสูตร

คณาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและผู้สอนประชุมร่วมกันในการวางแผนจัดการเรียนการสอน ประเมินผลและให้ความเห็นชอบการประเมินผลทุกรายวิชาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อเตรียมไว้สำหรับการปรับปรุงหลักสูตรตลอดจนปรึกษาหารือแนวทางที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรและได้คณาจารย์บัณฑิตเป็นไปตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

๓.๓ การแต่งตั้งคณาจารย์พิเศษ

บัณฑิตวิทยาลัย ได้มีกระบวนการคัดเลือกอาจารย์พิเศษตามความเหมาะสมและสัดส่วนของนิสิต แล้ว

เสนอมหาวิทยาลัยแต่งตั้งอาจารย์พิเศษ โดยที่อาจารย์พิเศษจะต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชา พระพุทธศาสนาและศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิชานั้นๆ ส่วนวิทยากรพิเศษจะมอบหมายให้ผู้อำนวยการประจำหลักสูตรและอาจารย์แต่ละวิชาได้พิจารณาความเหมาะสม แล้วเสนอให้คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย เชิญมาบรรยายเป็นกรณีพิเศษเป็นครั้งๆ ไป

๔. การบริหารบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน

๔.๑ การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง

บัณฑิตวิทยาลัยจะกำหนดและคัดเลือกบุคลากรสายสนับสนุนที่มีวุฒิปริญญาตรีและปริญญาโท โดยเจ้าหน้าที่ระดับปริญญาตรีจะทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริการห้องสมุด ฝ่ายทะเบียน โสตทัศนอุปกรณ์ งานการเงิน เป็นต้น ส่วนระดับปริญญาโท จะเน้นที่ระบบการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การประกันคุณภาพการศึกษา ระบบการเรียนการสอนมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต และมีความรู้ทางพระพุทธศาสนา

๔.๒ การเพิ่มทักษะความรู้เพื่อการปฏิบัติงาน

บัณฑิตวิทยาลัย จะส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้เรียนรู้และเข้าใจโครงสร้างและธรรมชาติของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา การส่งไปศึกษาดูงาน อบรมหลักสูตรพิเศษ เป็นผู้ช่วยวิจัยร่วมกับคณาจารย์ และตามความเหมาะสมกับภาระหน้าที่อย่างสม่ำเสมอทุกปี

๕. การสนับสนุนและให้คำแนะนำแก่นิสิต

๕.๑. การให้คำปรึกษาด้านวิชาการและอื่นๆแก่นิสิต

บัณฑิตวิทยาลัยมีการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการให้แก่นิสิตทุกรูป/คนโดยนิสิตที่มีปัญหาในการเรียนสามารถปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการได้โดยอาจารย์ของบัณฑิตวิทยาลัยทุกรูป/คน จะต้องทำหน้าที่ให้คำปรึกษาทางวิชาการและปัญหาการดำเนินชีวิตแก่นิสิตและทุกคนต้องกำหนดชั่วโมงให้คำปรึกษาเพื่อให้นิสิตเข้าปรึกษาได้และมีบันทึกการให้คำปรึกษาและรับฟังความคิดเห็นนอกจากนี้ยังมีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยชี้แนะกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อ และการวิจัย และมีระบบให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการศึกษาและการประเมินด้านต่างๆ เพื่อให้นิสิตได้มีการพัฒนาตนเอง

๕.๒. การอุทธรณ์ของนิสิต

กรณีที่นิสิตมีความสงสัยเกี่ยวกับผลการประเมินในรายวิชาใดสามารถที่จะยื่นคำร้องขออุทธรณ์คำตอบในการสอบตลอดจนดูคะแนน และวิธีการประเมินของอาจารย์ในแต่ละรายวิชาได้

๖. ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือ ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

๖.๑ มีการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเปิดและการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุกๆ ๕ ปี

๖.๒ มีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตและนายจ้าง (ทุกๆ ปีการศึกษา)

๖.๓ มีการติดตามการพัฒนาอาชีพและความก้าวหน้าในการทำงานของบัณฑิต เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร

๗. ตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินการบรรลุตามเป้าหมายตัวบ่งชี้ทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ดีต่อเนื่อง ๒ ปี การศึกษาเพื่อติดตามการดำเนินการตาม TQF ต่อไป ทั้งนี้เกณฑ์การประเมินผ่าน คือ มีการดำเนินงานตามข้อ ๑-๕ และอย่างน้อยร้อยละ ๘๐ ของตัวชี้ผลการดำเนินงานที่ระบุไว้ในแต่ละปี

ดัชนีบ่งชี้ผลการดำเนินงาน	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	ปีที่ ๕
๑. อาจารย์ประจำหลักสูตรอย่างน้อยร้อยละ ๘๐ มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร	X	X	X	X	X
๒. มีรายละเอียดของหลักสูตร ตามแบบ มคอ.๒ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิสาขาวิชา/สาขาวิชา	X	X	X	X	X
๓. มีรายละเอียดของรายวิชา และประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ตามแบบ มคอ.๓ และ มคอ.๔ อย่างน้อยก่อนการเปิดสอนในแต่ละภาค การศึกษาให้ครบทุกรายวิชา	X	X	X	X	X
๔. จัดทำรายงานผลการดำเนินการของรายวิชา และประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ตามแบบ มคอ.๕ & ๖ ภายใน ๓๐ วัน หลังสิ้นสุดภาคการศึกษาที่เปิดสอนให้ครบทุกรายวิชา	X	X	X	X	X
๕. จัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร ตามแบบ มคอ.๗ ภายใน ๖๐ วัน หลังสิ้นสุดปีการศึกษา	X	X	X	X	X
๖. มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ที่กำหนดในมคอ.๓ & ๔ (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ ๒๕ ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา	X	X	X	X	X
๗. มีการพัฒนา/ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน หรือ การประเมินผลการเรียนรู้ จากผลการประเมินการดำเนินงานที่รายงานใน มคอ.๗ ปีที่แล้ว		X	X	X	X
๘. อาจารย์ใหม่ (ถ้ามี) ทุกคน ได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำด้านการจัดการเรียนการสอน	X	X	X	X	X
๙. อาจารย์ประจำทุกคนได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือ วิชาชีพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง	X	X	X	X	X
๑๐. จำนวนบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน (ถ้ามี) ได้รับการพัฒนาวิชาการ และ/หรือวิชาชีพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ต่อปี	X	X	X	X	X
๑๑. ระดับความพึงพอใจของนิสิตปีสุดท้าย/ศิษย์บัณฑิตใหม่ที่มีต่อคุณภาพหลักสูตร เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๓.๕ จากคะแนน ๕.๐				X	X
๑๒. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ศิษย์บัณฑิตใหม่ที่มีต่อบัณฑิตใหม่ เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๓.๕ จากคะแนนเต็ม ๕.๐					X

หมวดที่ ๘ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของหลักสูตร

๑. การประเมินประสิทธิผลของการสอน   ๑.๑. การประเมินกลยุทธ์การสอน   - การประชุมร่วมของอาจารย์ในแต่ละวิชาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและขอคำแนะนำ ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่มีความรู้ในการใช้กลยุทธ์การสอน   - อาจารย์รับผิดชอบในแต่ละรายวิชาขอคำแนะนำจากอาจารย์ท่านอื่น หลังการวางแผนกลยุทธ์การสอนสำหรับรายวิชา   - การสอบถามนิสิต ถึงประสิทธิผลของการเรียนรู้จากวิชาการที่ใช้ โดยใช้แบบสอบถามหรือการสนทนากลุ่มนิสิต ระหว่างภาคการศึกษา โดยอาจารย์ผู้สอน   - ประเมินจากพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิต จากพฤติกรรมการแสดงออก การทำกิจกรรมและการสอบ   ๑.๒. การประเมินทักษะของอาจารย์ในการใช้แผนกลยุทธ์การสอน   - ประเมินจากนิสิตเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ในทุกด้าน เช่น กลวิธีการสอนการตรงต่อเวลา การชี้แจงเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของรายวิชา เกณฑ์การวัดและประเมินผล และการใช้สื่อการสอน   - ประเมินโดยตัวอาจารย์เองและเพื่อนร่วมงาน
๒. การประเมินหลักสูตรในภาพรวม   ๒.๑ ประเมินจากนิสิตปัจจุบันและศิษย์เก่า   - ประเมินจากนิสิตปัจจุบันและศิษย์เก่า โดยติดตามจากผลการทำวิทยานิพนธ์และการแจกแบบสอบถาม หรือการประชุมตัวแทนนิสิต   - ประเมินโดยนิสิต โดยการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิ   ๒.๒ ประเมินจากนายจ้างหรือสถานประกอบการ   - ประเมินโดยการสัมภาษณ์จากสถานประกอบการ หรือใช้วิธีการส่งแบบสอบถามไปยังผู้ใช้บัณฑิต   ๒.๓ ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือที่ปรึกษา   - ประเมินโดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความเห็นหรือจากข้อมูลในรายงานผลการดำเนินงานหลักสูตร หรือจากรายงานของการประเมินผลการประกันคุณภาพภายใน
๓. การประเมินผลการดำเนินงานตามที่กำหนดในรายละเอียดหลักสูตร   มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้มีการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาภายในทุกปี การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจะนำผลการประเมินดังกล่าวมาพัฒนาปรับปรุงต่อไป และจะประเมินตามตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานที่ระบุไว้ในหมวด๗ข้อ๗โดยคณะกรรมการประเมินอย่างน้อย๓คนซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาเดียวกันอย่างน้อย๑คน
๔. การทบทวนผลการประเมินและวางแผนปรับปรุง   - อาจารย์ประจำวิชาทบทวนผลการประเมินประสิทธิผลของการสอน ในวิชาที่รับผิดชอบในระหว่างภาคการศึกษา นำมาปรับปรุงทันทีจากข้อมูลที่ได้รับเมื่อสิ้นปีการศึกษา จัดทำรายงานผลการดำเนินการรายวิชาเสนอต่อผู้อำนวยการหลักสูตร ผ่านอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร   - อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรติดตามผลการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ในหมวดที่ ๗ ข้อ ๗ จากการประเมินคุณภาพภายในของสาขาวิชา   - อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร สรุปผลการดำเนินการหลักสูตรประจำปี โดยรวบรวมข้อมูลการ

ประเมินประสิทธิผลของการสอน รายงานรายวิชา รายงานผลการประเมินการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก รายงานผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนิสิต รายงานผลการประเมินหลักสูตร รายงานผลการประเมินคุณภาพภายใน ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จัดทำรายงานผลการดำเนินการหลักสูตร ประจำปี เสนอผู้อำนวยการหลักสูตร

- ประอาจารย์ประจำหลักสูตร พิจารณาทบทวนสรุปผลการดำเนินการหลักสูตร จากร่างการรายงานผลการดำเนินการหลักสูตรและความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ระดมความคิดเห็น วางแผนปรับปรุงการดำเนินการเพื่อใช้ในรอบการศึกษาต่อไป จัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรเสนอต่อคณบดี

ภาคผนวก ก

รายละเอียดวิชาหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

รายละเอียดรายวิชา

๘๐๑ ๑๐๑ สัมมนาพระไตรปิฎก ๓ (๓-๐-๖)

Seminar on the Tipitaka and Its Commentaries

สัมมนาประเด็นปัญหาสำคัญในพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎกและพระอภิธรรมปิฎก ให้นิสิตกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น เช่น นิติศาสตร์ในพระวินัยปิฎก วิทยาศาสตร์ในพระสุตตันตปิฎก นิเวศวิทยาในพระสุตตันตปิฎก จิตวิทยาในพระอภิธรรมปิฎก เป็นต้น แล้วจัดทำโครงร่าง รายงานดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา โดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา

๘๐๐ ๑๐๒ พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการตีความ ๓ (๓-๐-๖)

Buddhism and Hermeneutics

ศึกษาศาสตร์แห่งการตีความแบบตะวันตกและตะวันออก โดยเน้นประเด็นความขัดแย้งทางศาสนาและปรัชญาที่นำไปสู่การสร้างรูปแบบการตีความแบบต่างๆ รวมทั้งบริบทแวดล้อมทางสังคมและทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อการตีความคำสอนทางศาสนาให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยเฉพาะหลักการตีความในพระพุทธศาสนาเถรวาทและมหายานที่ปรากฏในคัมภีร์ต่างๆ เช่นพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก อรรถกถา ฎีกา เปฏุโกปเทศ เนตติปกรณ์ วิสุทธิมรรค มลिनทปัญหา ปรัชญาปารมิตาสูตร ลังกาวตารสูตร เป็นต้น

๘๐๑ ๒๐๓ ระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง (๓) (๓-๐-๖)

Advanced Research Methodology

ศึกษาระเบียบวิธีการทำวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อฝึกดำเนินการวิจัย โดยให้นิสิตเสนอโครงร่างงานวิจัยครอบคลุมหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา ระยะเวลาที่จะทำการวิจัย และแหล่งข้อมูล

๘๐๑ ๑๐๔ สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิชาชีพ (๓) (๓-๐-๖)

Buddhism and Profession

สัมมนาวิชาชีพต่างๆ เช่น วิชาชีพแพทย์ วิชาชีพทนายความ วิชาชีพวิศวกร เป็นต้น เพื่อแก้ปัญหา โดยการนำพุทธธรรมเข้าเป็นวิธีการและนำหลักพุทธธรรมไปส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในวิชาชีพต่างๆ

๘๐๑ ๑๐๕ งานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อการวิจัย (๓) (๓-๐-๖)

Buddhist Literary Works for Research

ศึกษางานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญ เช่น มลिनทปัญหา วิมุตติมรรค วิสุทธิมรรค มังคลัตถทีปนี โดยเน้นให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจในศัพท์สำนวนวิชาการของงานนั้นๆ รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการแต่งคัมภีร์ โครงสร้าง เนื้อหา และองค์ความรู้ในงานนิพนธ์เรื่องนั้นๆ เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าข้อมูลประกอบการทำวิจัย

๘๐๐ ๓๐๖ วิปัสสนากรรมฐาน (๓) (๓-๓-๖)

Insight Meditation

ศึกษาวิปัสสนากรรมฐานภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยภาคทฤษฎีเน้นศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติกรรมฐานของพระพุทธศาสนาในพระไตรปิฎก รวมทั้งรูปแบบการปฏิบัติกรรมฐานของสำนักต่างๆ ในสังคมไทย ส่วนในภาคปฏิบัติจะมื่อนานิสิตให้ฝึกปฏิบัติกรรมฐานเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง

๘๐๐๔๐๑   สัมมนางานวิจัยและวิทยานิพนธ์   (๓) (๓-๓-๖)

Seminar on Research and Thesis

สัมมนางานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพและได้รับการยอมรับมาศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างเนื้อหา ประเด็นปัญหา วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย และประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติม

๘๐๑ ๒๐๗   ศึกษาเฉพาะเรื่องในพัฒนาการแห่งพระพุทธศาสนา๓ (๓-๐-๖)

Selected Topics in Development of Buddhism

ศึกษาพัฒนาการแห่งพระพุทธศาสนาในด้านต่างๆ โดยให้เห็นความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการและวิเคราะห์ถึงเหตุปัจจัยแห่งพัฒนาการด้านนั้นๆ เช่น พัฒนาการของพระพุทธศาสนาเถรวาท มหายาน และวัชรยาน เป็นต้น โดยเน้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดสำคัญ ได้แก่ แนวคิดเรื่องจิตประภัสสร กายของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ พระโพธิสัตว์ สุนัขจิ้งจอก นิพพาน และอื่นๆ

นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการศึกษา

๘๐๑ ๒๐๘   สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่ ๓ (๓-๐-๖)

Seminar on Buddhism and Modern Sciences

สัมมนาประเด็นปัญหาทางพระพุทธศาสนาและวิทยาการสมัยใหม่ โดยศึกษาแบบบูรณาการให้ครอบคลุมทั้งวิทยาการด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เน้นให้นิสิตประยุกต์วิทยาการสมัยใหม่มาอธิบายคำสอนทางพระพุทธศาสนา และประยุกต์คำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่ออธิบายศาสตร์สมัยใหม่ อันจะเป็นการตอบปัญหาทางวิชาการและปัญหาสังคมสมัยใหม่

นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา

๘๐๑ ๓๐๙   พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการใช้เหตุผล   (๓) (๓-๐-๖)

Buddhism and Reasoning Sciences

ศึกษาวิธีคิดและวิธีการใช้เหตุผลในพระพุทธศาสนา โดยเปรียบเทียบกับวิธีคิดและการใช้เหตุผลแบบต่างๆ ของตะวันตก เช่น การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงสังเคราะห์ การคิดเชิงกลยุทธ์ การคิดแบบสร้างสรรค์ และการใช้เหตุผลทางตรรกแบบนิรนัยและอุปนัย เน้นศึกษาวิธีคิดและการใช้เหตุผลที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทและมหายาน

๘๐๑ ๒๑๐   ศึกษาอิสระในศาสนศึกษา   ๓ (๓-๐-๖)

Independent Study in Religious Studies

ให้นิสิตเลือกศึกษาแนวคิดในศาสนาต่างๆ ตามความสนใจ ทั้งนี้ นิสิตอาจจะศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดระหว่างศาสนา คือ พระพุทธศาสนา ศาสนาฮินดู ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาสิกข์ ลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อ เป็นต้น โดยศึกษาในรูปแบบโครงการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา

๘๐๑ ๒๑๑   สัมมนาพุทธจริยศาสตร์ประยุกต์   ๓ (๓-๐-๖)

Seminar on Applied Buddhist Ethics

สัมมนาประเด็นเกี่ยวกับพุทธจริยศาสตร์ประยุกต์ โดยเน้นศึกษาหลักการและเกณฑ์ตัดสินในพุทธ จริยศาสตร์เพื่อตอบปัญหาทางจริยศาสตร์ในสังคมปัจจุบัน เช่น การเลือกเพศ การตัดต่อพันธุกรรม การใช้สัตว์ทดลองทางวิทยาศาสตร์ การบริจาควัยวะ การอุ้มบุญ อัตวินิบาตกรรม การรณฆาต โทษประหารชีวิต สงครามที่เป็นธรรม การทำแท้ง ปัญหาเรื่องสิทธิเหนือร่างกาย สิทธิที่จะตาย การแต่งงานกับเพศเดียวกัน การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา จริยศาสตร์สิ่งแวดล้อม จริยศาสตร์ธุรกิจ จริยศาสตร์การแพทย์ และประเด็นปัญหาทางจริยศาสตร์อื่นๆ ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา

๘๐๑ ๒๑๒   สัมมนาพระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน   ๓ (๓-๐-๖)

Seminar on Buddhism and Sustainable Development

สัมมนาแนวคิดทฤษฎีทางพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษาและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งภูมิหลังความคิดความเชื่อแบบตะวันตกที่กำหนดรูปแบบการพัฒนาในสังคมโลกปัจจุบัน แล้ววิเคราะห์แนวทางการพัฒนาตามหลักพระพุทธศาสนาที่เน้นความยั่งยืนของสังคม เศรษฐกิจ การศึกษาและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็นแล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา

๘๐๑ ๒๑๓   สัมมนาพระพุทธศาสนากับสตรีนิยม   ๓ (๓-๐-๖)

Seminar on Buddhism and Feminism

สัมมนาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสตรีนิยมและแนวคิดของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับสตรี โดยเน้นศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันด้านสถานะและบทบาทระหว่างบุรุษกับสตรีในสังคม รวมทั้งประเด็นคำถามของสังคมสมัยใหม่ที่มาควบคู่กับแนวคิดแบบสตรีนิยม (Feminism) สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคทางเพศ ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็นแล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา

๘๐๑ ๒๑๔   พระพุทธศาสนาในวรรณคดีไทย   ๓ (๓-๐-๖)

Buddhism in Thai Literatures

ศึกษาแนวความคิดทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณคดีไทยเรื่องเด่นๆ โดยเน้นวิเคราะห์อิทธิพลของพระพุทธศาสนาในแง่หลักคำสอน ภาษา โลกทัศน์ ฉาก โครงเรื่อง และบุคลิกลักษณะของบุคคลในวรรณคดี รวมทั้งศึกษาบทบาทของวรรณคดีไทยในฐานะเป็นสื่อกลางถ่ายทอดความเชื่อทางพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย ในแง่วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีไทยและค่านิยมทางสังคม

๘๐๑ ๓๑๕   จิตรักษากับการปรึกษาเชิงพุทธ   ๓ (๓-๐-๖)

Buddhist Psychotherapy and Counseling

วิเคราะห์วิธีการรักษาจิตและให้คำปรึกษาแก่บุคคลผู้ประสบปัญหาทางจิตใจตามแนวพระพุทธศาสนา โดยเปรียบเทียบกับหลักจิตรักษาและการให้คำปรึกษาในจิตวิทยาตะวันตก เน้นศึกษาธรรมชาติและกระบวนการทำงานของจิต วิธีการพัฒนา การเยียวยารักษาและการให้คำปรึกษาแก่บุคคลผู้ประสบปัญหาทางจิต เช่น ปัญหาความเครียด ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว ปัญหาสุขภาพและปัญหาเกี่ยวกับความรัก เป็นต้น

๘๐๑ ๓๑๖ **สัมมนาพระพุทธศาสนากับสันติวิธี** ๓ (๓-๐-๖)

Seminar on Buddhism and Peaceful Means

สัมมนาแนวคิดสันติวิธีทางพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ โดยเน้นศึกษาทฤษฎีความขัดแย้งและการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบสันติวิธีตามหลักพระพุทธศาสนาและทฤษฎีสมัยใหม่ เช่น ปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากร สงครามศาสนา ชาติพันธุ์ เป็นต้น แล้ววิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบสันติวิธีตามหลักพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็นแล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา

๘๐๑ ๓๑๗ **สัมมนาพระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง** ๓(๓-๐-๖)

Seminar on Buddhism and Sufficiency Economy

สัมมนาประเด็นพระพุทธศาสนา ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) โดยเน้นศึกษาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องและส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาอันเกิดจากความไม่พอเพียงในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและบริโภคนิยมในสังคมปัจจุบัน แล้วเสนอแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพระพุทธศาสนาและหลักเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็นแล้วจัดทำโครงร่างรายงานดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา

๘๐๑ ๓๑๘ **สัมมนาพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม** ๓ (๓-๐-๖)

Seminar on Socially Engaged Buddhism

สัมมนาแนวคิดทฤษฎีและขบวนการพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมในโลกยุคใหม่ โดยเน้นวิเคราะห์แนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง เช่น การจัดตั้งชุมชนความสัมพันธ์ในชุมชน การมีส่วนร่วมหรือผูกพัน (Engage) กับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม โดยเฉพาะขบวนการพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมในโลกยุคใหม่ เช่น ขบวนการสรวโทยในศรีลังกา ขบวนการชาวพุทธเวียดนาม ขบวนการชาวพุทธทิเบต ขบวนการชาวพุทธไทย ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา

๘๐๑ ๓๑๙ **สัมมนาพระอภิธรรมปิฎก** ๓ (๓-๐-๖)

Seminar on Abhidhamma Pitaka

สัมมนาประเด็นสำคัญในพระอภิธรรมปิฎก โดยเน้นศึกษากำเนิดและพัฒนาการของพระอภิธรรมปิฎก รูปแบบและโครงสร้างของคัมภีร์พระอภิธรรมปิฎก แนวคิดเรื่องสมมติสัจจะและปรมัตตสัจจะ แนวคิดเรื่องกรรมกับอนัตตา แนวคิดเรื่องปรมัตตธรรม ๔ คือ จิต เจตสิก รูป นิพพาน เป็นต้น รวมทั้งศึกษาคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น คัมภีร์อภิธรรมาวตาร คัมภีร์อภิธัมมัตถสังคหะ คัมภีร์วิสุทธิมรรค ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา

๘๐๑ ๓๒๐ พระพุทธศาสนากับประชาคมอาเซียน ๓ (๓-๐-๖)

Buddhism and ASEAN Community

ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่สัมพันธ์กับเสาหลักของอาเซียน ๓ อย่าง คือ

(๑)ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (๒)ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (๓)ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยนิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา

แบบ ๑.๑

๘๐๐ ๒๐๐ วิทยานิพนธ์ ๕๔ หน่วยกิต

Dissertation

เป็นโครงการศึกษาวิจัยเฉพาะบุคคลที่มีเนื้อหาตามลักษณะวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

แบบ ๑.๒

๘๐๐ ๓๐๐ วิทยานิพนธ์ ๗๘ หน่วยกิต

Dissertation

เป็นโครงการศึกษาวิจัยเฉพาะบุคคลที่มีเนื้อหาตามลักษณะวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

แบบ ๒.๑

๘๐๐ ๔๐๐ วิทยานิพนธ์ ๓๖ หน่วยกิต

Dissertation

เป็นโครงการศึกษาวิจัยเฉพาะบุคคลที่มีเนื้อหาตามลักษณะวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

แบบ ๒.๒

๘๐๐ ๕๐๐ วิทยานิพนธ์ ๔๘ หน่วยกิต

Dissertation

เป็นโครงการศึกษาวิจัยเฉพาะบุคคลที่มีเนื้อหาตามลักษณะวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ภาคผนวก ข
ตารางเปรียบเทียบ

๖. สรุปรูปการเปลี่ยนแปลงรายวิชาในหลักสูตร ดังนี้

หลักสูตรเดิม พ.ศ.๒๕๕๑	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๕	สรุปรูปการเปลี่ยนแปลง
วิชาบังคับ ๖ หน่วยกิต และบังคับไม่นับหน่วยกิตอีก ๑ รายวิชา	วิชาบังคับ ๖ หน่วยกิต และบังคับไม่นับหน่วยกิตอีก ๑ รายวิชา	
ก. วิชาบังคับ (แบบนับหน่วยกิต)	ก. วิชาบังคับ (แบบนับหน่วยกิต)	
๘๐๑ ๑๐๑ สัมมนาพระไตรปิฎก ๓ (๓-๐-๖) Seminar on the Tipitaka สัมมนาประเด็นปัญหาสำคัญในพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎกให้นิสิตกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงานดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา โดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา	๘๐๑ ๑๐๑ สัมมนาพระไตรปิฎก ๓ (๓-๐-๖) Seminar on the Tipitaka สัมมนาประเด็นปัญหาสำคัญในพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎกและพระอภิธรรมปิฎก ให้นิสิตกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น เช่น <u>นิติศาสตร์ในพระวินัยปิฎก วิทยาศาสตร์ในพระสุตตันตปิฎก นิเวศวิทยาในพระสุตตันตปิฎก จิตวิทยาในพระอภิธรรมปิฎก เป็นต้น</u> แล้วจัดทำโครงร่าง รายงานดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา โดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา	ปรับปรุงและเพิ่มประเด็นการศึกษา
๘๐๐ ๑๐๒ พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการตีความ ๓ (๓-๐-๖) Buddhism and Hermeneutics ศึกษาศาสตร์แห่งการตีความแบบตะวันตกและตะวันออก โดยเน้นประเด็นความขัดแย้งทางศาสนาและปรัชญาที่นำไปสู่การสร้างรูปแบบการตีความแบบต่างๆ รวมทั้งบริบทแวดล้อมทางสังคมและทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อการตีความคำสอนทางศาสนาให้เหมาะสมกับยุคสมัยโดยเฉพาะหลักการตีความใน	๘๐๐ ๑๐๒ พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการตีความ ๓ (๓-๐-๖) Buddhism and Hermeneutics ศึกษาศาสตร์แห่งการตีความแบบตะวันตกและตะวันออก โดยเน้นประเด็นความขัดแย้งทางศาสนาและปรัชญาที่นำไปสู่การสร้างรูปแบบการตีความแบบต่างๆ รวมทั้งบริบทแวดล้อมทางสังคมและทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อการตีความคำสอนทางศาสนาให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยเฉพาะหลักการตีความในพระพุทธานุสาวาทและมหายานที่ปรากฏในคัมภีร์ต่างๆ เช่น <u>พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรม</u>	ปรับปรุงเพิ่มประเด็นระ บุด คัม ภีร์ ที่ จะ ศึกษาเพิ่มให้ชัด

หลักสูตรเดิม พ.ศ.๒๕๕๑	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๕	สรุปการเปลี่ยนแปลง
พระพุทธศาสนาเถรวาทและมหายานที่ปรากฏในคัมภีร์ต่างๆ เช่น กถาวัตถุ อรรถกถา เปฏุโกปเทส เนตติปกรณ์ วิสุทธีมรรค มีลีนทปัญหา ปรัชญาปารมิตาสูตรลังกาวตารสูตร เป็นต้น	ปิฎก อรรถกถา ฎีกา เปฏุโกปเทส เนตติปกรณ์ วิสุทธีมรรค มีลีนทปัญหา ปรัชญาปารมิตาสูตร ลังกาวตารสูตร เป็นต้น	
ข. วิชาบังคับ (แบบไม่นับหน่วยกิต)	ข. วิชาบังคับ (แบบไม่นับหน่วยกิต)	
๘๐๑ ๒๐๓ ระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง (๓) (๓-๐-๖) Advanced Research Methodology ศึกษาวิธีวิทยาการทำวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ กำหนดประเด็นปัญหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างน้อย ๓ ประเด็นเพื่อฝึกดำเนินการวิจัย โดยให้นิสิตเสนอโครงร่างงานวิจัย ครอบคลุมหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา ระยะเวลาที่จะทำการวิจัย และแหล่งข้อมูล โดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา	๘๐๑ ๒๐๓ ระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง (๓) (๓-๐-๖) Advanced Research Methodology ศึกษาระเบียบวิธีการทำวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างน้อย ๓ เพื่อฝึกดำเนินการวิจัย โดยให้นิสิตเสนอโครงร่างงานวิจัย ครอบคลุมหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา ระยะเวลาที่จะทำการวิจัย และแหล่งข้อมูล โดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา	ปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้รัดกุม กระชับ
๘๐๑ ๑๐๔ งานวิชาการภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัย (๓) (๓-๐-๖) English Academic Works for Research ศึกษางานวิชาการหรืองานวิจัยสำคัญทางพระพุทธศาสนา ในภาคภาษาอังกฤษ โดยเน้นให้นิสิตเกิดทักษะด้านการอ่าน เอกสารวิชาการภาษาอังกฤษ รู้ศัพท์สำนวนภาษาอังกฤษทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ โครงสร้าง เนื้อหา และองค์ความรู้ใหม่ในงานวิชาการหรืองานวิจัยเรื่องนั้นๆ เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าข้อมูลประกอบการทำวิจัย		ตัดรายวิชาออก

หลักสูตรเดิม พ.ศ.๒๕๕๑	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๕	สรุปการเปลี่ยนแปลง
	๘๐๑ ๑๐๔ สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิชาชีพ(๓) (๓-๐-๖) Buddhism and Professionals สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิชาชีพต่างๆ เช่น วิชาชีพแพทย์ วิชาชีพทนายความ วิชาชีพวิศวกร เป็นต้น โดยเน้นให้นิสิตที่มีอาชีพนั้นๆ นำพุทธธรรมเข้าไปเป็นฐานและวิธีการ สำหรับวิเคราะห์แก้ปัญหาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในวิชาชีพต่าง ๆ	รายวิชาเพิ่มใหม่ แทน ๘๐๑ ๑๐๔ งานวิชาการภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัย (๓) (๓-๐-๖)
๘๐๑ ๑๐๕ งานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อการวิจัย (๓) (๓-๐-๖) Buddhist Literary Works for Research ศึกษางานนิพนธ์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น มิลินทปัญหา วิมุตติมรรค วิสุทธิมรรค มังคลัตถทีปนี โดยเน้นให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจในศัพท์สำนวนวิชาการทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการแต่งคำมโหรี โครงสร้าง เนื้อหา และองค์ความรู้ ในงานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนาเรื่องนั้นๆ เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าข้อมูลประกอบการทำวิจัย	๘๐๑ ๑๐๕ งานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อการวิจัย (๓) (๓-๐-๖) Buddhist Literary Works for Research ศึกษาวิเคราะห์งานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญ เช่น มิลินทปัญหา วิมุตติมรรค วิสุทธิมรรค มังคลัตถทีปนีและอรรถกถาธรรมบท โดยเน้นให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจในศัพท์สำนวนวิชาการทางพระพุทธศาสนา รูปแบบการแต่งคำมโหรี โครงสร้าง เนื้อหา และองค์ความรู้ ในงานนิพนธ์เรื่องนั้นๆ เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าข้อมูลประกอบการทำวิจัย	ปรับปรุงคำอธิบาย และเพิ่มคำมโหรีอรรถกถาธรรมบท
๘๐๐ ๓๐๖ วิปัสสนากรรมฐาน (๓) (๓-๐-๖) Insight Meditation ศึกษาวิปัสสนากรรมฐานภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตามระยะเวลาและสถานที่ที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด โดยในภาคทฤษฎีเน้นศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติกรรมฐานของพระพุทธศาสนาของยุคต้นในพระไตรปิฎก และการปฏิบัติ	๘๐๐ ๓๐๖ วิปัสสนากรรมฐาน (๓) (๓-๒-๖) Insight Meditation ศึกษาวิปัสสนากรรมฐานภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยภาคทฤษฎีเน้นศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติกรรมฐานในพระไตรปิฎกและคำมโหรีวิสุทธิมรรค และรูปแบบการปฏิบัติกรรมฐานของสำนักต่างๆ ในสังคมไทย ส่วนในภาคปฏิบัติอาจารย์ผู้สอนนำนิสิตฝึกปฏิบัติกรรมฐานเพื่อให้เกิดความ	ปรับปรุงคำอธิบาย รายวิชา และเพิ่ม ชั่วโมงภาคปฏิบัติ

หลักสูตรเดิม พ.ศ.๒๕๕๑	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๕	สรุปการเปลี่ยนแปลง
กรรณฐานในคัมภีร์ยุคหลัง เช่น วัฏตติมรรควิสุทธิมรรค รวมทั้งรูปแบบการปฏิบัติกรรณฐานของสำนักต่างๆ ในสังคมไทย	เข้าใจอย่างถูกต้อง และเน้นให้นิสิตได้นำไปปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างน้อยสัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง	
	๘๐๐๔๐๑สัมมนางานวิจัยและวิทยานิพนธ์(๓) (๓-๓-๖) Seminar on Research and Thesis สัมมนางานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพและได้รับการยอมรับมา ศึกษาวิเคราะห์ โครงสร้างเนื้อหา ประเด็นปัญหา วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย และประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติม	เพิ่มใหม่
วิชาเอกวิชาเอก ๖ หน่วยกิต	วิชาเอกวิชาเอก ๖ หน่วยกิต	
ก. วิชาเอกแบบนับหน่วยกิต	ก. วิชาเอกแบบนับหน่วยกิต	
๘๐๑ ๒๐๗ ศึกษาเฉพาะเรื่องในพัฒนาการแห่งพระพุทธศาสนา ๓ (๓-๐-๖) Selected Topics in Development of Buddhism สัมมนา ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการแห่งพระพุทธศาสนาในด้านต่างๆโดยให้ความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการและวิเคราะห์ถึงเหตุปัจจัยแห่งพัฒนาการด้านนั้นๆ เริ่มตั้งแต่พระพุทธศาสนาแบบดั้งเดิม เถรวาท มหายาน และวัชรยานเน้นวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดสำคัญ เช่น แนวคิดเรื่องจิตประภัสสร กายของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ พระโพธิสัตว์ สุญญตา นิพพาน เป็นต้นนิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์	๘๐๑๒๐๗ศึกษาเฉพาะเรื่องในพัฒนาการแห่งพระพุทธศาสนา๓ (๓-๐-๖) Selected Topics in Development of Buddhism <u>ศึกษาพัฒนาการแห่งพระพุทธศาสนาในด้านต่างๆ โดยให้ความ</u> <u>เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการและวิเคราะห์ถึงเหตุปัจจัยแห่ง</u> <u>พัฒนาการด้านนั้นๆ เช่น พัฒนาการของพระพุทธศาสนาเถรวาท มหายาน</u> <u>และวัชรยาน เป็นต้น โดยเน้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดสำคัญ</u> <u>ได้แก่ แนวคิดเรื่องจิตประภัสสร กายของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ พระ</u> <u>โพธิสัตว์ สุญญตา นิพพาน และอื่นๆนิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้อง</u> <u>กับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนิน</u> <u>การศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการศึกษา</u>	ปรับปรุงคำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรเดิม พ.ศ.๒๕๕๑	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๕	สรุปการเปลี่ยนแปลง
ข้อมูล และเสนอผลการศึกษาโดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา		
๘๐๑ ๒๐๘ สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่ ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhism and Modern Sciences สัมมนาประเด็นทางพระพุทธศาสนาและวิทยาการสมัยใหม่ โดยศึกษาแบบบูรณาการหรือแบบสหวิทยาการ ให้ครอบคลุมทั้งวิทยาการด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เน้นให้นิสิตประยุกต์วิทยาการสมัยใหม่มาอธิบายคำสอนทางพระพุทธศาสนาและประยุกต์คำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อตอบปัญหาทางวิชาการและปัญหาสังคมสมัยใหม่นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษาโดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา	๘๐๑ ๒๐๘ สัมมนาพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่ ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhism and Modern Sciences สัมมนาประเด็นปัญหาทางพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่ โดยศึกษาแบบบูรณาการให้ครอบคลุมทั้งด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ เน้นให้นิสิตประยุกต์วิทยาการสมัยใหม่มาอธิบายคำสอนทางพระพุทธศาสนา และประยุกต์คำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่ออธิบายศาสตร์สมัยใหม่ อันจะเป็นการตอบปัญหาทางวิชาการและปัญหาสังคมสมัยใหม่ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษาโดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา	ปรับปรุงคำอธิบายให้กระชับ
ข. วิชาเอกแบบไม่นับหน่วยกิต	ข. วิชาเอกแบบไม่นับหน่วยกิต	
๘๐๑ ๓๐๙ พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการใช้เหตุผล (๓) (๓-๐-๖) Buddhism and Reasoning Sciences ศึกษาวิธีคิดและวิธีการใช้เหตุผลในพระพุทธศาสนา โดยเปรียบเทียบกับวิธีคิดและการใช้เหตุผลแบบต่าง ๆ ของตะวันตก	๘๐๑ ๓๐๙ พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการใช้เหตุผล (๓) (๓-๐-๖) Buddhism and Reasoning Sciences ศึกษาวิธีคิดและวิธีการใช้เหตุผลในพระพุทธศาสนา โดยเปรียบเทียบกับวิธีคิดและการใช้เหตุผลแบบต่าง ๆ ของตะวันตก เช่น การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงสังเคราะห์ การคิดเชิงกลยุทธ์ การคิดแบบสร้างสรรค์	ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

หลักสูตรเดิม พ.ศ.๒๕๕๑	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๕	สรุปการเปลี่ยนแปลง
เช่น การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงสังเคราะห์การคิดเชิงกลยุทธ์ การคิดแบบสร้างสรรค์ และการใช้เหตุผลทางตรรกแบบนิรนัย และอุปนัยเน้นศึกษาวิธีคิดและการใช้เหตุผลที่ปรากฏทั้งใน คัมภีร์พระพุทธรศาสนาเถรวาทและมหายาน	และการใช้เหตุผลทางตรรกแบบนิรนัยและอุปนัย เน้นศึกษาวิธีคิดและการใช้เหตุผลที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธรศาสนาเถรวาทและมหายาน	
วิชาเลือก๖ หน่วยกิต	วิชาเลือก๖ หน่วยกิต	
๘๐๑ ๒๑๐ ศึกษาอิสระในศาสนศึกษา ๓ (๓-๐-๖) Independent Study in Religious Studies เลือกศึกษาอิสระในศาสนาต่างๆ ตามความสนใจส่วนบุคคลหรือศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดระหว่างศาสนา คือ พระพุทธรศาสนา ศาสนาฮินดู ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลามลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อ และศาสนาสิกข์ โดยศึกษาในรูปแบบโครงการวิจัย ทั้งนี้สิต ต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา โดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา	๘๐๑ ๒๑๐ ศึกษาอิสระในศาสนศึกษา ๓ (๓-๐-๖) Independent Study in Religious Studies <u>ศึกษาอิสระแนวคิดและคำสอนของศาสนาต่างๆ คือ พระพุทธรศาสนา ศาสนาฮินดู ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาสิกข์ ลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อ โดยศึกษาเปรียบเทียบถึงความเป็นสากลแห่งคำสอน การอยู่อย่างสันติของมนุษยชาติ และการเกื้อกูลต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น</u> ซึ่งนิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา โดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา	ปรับปรุงและเพิ่มคำอธิบายให้ชัดเจน
๘๐๑ ๒๑๑ สัมมนาพุทธจริยศาสตร์ประยุกต์ ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Applied Buddhist Ethics สัมมนาประเด็นเกี่ยวกับพุทธจริยศาสตร์ประยุกต์ โดยเน้นศึกษาหลักการและเกณฑ์ตัดสินในพุทธจริยศาสตร์เพื่อประยุกต์ใช้ตอบปัญหาทางจริยศาสตร์ในสังคมปัจจุบัน เช่นการทำแท้ง การทำโคลนนิ่ง อัตวินิบาตกรรม การุณยฆาต จริย	๘๐๑ ๒๑๑ สัมมนาพุทธจริยศาสตร์ประยุกต์ ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Applied Buddhist Ethics สัมมนาประเด็นเกี่ยวกับพุทธจริยศาสตร์ประยุกต์ โดยเน้นศึกษาหลักการและเกณฑ์ตัดสินในพุทธจริยศาสตร์เพื่อตอบปัญหาทางจริยศาสตร์ในสังคมปัจจุบัน เช่น การเลือกเพศ การตัดต่อพันธุกรรม การใช้สัตว์ทดลองทางวิทยาศาสตร์ การบริจาคอวัยวะ การอัมบบุญ	ปรับปรุงคำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรเดิม พ.ศ.๒๕๕๑	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๕	สรุปการเปลี่ยนแปลง
ศาสตร์สิ่งแวดล้อม จริยศาสตร์ธุรกิจ จริยศาสตร์การแพทย์ ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา โดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา	<u>อัตวินิบาตกรรม การุณยฆาต โทษประหารชีวิต สงครามที่เป็นธรรม การทำแท้ง ปัญหาเรื่องสิทธิเหนือร่างกาย สิทธิที่จะตาย การแต่งงานกับเพศเดียวกัน การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา จริยศาสตร์สิ่งแวดล้อม จริยศาสตร์ธุรกิจ จริยศาสตร์การแพทย์ และประเด็นปัญหาทางจริยศาสตร์อื่นๆ</u> ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา	
๘๐๑ ๒๑๒ สัมมนาพระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhism and Sustainable Development สัมมนาประเด็นพระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นวิเคราะห์สภาพปัญหาการพัฒนาในสังคมทุนนิยมหรือบริโคนิยมที่นำไปสู่ความไม่ยั่งยืนของระบบนิเวศและสังคมรวมทั้งภูมิหลังความคิดความเชื่อแบบตะวันตกที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบการพัฒนาในสังคมโลกปัจจุบัน แล้ววิเคราะห์แนวทางการพัฒนาตามหลักพระพุทธศาสนาที่เน้นความยั่งยืนของมนุษย์สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็นแล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา โดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา	๘๐๑ ๒๑๒ สัมมนาพระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhism and Sustainable Development <u>สัมมนาแนวคิดทฤษฎีทางพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่</u> <u>เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษาและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งภูมิหลัง</u> <u>ความคิดความเชื่อแบบตะวันตกที่กำหนดรูปแบบการพัฒนาในสังคมโลก</u> <u>ปัจจุบัน แล้ววิเคราะห์แนวทางการพัฒนาตามหลักพระพุทธศาสนาที่เน้น</u> <u>ความยั่งยืนของสังคม เศรษฐกิจ การศึกษาและสิ่งแวดล้อม</u> ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็นแล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา	ปรับปรุงคำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรเดิม พ.ศ.๒๕๕๑	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๕	สรุปการเปลี่ยนแปลง
๘๐๑ ๒๑๓ สัมมนาพระพุทธศาสนากับบทบาทสตรี ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhism and Women's Role สัมมนาประเด็นพระพุทธศาสนากับบทบาทของสตรี โดยเน้นศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันด้านสถานะและบทบาทระหว่างบุรุษเพศกับสตรีเพศในสังคมอินเดียสมัยก่อนพุทธกาล และสมัยพุทธกาล การเกิดขึ้น การขยายตัว และการเสื่อมสูญของภิกษุณีสงฆ์ สถานะ และบทบาททางพระพุทธศาสนาของสตรีในสังคมปัจจุบัน ปัญหาการฟื้นฟูภิกษุณีสงฆ์แบบเถรวาทในสังคมไทย รวมทั้งประเด็นคำถามของสังคมสมัยใหม่ที่มาควบคู่กับแนวคิดแบบสตรีนิยม(Feminism) สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคทางเพศ ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา โดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา	๘๐๑ ๒๑๓ สัมมนาพระพุทธศาสนากับ<u>สตรีนิยม</u> ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhism and <u>Feminism</u> <u>สัมมนาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสตรีนิยมและแนวคิดของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับสตรี โดยเน้นศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันด้านสถานะและบทบาทระหว่างบุรุษกับสตรีในสังคมรวมทั้งประเด็นคำถามของสังคมสมัยใหม่ที่มาควบคู่กับแนวคิดแบบสตรีนิยม (Feminism) สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคทางเพศ ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา โดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา</u>	ปรับเปลี่ยนชื่อวิชา จาก สัมมนาพระพุทธศาสนากับบทบาทสตรี เป็น สัมมนาพระพุทธศาสนากับสตรีนิยม และปรับปรุงคำอธิบายรายวิชา
๘๐๑ ๒๑๔ พระพุทธศาสนาในวรรณคดีไทย ๓ (๓-๐-๖) Buddhism in Thai Literature ศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณคดีไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ โดยเน้นวิเคราะห์อิทธิพลของพระพุทธศาสนาในแง่หลักคำสอน ภาษา ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์ ฉาก โครงเรื่อง และ	๘๐๑ ๒๑๔ พระพุทธศาสนาในวรรณคดีไทย ๓ (๓-๐-๖) Buddhism in Thai Literatures <u>ศึกษาแนวความคิดทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณคดีไทยเรื่องเด่นๆ โดยเน้นวิเคราะห์อิทธิพลของพระพุทธศาสนาในแง่หลักคำสอน ภาษา โลกทัศน์ ฉาก โครงเรื่อง และบุคลิกลักษณะของบุคคลในวรรณคดีรวมทั้งศึกษาบทบาทของวรรณคดีไทยในฐานะเป็นสื่อกลางถ่ายทอดความ</u>	ปรับปรุงคำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรเดิม พ.ศ.๒๕๕๑	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๕	สรุปการเปลี่ยนแปลง
บุคลิกลักษณะของบุคคลในวรรณคดี รวมทั้งศึกษาบทบาทของวรรณคดีไทยในฐานะเป็นสื่อกลางถ่ายทอดความเชื่อทางพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย ในแง่วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีไทย และค่านิยมทางสังคม	เชื่อกันว่าพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย ในแง่วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีไทยและค่านิยมทางสังคม	
๘๐๑ ๓๑๕ จิตรักษากับการปรึกษาเชิงพุทธ ๓ (๓-๐-๖) Buddhist Psychotherapy & Counseling ศึกษาวิเคราะห์วิธีการรักษาจิตและให้คำปรึกษาแก่บุคคลผู้ประสบปัญหาทางจิตใจตามแนวพระพุทธศาสนา โดยเปรียบเทียบกับหลักจิตรักษาและการให้คำปรึกษาในจิตวิทยาตะวันตก เน้นศึกษาธรรมชาติและกระบวนการทำงานของจิต วิธีการพัฒนา การเยียวยารักษาและการให้คำปรึกษาแก่บุคคลผู้ประสบปัญหาทางจิต เช่น ปัญหาความเครียดอันเกิดจากความกดดันทางสังคม เศรษฐกิจ ครอบครัว การศึกษา สุขภาพ และความรัก	๘๐๑ ๓๑๕ จิตรักษากับการปรึกษาเชิงพุทธ ๓ (๓-๐-๖) Buddhist Psychotherapy and Counseling วิเคราะห์วิธีการรักษาจิตและให้คำปรึกษาแก่บุคคลผู้ประสบปัญหาทางจิตใจตามแนวพระพุทธศาสนา โดยเปรียบเทียบกับหลักจิตรักษาและการให้คำปรึกษาในจิตวิทยาตะวันตก เน้นศึกษาธรรมชาติและกระบวนการทำงานของจิต วิธีการพัฒนา การเยียวยารักษาและการให้คำปรึกษาแก่บุคคลผู้ประสบปัญหาทางจิต เช่น ปัญหาความเครียด ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว ปัญหาสุขภาพ และปัญหาเกี่ยวกับความรัก เป็นต้น	ปรับปรุงคำอธิบายรายวิชา
๘๐๑ ๓๑๖ สัมมนาพระพุทธศาสนากับสันติวิธี ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhism and Peaceful Means สัมมนาประเด็นพระพุทธศาสนากับสันติวิธี โดยเน้นศึกษาทฤษฎีความขัดแย้งและการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบสันติวิธีตามหลักพระพุทธศาสนาและทฤษฎีตะวันตกรวมทั้งศึกษาปัญหาความขัดแย้งในสังคมปัจจุบัน เช่น ความขัดแย้งด้านทรัพยากร สงครามศาสนาชาติพันธุ์ แล้ววิเคราะห์หาแนวทาง	๘๐๑ ๓๑๖ สัมมนาพระพุทธศาสนากับสันติวิธี ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhism and Peaceful Means สัมมนาแนวคิดสันติวิธีทางพระพุทธศาสนา โดยเน้นศึกษาทฤษฎีความขัดแย้งและการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบสันติวิธีตามหลักพระพุทธศาสนาและทฤษฎีตะวันตก เช่น ปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากร สงครามศาสนา ชาติพันธุ์ เป็นต้น แล้ววิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบสันติวิธีตามหลักพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ นิสิต	ปรับปรุงคำอธิบายให้กระชับ

หลักสูตรเดิม พ.ศ.๒๕๕๑	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๕	สรุปการเปลี่ยนแปลง
แก้ปัญหาความขัดแย้งแบบสันติวิธีตามหลักพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็นแล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา โดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา	ต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็นแล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา	
๘๐๑ ๓๑๗ สัมมนาพระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhism and Sufficiency Economy สัมมนาประเด็นพระพุทธศาสนาและทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเน้นศึกษาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องและส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาอันเกิดจากความไม่พอเพียงในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและบริโภคนิยมในสังคมปัจจุบัน แล้วเสนอแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพระพุทธศาสนาและหลักเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็นแล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา โดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา	๘๐๑ ๓๑๗ สัมมนาพระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Buddhism and Sufficiency Economy สัมมนาประเด็นพระพุทธศาสนา ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดความสมดุลรวมประชาชาติ (GNH) โดยเน้นศึกษาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องและส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาอันเกิดจากความไม่พอเพียงในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและบริโภคนิยมในสังคมปัจจุบัน แล้วเสนอแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพระพุทธศาสนาและหลักเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็นแล้วจัดทำโครงร่างรายงานดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา	ปรับปรุงคำอธิบายรายวิชา
๘๐๑ ๓๑๘ สัมมนาพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม ๓ (๓-๐-๖)	๘๐๑ ๓๑๘ สัมมนาพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม ๓ (๓-๐-๖)	ปรับปรุงคำอธิบาย

หลักสูตรเดิม พ.ศ.๒๕๕๑	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๕	สรุปการเปลี่ยนแปลง
Seminar on Socially Engaged Buddhism สัมมนาประเด็นพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม เน้นวิเคราะห์แนวคิดคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างหรือเชิงสังคม เช่น การจัดตั้งชุมชน ความสัมพันธ์ในชุมชน การเข้าไปมีส่วนร่วมหรือผูกพัน (Engage) กับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคมโดยเฉพาะขบวนการพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมในโลกยุคใหม่ที่พยายามบูรณาการ พระพุทธศาสนาให้เข้าไปมีส่วนในมิติทุกด้านของสังคม เช่น ขบวนการสรรวาทย์ในศรีลังกา ขบวนการชาวพุทธเวียดนาม ขบวนการชาวพุทธทิเบต ขบวนการชาวพุทธไทย ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา โดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา	Seminar on Socially Engaged Buddhism <u>สัมมนาแนวคิดทฤษฎีและขบวนการพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมในโลกยุคใหม่</u> โดยเน้นวิเคราะห์แนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง เช่น การจัดตั้งชุมชน ความสัมพันธ์ในชุมชน การมีส่วนร่วมหรือผูกพัน (Engage) กับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม โดยเฉพาะขบวนการพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมในโลกยุคใหม่ เช่น ขบวนการสรรวาทย์ในศรีลังกา ขบวนการชาวพุทธเวียดนาม ขบวนการชาวพุทธทิเบต ขบวนการชาวพุทธไทย ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา	รายวิชา
๘๐๑ ๓๑๙ สัมมนาพระอภิธรรมปิฎก ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Abhidhamma Pitaka สัมมนาประเด็นสำคัญในพระอภิธรรมปิฎก โดยเน้นศึกษากำเนิดและพัฒนาการของพระอภิธรรมปิฎก รูปแบบและโครงสร้างของคัมภีร์พระอภิธรรมปิฎก แนวคิดเรื่องสมมติสังขและปรมัตตสังขจะ แนวคิดเรื่องกรรม กับ อนัตตา แนวคิดเรื่องปรมัตตธรรม ๔ คือ จิตเจตสิก รูป นิพพาน เป็นต้น <u>รวมทั้งศึกษาคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น คัมภีร์อภิธรรมาวตารคัมภีร์</u>	๘๐๑ ๓๑๙ สัมมนาพระอภิธรรมปิฎก ๓ (๓-๐-๖) Seminar on Abhidhamma Pitaka สัมมนาประเด็นสำคัญในพระอภิธรรมปิฎก โดยเน้นศึกษากำเนิดและพัฒนาการของพระอภิธรรมปิฎก รูปแบบและโครงสร้างของคัมภีร์พระอภิธรรมปิฎก แนวคิดเรื่องสมมติสังขจะและปรมัตตสังขจะ แนวคิดเรื่องกรรมกับอนัตตา แนวคิดเรื่องปรมัตตธรรม ๔ คือ จิต เจตสิก รูป นิพพาน เป็นต้น <u>เชื่อมโยงกับคัมภีร์อภิธรรมาวตาร คัมภีร์อภิธรรมัตตสังคหะ คัมภีร์วิสุทธิมรรค</u> ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย	ปรับปรุงคำอธิบายให้ชัดเจนในประเด็นศึกษา

หลักสูตรเดิม พ.ศ.๒๕๕๑	หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๕	สรุปการเปลี่ยนแปลง
อภิธัมมัตถสังคหะ คัมภีร์วิสุทธิมรรค ทั้งนี้ นิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา โดยความเห็นชอบของอาจารย์ประจำวิชา	๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา	
	๘๐๑ ๓๒๐ พระพุทธศาสนากับประชาคมอาเซียน๓ (๓-๐-๖) Buddhism and ASEAN Community ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่สัมพันธ์กับหลักการของอาเซียน ๓ อย่าง คือ(๑)ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (๒)ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (๓)ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยนิสิตต้องกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาอย่างน้อย ๓ ประเด็น แล้วจัดทำโครงร่างรายงาน ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา	รายวิชาเพิ่มใหม่ เพื่อให้บัณฑิตได้เรียนรู้ และเป็นแนวทางรองรับประชาคมอาเซียน

วิทยานิพนธ์ เดิม พ.ศ. ๒๕๕๑	วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๕	
	แบบ ๑.๑ ๘๐๐ ๒๐๐ วิทยานิพนธ์ ๕๔ หน่วยกิต Dissertation เป็นโครงการศึกษาวิจัยเฉพาะบุคคลที่มีรูปแบบและเนื้อหาเป็นไปตาม ลักษณะวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร	เพิ่มมาใหม่
แบบ ๑.๒ ๘๐๐ ๒๐๐ วิทยานิพนธ์ ๗๘ หน่วยกิต Dissertation เป็นโครงการเฉพาะบุคคลที่มีเนื้อหาตามลักษณะวิชาที่กำหนดไว้ ในหลักสูตร	แบบ ๑.๒ ๘๐๐ ๓๐๐ วิทยานิพนธ์ ๗๘ หน่วยกิต Dissertation เป็นโครงการศึกษาวิจัยเฉพาะบุคคลที่มีรูปแบบและเนื้อหาเป็นไปตาม ลักษณะวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร	เปลี่ยนเนื้อหา
	แบบ ๒.๑ ๘๐๐ ๔๐๐ วิทยานิพนธ์ ๓๖ หน่วยกิต Dissertation เป็นโครงการศึกษาวิจัยเฉพาะบุคคลที่มีรูปแบบและเนื้อหาเป็นไปตาม ลักษณะวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร	เพิ่มมาใหม่
แบบ ๒.๒ ๘๐๐ ๒๐๐ วิทยานิพนธ์ ๕๔ หน่วยกิต Dissertation เป็นโครงการเฉพาะบุคคลที่มีเนื้อหาตามลักษณะวิชาที่กำหนดไว้ ในหลักสูตร	แบบ ๒.๒ ๘๐๐ ๕๐๐ วิทยานิพนธ์ ๔๘ หน่วยกิต Dissertation เป็นโครงการศึกษาวิจัยเฉพาะบุคคลที่มีรูปแบบและเนื้อหาเป็นไปตาม ลักษณะวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร	เปลี่ยนเนื้อหา

ภาคผนวก ค

ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ

**ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาพ.ศ. ๒๕๔๑**

เพื่อให้การบริหารงานในบัณฑิตวิทยาลัยบรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยจึงเห็นสมควรออกข้อบังคับมหาวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ (๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ สภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงมีมติให้ออกข้อบังคับไว้ ดังต่อไปนี้

**หมวดที่ ๑
บททั่วไป**

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๑ ”

ข้อ ๒ ให้ใช้ข้อบังคับนี้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ คำสั่งหรือมติอื่นใดซึ่งขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้ ให้ใช้ข้อบังคับนี้แทน

ข้อ ๔ ในข้อบังคับนี้

“นิสิต” ผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ข้อ ๕ ให้อธิการบดีรักษาการให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้

ข้อ ๖ คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาระดับมหาบัณฑิต

๖.๑ ผู้สมัครเข้าเป็นนิสิตต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และต้องมีคุณสมบัติอื่นตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

๖.๒ ต้องได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรี ไม่ต่ำกว่า ๒.๕๐ จากระบบ ๔ แต้ม ยกเว้นผู้มีประสบการณ์การทำงานติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒ ปีนับตั้งแต่สำเร็จการศึกษา และผู้จบเปรียญธรรมเก้าประโยค และ

๖.๓ ไม่เคยถูกลงโทษให้พ้นสภาพการเป็นนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย

ข้อ ๗ บัณฑิตวิทยาลัยจะดำเนินการเกี่ยวกับการรับสมัครนิสิตใหม่ โดยพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบคัดเลือกผู้สมัครเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในแต่ละปีการศึกษา

๗.๑ ผู้สมัครเข้าเป็นนิสิตต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาโท หรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรองและต้องมีคุณสมบัติอื่นตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

๗.๒ ต้องได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาโทไม่ต่ำกว่า ๓.๕๐ จากรบบ ๔ แต้ม ยกเว้นผู้มีประสบการณ์การทำงานติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓ ปีนับตั้งแต่สำเร็จการศึกษาหรือมีผลงานทางวิชาการที่คณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัยเห็นชอบ

๗.๓ ไม่เคยถูกลงโทษให้พ้นจากการเป็นนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย

ข้อ ๘ บัณฑิตวิทยาลัยจะดำเนินการเกี่ยวกับการรับสมัครนิสิตใหม่ โดยพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบคัดเลือกผู้สมัครเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในแต่ละปีการศึกษา

หมวดที่ ๒

การจัดและวิธีการศึกษา

ข้อ ๙ ระบบการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จัดการศึกษาเป็นระบบหน่วยกิตทวิภาค โดยแบ่งเวลาการศึกษาในแต่ละปี การศึกษาออกเป็น ๒ ภาคการศึกษาปกติ แต่ละภาคการศึกษามีเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๖ สัปดาห์

บัณฑิตวิทยาลัยอาจจัดการศึกษาภาคฤดูร้อนได้อีก ๑ ภาคมีเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๖ สัปดาห์ และจะกำหนดระเบียบว่าด้วยการศึกษาภาคฤดูร้อนที่ไม่ขัดกับข้อบังคับนี้โดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย

ข้อ ๑๐ หลักสูตร

๑๐.๑ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ให้ศึกษางานรายวิชาไม่น้อยกว่า ๓๖ หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ ๑๒ หน่วยกิต จำแนกประเภทดังนี้

วิชาบังคับ	๑๒	หน่วยกิต
วิชาเอก	๑๘	หน่วยกิต
วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า	๖	หน่วยกิต
วิทยานิพนธ์	๑๒	หน่วยกิต
รวมทั้งสิ้น	๔๘	หน่วยกิต

๑๐.๒ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต ให้ศึกษางานรายวิชาไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ ๓๖ หน่วยกิต จำแนกประเภทดังนี้

วิชาบังคับ	๙	หน่วยกิต
วิชาเอก	๙	หน่วยกิต
วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า	๖	หน่วยกิต
วิทยานิพนธ์	๓๖	หน่วยกิต
รวมทั้งสิ้น	๖๐	หน่วยกิต

ข้อ ๑๑ ระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามีดังนี้

๑๑.๑ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ให้มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๔ ภาคการศึกษาปกติ และไม่เกิน ๑๐ ภาคการศึกษาปกติ

๑๑.๒ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต ให้มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๖ ภาคการศึกษาปกติ และไม่เกิน ๑๐ ภาคการศึกษาปกติ

ในกรณีที่นิสิตไม่สามารถจบการศึกษาได้ในระยะเวลา ๑๐ ภาคการศึกษาปกติ ตามข้อ ๑๑.๑ และข้อ ๑๑.๒ คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยอาจอนุมัติให้ต่ออายุสภาพนิสิตได้อีก แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน ๒ ภาคการศึกษาปกติ

๑๑.๓ การนับเวลาในข้อ ๑๑.๑ ให้นับรวมเวลาที่นิสิตได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษา ด้วย ยกเว้นนิสิตที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษาตามข้อ ๑๓.๑.๑

๑๑.๔ รายวิชาที่กำหนดให้นิสิตฟังการบรรยายสัปดาห์ละ ๑ ชั่วโมงและศึกษานอกเวลา อีกไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ ๓ ชั่วโมงตลอดภาคการศึกษา ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต

๑๑.๕ รายวิชาที่นิสิตใช้เวลาปฏิบัติการ อภิปรายหรือสัมมนาสัปดาห์ละ ๒ ถึง ๓ ชั่วโมง และเมื่อรวมเวลาการศึกษานอกเวลาแล้ว นิสิตใช้เวลาไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ ๓ ชั่วโมง ตลอดภาค การศึกษา ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต

ข้อ ๑๒ การเปลี่ยนสาขาวิชาจะกระทำได้อีกต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ทัวไป และคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัยอาจอนุมัติให้นิสิตที่ขอเปลี่ยนสาขาวิชาโอนหน่วยกิตของรายวิชาในระดับ บัณฑิตศึกษาที่ได้ศึกษาไว้แล้วไม่เกิน ๕ ปีได้ตามที่เห็นสมควรแต่ต้องไม่เกิน ๔ หน่วยกิต โดยไม่ให้นำไป คำนวณค่าระดับเฉลี่ยสะสมและรายวิชานั้นต้องได้ผลการศึกษาไม่ต่ำกว่า B หรือ S

ข้อ ๑๓ การลาพักก่อนและการกลับเข้าศึกษาใหม่

๑๓.๑ นิสิตมีเหตุจำเป็น อาจลาพักการศึกษาภาคใดภาคหนึ่ง เมื่อได้ศึกษาในบัณฑิต วิทยาลัยไม่น้อยกว่า ๑ ภาคการศึกษาปกติ โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาทัวไป

นิสิตต้องยื่นคำร้องต่อคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยภายใน ๓๐ วันนับจากวันเปิดภาคการศึกษาใหม่ หากพ้นจากกำหนดการลาพักการศึกษาดังกล่าว นิสิตอาจขอลาพักการศึกษากลับเป็นกรณีพิเศษในกรณีใด กรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

๑๓.๑.๑ ถูกเกณฑ์หรือระดมเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

๑๓.๑.๒ มีความจำเป็นต้องเดินทางไปต่างประเทศ

๑๓.๑.๓ เจ็บป่วยต้องพักรักษาตัวเป็นเวลานานตามคำสั่งแพทย์โดยมีใบรับรอง แพทย์มาแสดงต่อบัณฑิตวิทยาลัย

๑๓.๑.๔ มีเหตุจำเป็นสุดวิสัยอื่นที่สำคัญ

ในกรณีที่นิสิตได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษา ให้นับระยะเวลาที่ลาพักการศึกษารวมอยู่ใน ระยะเวลาศึกษาด้วย ยกเว้นนิสิตที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษาตามข้อ ๑๓.๑.๑

นิสิตที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษา ต้องชำระค่าธรรมเนียมเพื่อรักษาสภาพการเป็นนิสิตทุก ภาคการศึกษา ยกเว้นนิสิตที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษาหลังจากที่ได้ลงทะเบียนรายวิชาแล้ว ในกรณี นี้ให้นิสิตได้ w ในทุกรายวิชาที่ได้ลงทะเบียนไว้ในภาคการศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษา

ข้อ ๑๔ การฟื้นสภาพการเป็นนิสิต

นิสิตฟื้นสภาพการเป็นนิสิตในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

๑๔.๑ สอบได้ค่าระดับเฉลี่ยประจำภาคการศึกษาที่ ๑ ต่ำกว่า ๒.๕๐

๑๔.๒ สอบได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า ๓.๐๐

๑๔.๓ ไม่สามารถสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรภายในกำหนดเวลาตามข้อ ๑๑.๑ หรือ ข้อ ๑๑.๒ แล้วแต่กรณี

๑๔.๔ มหาวิทยาลัยลงโทษให้ฟื้นสภาพการเป็นนิสิตตามข้อ ๓๒.๕

๑๔.๕ ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการลาพักตามข้อ ๑๓ หรือไม่ลงทะเบียนรายวิชาในภาค การศึกษาปกติตามข้อ ๑๗.๕

๑๔.๖ ได้รับอนุมัติให้ลาออกจากกรณเป็นนิสิต

ข้อ ๑๕ นิสิตที่พ้นสภาพตามข้อ ๑๔.๕ และ ๑๔.๖ อาจขอกลับเข้าเป็นนิสิตใหม่ได้ภายในกำหนดระยะเวลา ๒ ปี นับจากวันที่นิสิตพ้นสภาพการเป็นนิสิต และถ้าคุณสมบัติบัณฑิตวิทยาลัยโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย เห็นสมควรอนุมัติโดยให้คิดระยะเวลาที่พ้นสภาพการเป็นนิสิตนั้นรวมอยู่ในระยะเวลาการศึกษาทั้งหมด ในกรณีเช่นนี้ นิสิตต้องเสียค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เหมือนกับผู้ลาพักการศึกษาทั่วไป

หมวดที่ ๓

การขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตและการลงทะเบียนรายวิชา

ข้อ ๑๖ การขึ้นทะเบียนเป็นนิสิต

๑๖.๑ ผู้ขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตต้องนำหลักฐานที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนดมายื่นต่อกองทะเบียนและวัดผลด้วยตนเองตามวันเวลา และสถานที่ที่กำหนด พร้อมทั้งชำระค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด สำหรับภาคการศึกษาแรกที่เข้าศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย นิสิตต้องลงทะเบียนรายวิชาที่ต้องศึกษาในภาคนั้นทั้งหมดพร้อมกับการขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตด้วย

๑๖.๒ ผู้ไม่สามารถมายื่นคำร้องขอขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตตามวันที่กำหนดต้องแจ้งเหตุขัดข้องให้กองทะเบียนและวัดผลทราบ เป็นลายลักษณ์อักษรภายใน ๗ วันหลังจากวันที่กำหนดไว้ มิฉะนั้นจะถือว่าสละสิทธิ์

ในกรณีที่ได้แจ้งให้กองทะเบียนและวัดผลทราบตามความความในวรรคแรกแล้ว ต้องมาขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตด้วยตนเอง ยกเว้นกรณีที่มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่ามิเหตุจำเป็นอย่างยิ่ง จึงอนุญาตให้มอบหมายผู้แทนมาขึ้นทะเบียนแทนได้ ทั้งนี้ต้องทำให้เรียบร้อยภายใน ๗ วัน นับจากวันเปิดภาคการศึกษา

๑๖.๓ ผู้ที่ได้รับอนุมัติให้เข้าศึกษาในสาขาวิชาใด ต้องขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตของบัณฑิตวิทยาลัยในสาขาวิชานั้น และจะศึกษาเกินกว่า ๑ สาขาวิชาในขณะเดียวกันไม่ได้

ข้อ ๑๗ การลงทะเบียนรายวิชา

๑๗.๑ นิสิตต้องลงทะเบียนรายวิชาทุกภาคการศึกษาตามกำหนดเวลาในปฏิทินการศึกษา โดยความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป

๑๗.๒ นิสิตที่ไม่มาลงทะเบียนรายวิชาภายใน ๑๔ วันแรกของภาคการศึกษาปกติ นับจากวันเปิดภาคการศึกษา ไม่มีสิทธิลงทะเบียนในภาคการศึกษานั้น เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๑๗.๓ จำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้นิสิตลงทะเบียนแต่ละภาคการศึกษาต้องไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต และไม่เกิน ๑๕ หน่วยกิต

๑๗.๔ นิสิตที่ลงทะเบียนล่าช้ากว่าที่กำหนด ต้องชำระค่าธรรมเนียมการศึกษาตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

๑๗.๕ นิสิตที่ไม่ลงทะเบียนรายวิชาในภาคการศึกษาใดต้องลาพักการศึกษา ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในข้อ ๑๓ หากไม่ปฏิบัติตามต้องพ้นสภาพการเป็นนิสิต

๑๗.๖ นิสิตที่ได้ศึกษารายวิชาครบตามหลักสูตรแล้ว แต่ยังไม่สำเร็จการศึกษาต้องลงทะเบียนรักษาสภาพการเป็นนิสิตทุกภาคการศึกษา

ข้อ ๑๘ อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป

นิสิตต้องมีอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปหนึ่งท่านเป็นผู้แนะนำและช่วยวางแผนการศึกษาโดยคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้แต่งตั้งจากอาจารย์ที่มีชื่อในทำเนียบอาจารย์บัณฑิตวิทยาลัย

ข้อ ๑๙ การถอน เพิ่ม และเปลี่ยนรายวิชา

๑๙.๑ การถอนรายวิชาจะกระทำใ้ภายใต้เงื่อนไข และมีผลสืบเนื่องดังต่อไปนี้

๑๙.๑.๑ ในกรณีที่ขอถอนภายใน ๑๔ วันแรกของภาคการศึกษาปกติโดยได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป รายวิชาที่ถอนนั้นจะไม่ปรากฏในระเบียบ

๑๙.๑.๒ ในกรณีที่ขอถอนหลักจาก ๑๔ วันของภาคการศึกษาปกติแต่ไม่เกิน ๓๐ วันแรกของภาคการศึกษาปกติ โดยได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป นิสิตจะได้รับ w ในรายวิชาที่ถอน

๑๙.๑.๓ ถ้านิสิตขอถอนรายวิชาใด เมื่อพ้นกำหนดตามข้อ ๑๙.๑.๒ นิสิตจะได้ F ในรายวิชานั้น เว้นแต่กรณีที่มีเหตุผลพิเศษซึ่งคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยเห็นสมควรอนุมัติให้ถอนได้ ในกรณีเช่นนี้นิสิตจะได้ W ในรายวิชานั้น

๑๙.๒ การเพิ่มหรือเปลี่ยนรายวิชา ให้กระทำใ้ภายใน ๑๔ วันแรกของภาคการศึกษาปกติโดยได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป และหากพ้นกำหนดนี้ต้องไปรับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ทั้งนี้ นิสิตผู้นั้นจะต้องมีเวลาศึกษาต่อไปไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาการศึกษาทั้งหมดในภาคการศึกษานั้น

หมวดที่ ๔

การวัดผลและประเมินผลการศึกษา

ข้อ ๒๐ การวัดผลการศึกษา

๒๐.๑ ให้มีการวัดผลการศึกษาทุกรายวิชาที่นิสิตลงทะเบียนในแต่ละภาคการศึกษา โดยอาจทำการวัดผลระหว่างภาคด้วยวิธีการทดสอบ การเขียนรายงานการมอบหมายงานให้ทำหรือวิธีอื่นใดที่เหมาะสมกับรายวิชานั้น

เมื่อสิ้นภาคการศึกษา ให้มีการสอบไล่สำหรับแต่ละรายวิชาที่ศึกษาในภาคการศึกษานั้น หรือจะใช้วิธีการวัดผลอย่างอื่นที่เหมาะสมกับลักษณะของวิชานั้น ๆ ก็ได้

บัณฑิตวิทยาลัยอาจกำหนดระเบียบที่ไม่ขัดกับข้อบังคับนี้ เพื่อใช้ในการวัดผลตามความเหมาะสมของแต่ละสาขาวิชาหรือรายวิชาก็ได้

๒๐.๒ เมื่อสิ้นภาคการศึกษาแต่ละภาค นิสิตจะมีสิทธิเข้าสอบไล่หรือได้รับการวัดผลในรายวิชาใดก็ตามเมื่อมีเวลาศึกษาในรายวิชานั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาการศึกษาทั้งหมดในภาคการศึกษานั้นและ/หรือมีผลการทดสอบระหว่างภาคการศึกษาหรืองานที่ได้รับมอบหมายเป็นที่พอใจของอาจารย์ประจำวิชา

ข้อ ๒๑ การประเมินผลการศึกษา

๒๑.๑ ระบบการประเมินผลการศึกษาวิชาของบัณฑิตวิทยาลัยใช้เพียง ๖ ระดับ มีผลการศึกษาระดับและค่าระดับดังนี้

ผลการศึกษา	ระดับ	ค่าระดับ
ดีเยี่ยม (Excellent)	A	๔.๐
ดีมาก (Very good)	B+	๓.๕
ดี (Good)	B	๓.๐
ค่อนข้างดี (Very Fair)	C+	๒.๕
พอใช้ (Fair)	C	๒.๐
ตก (Failed)	F	๐

๒๑.๒ ในรายวิชาใดที่หลักสูตรกำหนดให้เป็นรายวิชาที่ไม่นับหน่วยกิตให้แสดงผลการศึกษาในรายวิชานั้นด้วยสัญลักษณ์ดังนี้

สัญลักษณ์	ผลการศึกษา
S (Satisfactory)	เป็นที่พอใจ
U (Unsatisfactory)	ไม่เป็นที่พอใจ

๒๑.๓ ในรายวิชาใดยังไม่ได้ทำการวัดผลหรือไม่มีการวัดผล ให้รายงานการศึกษาในรายวิชานั้นด้วยสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์	สภาพการศึกษา
I (Incomplete)	ไม่สมบูรณ์
SP (Satisfactory Progress)	ก้าวหน้าเป็นที่น่าพอใจ
UP (Unsatisfactory Progress)	ไม่ก้าวหน้าเป็นที่น่าพอใจ
W (Withdrawn)	ถอนรายชื่อวิชาที่ศึกษา
Au (Audit)	ศึกษาโดยไม่นับหน่วยกิต

๒๑.๔ การประเมินผลวิทยานิพนธ์

๒๑.๔.๑ ให้ใช้ IP (In Progress) สำหรับวิทยานิพนธ์ที่อยู่ระหว่างการเรียบเรียง

๒๑.๔.๒ การประเมินผลวิทยานิพนธ์ที่เรียบเรียงเสร็จเรียบร้อยแล้วให้กำหนด

เป็น ๔ ระดับดังนี้

ผลการศึกษา	ระดับ
ดีเยี่ยม (Excellent)	A
ดี (Good)	B+
ผ่าน (Passed)	B
ตก (Failed)	F

๒๑.๕ การให้ F ให้กระทำในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

๒๑.๕.๑ นิสิตขอลถอนรายวิชา เมื่อพ้นกำหนดตามข้อ ๑๙.๑.๓

๒๑.๕.๒ นิสิตเข้าสอบและสอบตกตามข้อ ๒๐.๑

๒๑.๕.๓ นิสิตไม่มีสิทธิเข้าสอบตามข้อ ๒๐.๒

๒๑.๕.๔ นิสิตไม่แก้ค่า I ตามข้อ ๒๑.๖.๒ วรรคสุดท้าย

๒๑.๕.๕ นิสิตทำผิดระเบียบการสอบไล่และได้รับการตัดสินให้สอบตก

๒๑.๖ การให้ I จะกระทำได้ในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

๒๑.๖.๑ นิสิตมีเวลาเรียนในรายวิชาไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ แต่มิได้สอบเพราะป่วยหรือเหตุสุดวิสัย และได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๒๑.๖.๒ อาจารย์ประจำวิชาและคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยเห็นสมควรให้รอผลการศึกษาเพราะนิสิตยังปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นส่วนประกอบการศึกษาวิชานั้นยังไม่สมบูรณ์

การแก้ค่า I นิสิตจะต้องสอบและ/หรือปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ประจำวิชาให้ครบถ้วน เพื่อให้อาจารย์ประจำวิชาวัดผล และส่งผลการศึกษานิสิตผู้นั้นแก่บัณฑิตวิทยาลัยภายในภาคการศึกษาถัดไป

๒๑.๗ การให้ S จะกระทำได้ในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

๒๑.๗.๑ รายวิชาซึ่งมีผลการศึกษาคือเป็นที่พอใจ และหลักสูตรกำหนดให้วัดผล การศึกษาโดยไม่มีค่าระดับ

๒๑.๗.๒ รายวิชาซึ่งนิสิตได้ลงทะเบียนศึกษาในระดับบัณฑิตวิทยาลัยและ ได้รับอนุมัติให้โอนหน่วยกิตตามข้อ ๑๒

๒๑.๘ การให้ U จะกระทำเฉพาะในรายวิชาที่หลักสูตรกำหนดให้วัดผลโดยไม่มี ค่าระดับและมีผลการศึกษาไม่เป็นที่พอใจ

๒๑.๙ การให้ IP จะกระทำเพื่อแสดงฐานะของวิทยานิพนธ์ที่อยู่ในระหว่างการเรียบ เรียงเมื่อสิ้นภาคการศึกษาปกติทุกภาค นับแต่ภาคที่นิสิตลงทะเบียนเพื่อทำวิทยานิพนธ์

๒๑.๑๐ การให้ W จะกระทำเฉพาะในกรณีที่ได้ระบุไว้ในข้อ ๑๓ ข้อ ๑๙.๑.๒ และข้อ ๑๙.๑.๓

๒๑.๑๑ การให้ Au ในรายวิชาใดจะกระทำได้ในกรณีที่นิสิตได้รับอนุมัติให้ลงทะเบียนเป็น พิเศษโดยไม่นับหน่วยกิต

๒๑.๑๒ การให้ SP จะให้เฉพาะกรณีที่เป็นรายวิชาต่อเนื่องกับรายวิชาในภาคการศึกษาถัดไป และผลการศึกษาเมื่อสิ้นภาคการศึกษาที่กำหนดเป็นที่น่าสนใจ แต่ยังมีได้วัดผล

การวัดผลให้กระทำเมื่อนิสิตได้ศึกษารายวิชาต่อเนื่องในภาคการศึกษาถัดไปตามหลักสูตรแล้ว แต่ถ้านิสิตไม่ศึกษารายวิชาต่อเนื่องในภาคการศึกษาถัดไปด้วยเหตุใดก็ตามให้ทำการวัดผล รายวิชาที่ได้ SP เป็นระดับและใช้ผลนั้นแทน

๒๑.๑๓ การให้ UP จะให้เฉพาะกรณีที่เป็นรายวิชาต่อเนื่องกับรายวิชาในภาคการศึกษาถัดไป และผลการศึกษาไม่ก้าวหน้าเป็นที่น่าสนใจแต่ยังมีได้วัดผล

การวัดผลให้กระทำเมื่อนิสิตได้ศึกษารายวิชาต่อเนื่องในภาคการศึกษาถัดไปตามหลักสูตรแล้ว แต่ถ้านิสิตไม่ศึกษารายวิชาต่อเนื่องในภาคการศึกษาถัดไปด้วยเหตุใดก็ตาม ให้ทำการวัดผลรายวิชาที่ได้ UP นั้นเป็นระดับและใช้ผลนั้นแทน

ข้อ ๒๒ การนับหน่วยกิตและการลงทะเบียนรายวิชาซ้ำ

๒๒.๑ การนับหน่วยให้ครบหลักสูตร ให้นับหน่วยกิตเฉพาะรายวิชาที่นิสิตสอบได้ระดับ A, B, C หรือ S เท่านั้น เว้นแต่รายวิชาที่หลักสูตรกำหนดไว้เป็นวิชาบังคับหรือวิชาเอก ซึ่งนิสิตต้องได้ไม่ ต่ำกว่า B หรือ S

๒๒.๒ นิสิตที่ได้ต่ำกว่า B หรือได้ U ในรายวิชาบังคับหรือวิชาเอกต้องลงทะเบียน ศึกษารายวิชานั้นอีก และสอบให้ได้ระดับไม่ต่ำกว่า B หรือ S แล้วแต่กรณี

๒๒.๓ ในกรณีที่นิสิตได้ต่ำกว่า B หรือได้ U ในวิชาเลือก นิสิตมีสิทธิลงทะเบียน รายวิชาเดิมหรืออาจลงทะเบียนรายวิชาอื่นในกลุ่มเดียวกันได้

๒๒.๔ ในกรณีที่นิสิตลงทะเบียนรายวิชาซ้ำหรือแทนตามที่หลักสูตรกำหนดการนับ หน่วยกิตตามข้อ ๒๒.๑ นับจำนวนหน่วยกิตได้เพียงครั้งเดียว

ข้อ ๒๓ ให้มีการประเมินผลการศึกษาเมื่อสิ้นภาคการศึกษาปกติทุกภาค โดยคำนวณหาค่า ระดับเฉลี่ยประจำภาคของรายวิชาที่นิสิตได้ลงทะเบียนไว้ในภาคการศึกษานั้น และคำนวณหาค่าเฉลี่ย สะสมสำหรับรายวิชาทั้งหมดทุกภาคการศึกษา ตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาจนถึงภาคการศึกษาปัจจุบัน

ข้อ ๒๔ การคิดค่าระดับเฉลี่ยประจำภาค ให้คำนวณโดยคูณค่าระดับของแต่ละรายวิชาด้วย หน่วยกิตของรายวิชานั้นแล้วรวมผลคูณของแต่ละรายวิชาเข้าด้วยกัน และหารผลรวมนั้นด้วยจำนวน หน่วยกิตทั้งหมดที่ลงทะเบียนไว้ในภาคการศึกษานั้น โดยคิดทศนิยมสองตำแหน่งไม่ปิดเศษ

ข้อ ๒๕ รายวิชาใดที่มีรายงานผลการศึกษาคือเป็นสัญลักษณ์ I S U W และ Au ไม่ให้นำ
รายวิชานั้นมาคำนวณหาค่าระดับเฉลี่ยตามข้อ ๒๔

หมวดที่ ๕

การทำวิทยานิพนธ์

ข้อ ๒๖ ให้บัณฑิตวิทยาลัยวางระเบียบว่าด้วยการทำวิทยานิพนธ์และการสอบวิทยานิพนธ์

ข้อ ๒๗ การเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์และลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์ มีหลักปฏิบัติดังนี้

ข้อ ๒๗.๑ ระดับปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต นิสิตที่ศึกษารายวิชามาแล้วไม่น้อย
กว่า ๒ ภาคการศึกษาปกติ และมีหน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่า ๑๖ หน่วยกิต จึงจะมีสิทธิ์เสนอโครงร่าง
วิทยานิพนธ์ เพื่อขออนุมัติลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์

๒๗.๒ ระดับปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต นิสิตที่ศึกษารายวิชามาแล้วไม่น้อยกว่า
๒ ภาคการศึกษาปกติ และมีหน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิตจึงจะมีสิทธิ์เสนอโครงร่าง
วิทยานิพนธ์ เพื่อขออนุมัติลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์

๒๗.๓ นิสิตสามารถลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ได้หลังจากได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่าง
วิทยานิพนธ์แล้ว

ข้อ ๒๘ รูปแบบของวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

ข้อ ๒๙ วิทยานิพนธ์ซึ่งผ่านการประเมินผลแล้ว ให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เพื่อรับ
ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตหรือปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

การนำวิทยานิพนธ์ออกโฆษณาเผยแพร่ ต้องได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยก่อน

หมวดที่ ๖

การสำเร็จการศึกษา

ข้อ ๓๐ คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา

๓๐.๑ มีเวลาศึกษาไม่น้อยกว่าหรือไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ใน ข้อ ๑๑.๑ และข้อ ๑๑.๒

๓๐.๒ ได้ศึกษารายวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนและถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

๓๐.๓ ได้หน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

๓๐.๔ ได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า ๓.๐๐ จากระบบ ๔ แต้ม

๓๐.๕ ได้ระดับไม่ต่ำกว่า B ในรายวิชาบังคับและรายวิชาเอกทุกวิชาและได้ระดับ S ใน
กรณีหลักสูตรกำหนดให้วัดผลเป็น S เป็น U

๓๐.๖ สอบผ่านการประเมินผลวิทยานิพนธ์ และส่งวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ตามที่
มหาวิทยาลัยกำหนด

ข้อ ๓๑ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์รับปริญญา

๓๑.๑ มีคุณสมบัติตามข้อ ๓๐

๓๑.๒ ไม่ติดค้างค่าธรรมเนียมใด ๆ

๓๑.๓ ไม่อยู่ระหว่างการถูกลงโทษใด ๆ

หมวดที่ ๗

ความประพฤติและวินัยนิสิต

ข้อ ๓๒ ในกรณีนี้นิสิตกระทำผิดเกี่ยวกับการสอบ ต้องได้รับโทษสถานใดสถานหนึ่งตามสมควร
แก่ความผิด ดังนี้

๓๒.๑ ภาคทัณฑ์

- ๓๒.๒ ให้สอบทรายวิชาใดวิชาหนึ่งหรือหลายรายวิชา
 ๓๒.๓ ให้สอบทั้งหมดทุกรายวิชาในภาคการศึกษานั้น
 ๓๒.๔ ให้พักการศึกษาตั้งแต่ ๑ ภาคการศึกษา ถึง ๓ ภาคการศึกษาแล้วแต่กรณี
 ๓๒.๕ ให้พ้นสภาพการเป็นนิสิต

ข้อ ๓๓ นิสิตต้องมีความประพฤติเรียบร้อยดีงาม ในกรณีที่นิสิตกระทำผิดข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งหรือประกาศของบัณฑิตวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย และได้รับโทษนอกจากที่ระบุไว้แล้วใน ข้อ ๓๒ นิสิตต้องได้รับโทษสถานใดสถานหนึ่งตามสมควรแก่ความผิดดังนี้

- ๓๓.๑ ชดใช้ค่าเสียหาย
 ๓๓.๒ ระงับการให้ปริญญาที่มีกำหนดไม่เกิน ๓ ปีการศึกษา
 ๓๓.๓ ระงับการออกใบแสดงผลการศึกษามีกำหนดไม่เกิน ๓ ปีการศึกษา

ข้อ ๓๔ ให้คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย เป็นผู้พิจารณาลงโทษนิสิตที่มีความประพฤติเสียหายหรือกระทำผิดต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในข้อ ๓๒ และข้อ ๓๓ ตามสมควรแก่กรณี

เฉพาะกรณีที่นิสิตกระทำผิดระเบียบการสอบทุกประเภทของบัณฑิตวิทยาลัยให้คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยร่วมกับกรรมการควบคุมการสอบ เป็นผู้พิจารณาลงโทษตามสมควรแก่กรณีตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในข้อ ๓๒

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๓๕ ให้ใช้ข้อบังคับนี้กับนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ดังต่อไปนี้

๓๕.๑ นิสิตที่เข้าศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต ก่อนปีการศึกษา ๒๕๔๒ ยังคงปฏิบัติตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาโท พุทธศักราช ๒๕๓๐

๓๕.๒ นิสิตที่เข้าศึกษาตามหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๒ เป็นต้นไป ให้ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑

(พระสุเมธาธิบดี)

นายกสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

**ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๑ (ฉบับที่ ๓)
แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๔๙**

เพื่อให้การบริหารจัดการเกี่ยวกับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ (๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ และมติสภามหาวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ จึงให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตและมหาบัณฑิต

๖.๑ ผู้สมัครเข้าศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต

๖.๑.๑ ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และ

๖.๑.๒ ไม่เคยถูกลงโทษให้พ้นสภาพการเป็นนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย

๖.๒ ผู้สมัครเข้าศึกษาระดับมหาบัณฑิต

๖.๒.๑ ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง

๖.๒.๒ ต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีไม่ต่ำกว่า ๒.๕๐ จากระบบ ๔ แต้ม ยกเว้นผู้มีประสบการณ์การทำงานติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒ ปี นับแต่สำเร็จการศึกษาและผู้จบเปรียญธรรมเก้าประโยค และ

๖.๒.๓ ไม่เคยถูกลงโทษให้พ้นสภาพการเป็นนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย

ข้อ ๗ ผู้สมัครเข้าศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต

๗.๑ ระดับดุษฎีบัณฑิต แบบ ๑.๑ และแบบ ๒.๑

๗.๑.๑ ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง

๗.๑.๒ ต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาโทไม่ต่ำกว่า ๓.๕๐ ระบบ ๔ แต้ม ยกเว้นผู้มีประสบการณ์การทำงานติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒ ปี นับแต่วันสำเร็จการศึกษาหรือมีผลงานทางวิชาการที่คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยเห็นชอบ และ

๗.๑.๓ ไม่เคยถูกลงโทษให้พ้นสภาพการเป็นนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย

๗.๒ ระดับดุษฎีบัณฑิต แบบ ๑.๒ และแบบ ๒.๒

๗.๒.๑ ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจาก มหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยรับรองหรือเปรียญธรรมเก้าประโยค ซึ่งบัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้เข้าศึกษาเป็นกรณีพิเศษ

๗.๒.๒ ต้องได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีไม่ต่ำกว่า ๓.๒๕ จาก ระบบ ๔ แต้ม ยกเว้นผู้มีประสบการณ์การทำงานติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒ ปี นับแต่สำเร็จ การศึกษาและผู้จบเปรียญธรรมเก้าประโยค

๗.๒.๓ ไม่เคยถูกลงโทษให้พ้นสภาพการเป็นนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๙ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่า ด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.๒๕๔๑ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๙ การศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัยใช้ระบบทวิภาคหรือไตรภาค ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละสาขาวิชา

ระบบทวิภาค ๑ ปี การศึกษาแบ่งออกเป็น ๒ ภาคการศึกษาปกติ ๑ ภาคการศึกษา ปกติ มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์ และอาจจัดการศึกษาภาคฤดูร้อนได้อีก ๑ ภาค มี ระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๖ สัปดาห์ และจะกำหนดระเบียบว่าด้วยการศึกษาภาคฤดูร้อน ที่ไม่ขัดกับ ข้อบังคับนี้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยก็ได้

ระบบไตรภาค ๑ ปี การศึกษาแบ่งออกเป็น ๓ ภาคการศึกษาปกติ ๑ ภาคการศึกษา ปกติ มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๑๒ สัปดาห์

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๑๐ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่า ด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๔๘ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๐ หลักสูตร

๑๐.๑ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

๑๐.๒ หลักสูตรระดับมหาบัณฑิต แผน ก แบบ ก (๑) และ แผน ก (๒)

๑๐.๓ หลักสูตรระดับมหาบัณฑิต แผน ข

๑๐.๔ หลักสูตรระดับดุษฎีบัณฑิต แบบ ๑ และแบบ ๒

โครงสร้างของแต่ละหลักสูตร การศึกษารายวิชาและการทำวิทยานิพนธ์ตาม จำนวนหน่วยกิต ให้เป็นไปตามประกาศของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๕ ระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตร

๑๑.๑ หลักสูตรประกาศนียบัตร ให้มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๒ ภาคการศึกษา ปกติ และไม่เกิน ๔ ภาคการศึกษาปกติ ในระบบทวิภาคหรือให้มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๓ ภาคการศึกษา ปกติ และไม่เกิน ๖ ภาคการศึกษาปกติในระบบไตรภาค

๑๑.๒ หลักสูตรระดับมหาบัณฑิต ให้มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๔ ภาคการศึกษา ปกติ และไม่เกิน ๑๐ ภาคการศึกษาปกติ ในระบบทวิภาคหรือให้มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๔ ภาค การศึกษาปกติ และไม่เกิน ๑๕ ภาคการศึกษาปกติในระบบไตรภาค

๑๑.๓ หลักสูตรระดับดุษฎีบัณฑิต แบบ ๑.๑ และ ๒.๑ ให้มีระยะเวลาศึกษามีน้อยกว่า ๖ ภาคการศึกษาปกติ และไม่เกิน ๑๐ ภาคการศึกษาปกติ ในระบบทวิภาคหรือให้มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๖ ภาคการศึกษาปกติ และไม่เกิน ๑๕ ภาคการศึกษาปกติในระบบไตรภาค

๑๑.๔ หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต แบบ ๑.๒ และ ๒.๒ ให้มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๘ ภาคการศึกษาปกติ และไม่เกิน ๑๔ ภาคการศึกษาปกติ ในระบบทวิภาคหรือให้มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๘ ภาคการศึกษาปกติ และไม่เกิน ๒๑ ภาคการศึกษาปกติในระบบไตรภาค

ในกรณีที่นิสิตไม่สามารถสำเร็จการศึกษาในระยะเวลาตามที่กำหนดคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย อาจอนุมัติให้ต่ออายุสภาพนิสิตได้อีก แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน ๒ ภาคการศึกษาปกติ

๑๑.๕ การนับเวลาในข้อ ๑๑ ให้นับรวมเวลาที่นิสิตได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษาด้วยยกเว้นนิสิตที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษาตามข้อ ๑๓.๑.๑

ข้อ ๖ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๒๑.๑ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.๒๕๔๑ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๒๑.๑ ระบบการประเมินผลการศึกษารายวิชา แบ่งเป็น ๗ ระดับและค่าระดับ ดังนี้

ระดับ	A	A-	B+	B	C+	C	F
ค่าระดับ	๔.๐๐	๓.๖๗	๓.๓๓	๓.๐๐	๒.๕๐	๒.๐๐	๐

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๒๗ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๑ และให้ข้อความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๗ การเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์และลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์ มีหลักปฏิบัติดังนี้

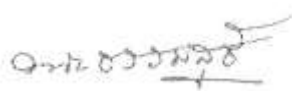
๒๗.๑ นิสิตหลักสูตรระดับมหาบัณฑิต ที่ศึกษารายวิชามาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ภาค

๒๗.๒ นิสิตหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต แบบ ๑ มีสิทธิ์เสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ เพื่อขออนุมัติลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์ หลังจากขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตแล้ว

๒๗.๓ นิสิตหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต แบบ ๒ ที่ศึกษารายวิชามาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ภาคการศึกษาปกติ และมีหน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต มีสิทธิ์เสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ เพื่อขออนุมัติลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์

๒๗.๔ นิสิตสามารถลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ได้ หลังจากได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์แล้ว

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙

(พระธรรมสุธี)

นายกสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

**ระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พ.ศ.๒๕๕๐**

อนุญาตให้เป็นไปตามความในข้อ ๒๖ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงเห็นสมควรออกระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๖ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงมีมติให้วางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

**หมวดที่ ๑
บททั่วไป**

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พ.ศ.๒๕๕๐”

ข้อ ๒ บรรดา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือประกาศอื่นใดซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) ระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พ.ศ.๒๕๔๒
- (๒) ระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๖
- (๓) ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง กำหนดส่วนประกอบเพิ่มเติมของโครงร่างวิทยานิพนธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔
- (๔) ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง การรายงานความก้าวหน้าวิทยานิพนธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

ข้อ ๕ ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันถัดจากประกาศ เป็นต้นไป

ข้อ ๖ ให้คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยรักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

หมวดที่ ๒

การอนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์และการลงทะเบียน

ข้อ ๖ การอนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์

๖.๑ ให้นิสิตจัดทำหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์โดยความเห็นชอบของผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นประธานหรือกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อตรวจสอบแบบก่อน

เมื่อผ่านการตรวจรูปแบบและแก้ไขแล้ว จึงเสนอขอสอบอนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ ตามขั้นตอน

๖.๒ โครงร่างวิทยานิพนธ์ มีส่วนประกอบดังนี้

- (๑) หัวข้อวิทยานิพนธ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- (๒) รายชื่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
- (๓) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- (๔) วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- (๕) ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- (๖) วิธีดำเนินการวิจัย
- (๗) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย
- (๘) โครงสร้างของรายงานวิทยานิพนธ์(สารบัญชั้วคร่าว)
- (๙) บรรณานุกรมและเชิงอรรถ
- (๑๐) ประวัติผู้วิจัย

ส่วนประกอบอื่น ๆ นอกจากนี้ ให้เป็นไปตามคู่มือการทำวิทยานิพนธ์ และข้อกำหนดอื่น ๆ ของบัณฑิตวิทยาลัย

๖.๓ การเสนอขออนุมัติสอบหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ ให้นิสิตยื่นแบบคำร้อง บท ๘ พร้อมด้วยหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๖ ฉบับ ในจำนวนนี้ต้องมีลายเซ็นรับรองของผู้สมควรเป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ทุกคน บนปกของโครงร่างฯ จำนวน ๑ ฉบับ ต่อบัณฑิตวิทยาลัย

๖.๔ นิสิตที่ประสงค์จะเสนอหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์เชิงปริมาณ ที่มีเครื่องมือวิจัยหรือแบบสอบถามชั้วคร่าว ต้องส่งให้คณะกรรมการตรวจสอบ ในวันพิจารณาหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์

๖.๕ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ในแต่ละปีการศึกษา คณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจะเป็นผู้พิจารณาหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ที่นิสิตเสนอ และในการประชุมพิจารณาสอบแต่ละครั้ง นิสิตต้องเข้านำเสนอและชี้แจงเกี่ยวกับหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ด้วย

๖.๖ เมื่อนิสิตแก้ไขหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ตามมติคณะกรรมการแล้วให้ยื่นแบบคำร้อง บท ๘.๑ พร้อมด้วยหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๔ ชุด ต่อบัณฑิตวิทยาลัย ให้ประธานคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ เสนอผลการพิจารณาหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ของนิสิตที่ผ่านความเห็นชอบแล้วพร้อมรายชื่อ ผู้สมควรเป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในหัวข้อนั้นต่อคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อพิจารณาอนุมัติ

๖.๗ เมื่อคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์และเมื่อบัณฑิตวิทยาลัยประกาศรายชื่อ นิสิตและหัวข้อวิทยานิพนธ์พร้อมทั้งรายชื่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้รับอนุมัติแล้ว นิสิตจึงจะมีสิทธิลงทะเบียนวิทยานิพนธ์

ข้อ ๗ การลงทะเบียนวิทยานิพนธ์

๗.๑ นิสิตระดับปริญญาโทที่มีสิทธิลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ ต้องศึกษารายวิชาในหลักสูตรของบัณฑิตวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ภาคการศึกษาปกติ และมีหน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่า ๙ หน่วยกิต

๕.๒ นิสิตระดับปริญญาเอก แบบ ๑ ที่มีสิทธิลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ ภายหลังจากขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตแล้ว นิสิตระดับปริญญาเอก แบบ ๒ ที่มีสิทธิลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ ต้องศึกษารายวิชา ในหลักสูตรของบัณฑิตวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ภาคการศึกษาปกติ และมีหน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต

๗.๓ ให้นิสิตลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ ภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่บัณฑิตวิทยาลัย ประกาศอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ โดยกรอกแบบการลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ บท ๙ แล้วยื่นต่อบัณฑิตวิทยาลัยพร้อมทั้งชำระเงินค่าลงทะเบียนในส่วนงานตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดหากไม่สามารถชำระค่าลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ต้องยื่นคำร้องขอชำระค่าลงทะเบียนล่าช้าต่อบัณฑิตวิทยาลัย ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน ๓๐ วันทำการ หากเกินต้องชำระเป็นค่าปรับในอัตราค่าลงทะเบียนล่าช้า จำนวน ๕๐ บาท ต่อ ๑ วันทำการ

ข้อ ๘ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับโครงร่างวิทยานิพนธ์

๘.๑ การขอเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ที่ไม่ใช่สาระสำคัญให้นิสิตยื่นแบบคำร้อง บท ๘ พร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลที่ขอเปลี่ยนแปลงต่อคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติโดยผ่านคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เมื่อได้รับการอนุมัติให้เปลี่ยนแปลงให้นำส่งหัวข้อและโครงร่างที่เปลี่ยนแปลงใหม่ต่อบัณฑิตวิทยาลัย จำนวน ๔ ชุด

๘.๒ หากการเปลี่ยนแปลงหัวข้อหรือโครงร่างวิทยานิพนธ์ที่เป็นสาระสำคัญ นิสิตต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับการยื่นขออนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ใหม่โดยไม่ต้องลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ซ้ำอีก ยกเว้น หากการเปลี่ยนแปลงเป็นความประสงค์ส่วนตัวของนิสิต เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วพบว่าไม่มีเหตุผลความจำเป็นเพียงพอ นิสิตต้องชำระค่าลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ซ้ำอีก

๘.๓ ให้นิสิตติดตามผลการขออนุมัติการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์หลังจากที่ยื่นคำร้องและได้เข้าชี้แจงแล้ว

หมวดที่ ๓

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ข้อ ๙ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

๙.๑ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ต้องมีทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์จำนวนไม่น้อยกว่า ๒ รูป/คน แต่ไม่เกิน ๓ รูป/คน ทั้งนี้ต้องมีอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยอย่างน้อย ๑ รูป/คน

๙.๒ คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับปริญญาโท ต้องมีคุณสมบัติได้รับปริญญาชั้นใดชั้นหนึ่งในสาขาวิชาที่นิสิตทำวิทยานิพนธ์หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการผู้มีความรู้ที่ได้รับปริญญาต่ำกว่าระดับปริญญาเอก ต้องมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญ

๙.๓ คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับปริญญาเอก ต้องมีคุณสมบัติได้รับปริญญาชั้นใดชั้นหนึ่งในสาขาวิชาที่นิสิตทำวิทยานิพนธ์หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการผู้มีความรู้ที่ได้รับปริญญาต่ำกว่าระดับปริญญาเอก ต้องมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญ

๙.๔ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับวิธีทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งตัดสินแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำวิทยานิพนธ์

(๒) ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเขียนวิทยานิพนธ์

(๓) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการขอสอบวิทยานิพนธ์ของนิสิต

ข้อ ๑๐ การเขียนวิทยานิพนธ์

ให้นิสิตเรียบเรียงวิทยานิพนธ์โดยให้มีรูปแบบและขนาดวิทยานิพนธ์ ตามคู่มือการทำวิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

หมวดที่ ๔

การรายงานความก้าวหน้าวิทยานิพนธ์

ข้อ ๑๑ การรายงานความก้าวหน้าวิทยานิพนธ์

๑๑.๑ นิสิตระดับปริญญาโททุกสาขา ผู้ได้รับผลการศึกษา ตั้งแต่ ๙ หน่วยกิต ขึ้นไป และยังไม่ได้ยื่นเสนอหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ ต้องมารายงานความก้าวหน้าในการจัดทำหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ ต่อบัณฑิตวิทยาลัยและอาจารย์ผู้ติดตามความก้าวหน้าวิทยานิพนธ์ ทุก ๑ เดือน

๑๑.๒ นิสิตระดับปริญญาเอก แบบ ๒.๑ (หลักสูตรภาษาไทย) ผู้ได้รับผลการศึกษา ตั้งแต่ ๖ หน่วยกิตขึ้นไป และยังไม่ได้ยื่นเสนอขอสอบหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ต้องมารายงานความก้าวหน้าในการจัดทำหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ ต่อบัณฑิตวิทยาลัยและอาจารย์ผู้ติดตามความก้าวหน้าวิทยานิพนธ์ ทุก ๑ เดือน

๑๑.๓ นิสิตระดับปริญญาเอก แบบ ๑.๑ (หลักสูตรภาษาอังกฤษ) ผู้ผ่านรายวิชาที่กำหนดให้ศึกษาเพิ่มเติมครบ ๓ รายวิชาแล้ว และยังไม่ได้ยื่นเสนอขอสอบหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ต้องมารายงานความก้าวหน้าในการจัดทำหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ ต่อบัณฑิตวิทยาลัยและอาจารย์ผู้ติดตามความก้าวหน้าวิทยานิพนธ์ ทุก ๑ เดือน

๑๑.๔ นิสิตผู้ลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์แล้ว ต้องมารายงานความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัยและอาจารย์ผู้ติดตามความก้าวหน้าวิทยานิพนธ์ ทุก ๓ เดือน

หมวดที่ ๕

การสอบวิทยานิพนธ์

ข้อ ๑๒ การขอสอบวิทยานิพนธ์

๑๒.๑ นิสิตระดับปริญญาโท มีสิทธิขอสอบวิทยานิพนธ์ได้เมื่อ

(๑) ใช้เวลาทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๓ เดือน นับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ และลงทะเบียนวิทยานิพนธ์

(๒) สอบผ่านรายวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมในรายวิชาตลอดหลักสูตรไม่ต่ำกว่า ๓.๐๐

(๓) เขียนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการดังกล่าวให้ทำการขอสอบได้

๑๒.๒ นิสิตระดับปริญญาเอก มีสิทธิขอสอบวิทยานิพนธ์ได้เมื่อ

(๑) ใช้เวลาทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๘ เดือน นับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ และลงทะเบียนวิทยานิพนธ์

(๒) สอบผ่านรายวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและได้รับค่าระดับเฉลี่ยสะสมในรายวิชาตลอดหลักสูตรไม่ต่ำกว่า ๓.๐๐

(๓) สอบผ่านการสอบวัดคุณสมบัติในรายวิชาตามที่บัณฑิตวิทยาลัย

กำหนด

(๔) เขียนวิทยานิพนธ์สำเร็จสมบูรณ์ตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการดังกล่าวให้ทำการขอสอบได้

๑๒.๓ ให้นิสิตยื่นคำร้องขอตรวจรูปแบบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งแนบวิทยานิพนธ์ ๑ ฉบับ ต่อบัณฑิตวิทยาลัยก่อนวันสอบวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน

๑๒.๔ ให้นิสิตรับผลการตรวจรูปแบบวิทยานิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยหลังจากยื่นคำร้องแล้ว ๑๐ วันทำการ

๑๒.๕ ให้นิสิตยื่นแบบคำร้องขอสอบวิทยานิพนธ์ บท ๘ ต่อบัณฑิตวิทยาลัยผ่านประธานคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ พร้อมกับเสนอวิทยานิพนธ์ที่เรียบเรียงเสร็จแล้ว รวมทั้งบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อย่างละ ๖ ชุด

๑๒.๖ ใบบัณฑิตวิทยาลัยส่งวิทยานิพนธ์และบทคัดย่อถึงคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ก่อนวันสอบไม่น้อยกว่า ๒ สัปดาห์

ข้อ ๑๓ คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

๑๓.๑ คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๓ ท่าน แต่ไม่เกิน ๕ ท่าน ประกอบด้วย

(๑) ประธาน ได้แก่ คณบดีหรือผู้ที่คณบดีมอบหมาย

(๒) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวนไม่เกิน ๓ ท่าน

๑๓.๒ เมื่อบัณฑิตวิทยาลัยติดต่อเชิญผู้ที่สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ได้แล้ว ให้เสนอรายงานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ต่อคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อพิจารณาแต่งตั้ง

๑๓.๓ เมื่อประธานคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย ลงนามแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์แล้ว ใบบัณฑิตวิทยาลัยประกาศกำหนดวัน เวลาและสถานที่สอบให้ทราบโดยทั่วกัน และมีหนังสือเชิญถึงกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ก่อนวันสอบ ไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน รายงานคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ให้ถือเป็นความลับสำหรับผู้สอบ

๑๓.๔ ในกรณีที่กรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ไม่สามารถมาตรวจสอบวิทยานิพนธ์ได้ ให้แจ้งต่อบัณฑิตวิทยาลัยโดยผ่านประธานคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์พร้อมทั้งแจ้งผลการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ด้วย

หมวดที่ ๖

การประเมินผลวิทยานิพนธ์

ข้อ ๑๔ การประเมินผลวิทยานิพนธ์

๑๔.๑ ในการสอบวิทยานิพนธ์ นิสิตต้องตอบข้อซักถามต่าง ๆ เกี่ยวกับวิทยานิพนธ์หรือเรื่องที่เกี่ยวข้อง หลังจากสอบแล้วให้คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ประชุมพิจารณาประเมินผล ในขณะที่ประเมินผลให้นิสิตออกจากห้องสอบ

๑๔.๒ ให้มีการจดบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินผลวิทยานิพนธ์ทุกครั้ง

๑๔.๓ หากคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์มีมติให้แก่ไขวิทยานิพนธ์ ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ นิสิตต้องแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องตามมติและคำแนะนำนั้น ก่อนที่จะนำวิทยานิพนธ์ฉบับที่แก้ไขแล้วส่งบัณฑิตวิทยาลัยกรณีนี้นิสิตไม่สามารถส่งวิทยานิพนธ์ได้ทันเวลา ตามที่คณะกรรมการกำหนด

จะต้องดำเนินการยื่นขอขยายเวลาการส่งวิทยานิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย โดยผ่านความเห็นชอบของประธานคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ การขยายเวลาต้องอยู่ภายใต้ระยะเวลา ๖ เดือน นับแต่วันสอบ หากเกินจากกำหนดนี้ ให้ถือว่าสอบไม่ผ่าน และจะต้องดำเนินการขอสอบใหม่ กรณีที่ยังคงสถานภาพนิสิตอยู่เท่านั้น

๑๔.๔ ให้คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ทำการประเมินผลวิทยานิพนธ์โดยกำหนดเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ผลการศึกษา	ระดับ
ดีเยี่ยม (Excellence)	A
ดี (Good)	B+
ผ่าน (Passed)	B
ตก (Failed)	F

ส่วนวิทยานิพนธ์ที่อยู่ในระหว่างการเรียบเรียงให้แสดงสถานะด้วยสัญลักษณ์ IP (In progress)

๑๔.๕ การลงนามของกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ในหน้าอนุมัติวิทยานิพนธ์ อาจกระทำได้เมื่อเห็นสมควร แต่ประธานคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์จะลงนามได้ต่อเมื่อวิทยานิพนธ์นั้นได้รับการแก้ไขทั้งรูปแบบ และเนื้อหาเรียบร้อยแล้วเท่านั้น จากนั้นคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัยจึงลงนามอนุมัติ

๑๔.๖ ให้ประธานคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์เสนอผลการประเมินต่อคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย หากมีมติไม่เป็นเอกฉันท์ให้รวบรวมใบประเมินผลของกรรมการทุกท่าน เพื่อส่งให้คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาชี้ขาดเมื่อทราบผลการประเมิน และนิสิตส่งวิทยานิพนธ์ฉบับที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วบัณฑิตวิทยาลัยจะประกาศผลให้ทราบโดยทั่วกัน

ข้อ ๑๕ การส่งวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

๑๕.๑ เมื่อนิสิตแก้ไขเนื้อหาและรูปแบบ ตามมติคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์แล้ว ให้นิสิตส่งวิทยานิพนธ์ฉบับที่แก้ไขที่มีลายมือชื่อคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ครบถ้วนทุกคน จำนวน ๗ เล่ม โดยเย็บเล่มและเข้าปกแข็งเรียบร้อยแล้ว ตามรูปแบบที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนดพร้อมด้วย บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษอีกอย่างละ ๒ ชุด และแผ่นซีดีบันทึกไฟล์หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ทั้งที่เป็นแบบไฟล์ Microsoft Word และไฟล์ Adobe PDF จำนวนไฟล์ละ ๑ แผ่น ต่อบัณฑิตวิทยาลัย วันที่นิสิตส่งวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ถือว่าเป็นวันที่นิสิตสำเร็จการศึกษา

๑๕.๒ ในกรณีที่นิสิตประสงค์จะเผยแพร่วิทยานิพนธ์หรือมอบให้แก่หน่วยงานใดตามข้อผูกพันหรืออื่น ๆ หลังจากที่ได้รับอนุมัติวิทยานิพนธ์ ให้นิสิตยื่นคำร้องพร้อมด้วยวิทยานิพนธ์ตามจำนวนที่ต้องการเสนอต่อคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อพิจารณาลงนามในหน้าอนุมัติ ทั้งนี้ให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับซึ่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยลงนามไว้แล้ว ๑ เล่ม พร้อมทั้งแผ่นบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์จำนวน ๑ ชุด

๑๕.๓ วิทยานิพนธ์และบทคัดย่อทั้งฉบับภาษาไทย และภาษาอังกฤษของนิสิตที่สำเร็จการศึกษาให้เป็นลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย ก่อนนำไปพิมพ์เผยแพร่ต้องได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๑๖ นิสิตที่ได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงการวิทยานิพนธ์และลงทะเบียนไว้แล้วก่อนที่จะประกาศใช้ระเบียบนี้ ให้ปฏิบัติตามระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติวิทยานิพนธ์ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๔๖

ข้อ ๑๗ นิสิตที่ได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ และลงทะเบียนภายหลังที่ประกาศใช้ระเบียบนี้แล้ว ให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

(พระศรีสิทธิมนูณี)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ประธานคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย

**ระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ว่าด้วยการศึกษาภาคฤดูร้อน พ.ศ.๒๕๔๒**

เพื่อให้การจัดการศึกษาในภาคการศึกษาฤดูร้อนในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย เพลเพื่ออนุมัติให้เป็นไปตามความ ในข้อ ๙ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยอาศัยมติที่ประชุมคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๒ บัณฑิตวิทยาลัย จึงวาง ระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า ฎระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาภาคฤดูร้อน พ.ศ. ๒๕๔๒”

ข้อ ๒ ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ภาคการศึกษาฤดูร้อน ต้องมีเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า ๖ สัปดาห์ และมีจำนวนชั่วโมง การศึกษาในแต่ละรายวิชาเท่ากับการศึกษาภาคปกติ

ข้อ ๔ จำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้นิสิตลงทะเบียนในภาคการศึกษาฤดูร้อนไม่น้อยกว่า ๓ หน่วย กิตและไม่เกิน ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป

นิสิตที่ประสงค์จะลงทะเบียนน้อยกว่าหรือมากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๔ ให้ยื่นคำร้องต่อคณบดี บัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติเป็นกรณีพิเศษ

ข้อ ๕ อัตราค่าธรรมเนียมการศึกษาในภาคการศึกษาฤดูร้อนให้เป็นไปตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

ข้อ ๖ ให้ใช้ระเบียบนี้สำหรับนิสิตที่เข้าศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒

ข้อ ๗ ให้คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยรักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๒

(พระมหาสมจินต์ สมมาปญโญ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ประธานคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย

**ระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ว่าด้วยการฝึกภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน พ.ศ. ๒๕๔๗**

เพื่อให้การศึกษาวชิการณฐานของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

โดยอาศัยมติที่ประชุมคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ บัณฑิตวิทยาลัย จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการฝึกภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๒ ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ดังนี้

(๑) วางนโยบาย กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการฝึกภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน การวัดผลและติดตามผลลัพธ์ของการฝึกภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

(๒) กำหนดวัน เวลาและสถานที่ สำหรับการฝึกภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

(๓) รายงานผลการฝึกภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานต่อมหาวิทยาลัย

ข้อ ๔ ให้นิสิตบัณฑิตวิทยาลัยฝึกภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ในวัน เวลาและสถานที่ตามที่คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยกำหนด ดังนี้

(๑) นิสิตระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ต้องฝึกภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

(๒) นิสิตระดับมหาบัณฑิตต้องฝึกภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน

(๓) นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต ต้องฝึกภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานไม่น้อยกว่า ๔๕ วัน โดยให้ใช้กับนิสิตที่เข้าศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๓ เป็นต้นไป

ข้อ ๕ ให้คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยรักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

(พระมหาสมจินต์ สมมาปณฺเฑ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ประธานคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.๒๕๔๘

โดยที่เห็นเป็นการสมควรปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตและพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.๒๕๔๘ ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ (๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ และมติสภามหาวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ จึงออกประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ ไว้ดังต่อไปนี้

๑. ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต

๒. ระดับปริญญาโท มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า ๓๘ หน่วยกิต

โดยแบ่งการศึกษา เป็น ๒ แผน ดังนี้

๑) แผน ก เป็นการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

แบบ ก (๑) ทำเฉพาะวิทยานิพนธ์ซึ่งมีค่าเทียบได้ ๓๘ หน่วยกิต และบัณฑิตวิทยาลัยอาจจัดให้ศึกษารายวิชาเพิ่มเติม โดยไม่ต้องนับหน่วยกิต เพื่อคุณภาพการศึกษาของผู้ศึกษา

แบบ ก (๒) ศึกษารายวิชาไม่น้อยกว่า ๒๖ หน่วยกิต และทำวิทยานิพนธ์ซึ่งมีค่าเทียบได้ ๑๒ หน่วยกิต จำแนกประเภทดังนี้

วิชาบังคับ	ไม่น้อยกว่า	๘	หน่วยกิต
วิชาเอก	ไม่น้อยกว่า	๑๒	หน่วยกิต
วิชาเลือก	ไม่น้อยกว่า	๖	หน่วยกิต
วิทยานิพนธ์		๑๒	หน่วยกิต
รวมทั้งสิ้น	ไม่น้อยกว่า	๓๘	หน่วยกิต

๒) แผน ข ศึกษารายวิชาไม่น้อยกว่า ๓๒ หน่วยกิต และทำการศึกษาอิสระซึ่งมีค่าเทียบได้ ๖ หน่วยกิต จำแนกประเภท ดังนี้

วิชาบังคับ	ไม่น้อยกว่า	๘	หน่วยกิต
วิชาเอก	ไม่น้อยกว่า	๑๒	หน่วยกิต
วิชาเลือก	ไม่น้อยกว่า	๑๒	หน่วยกิต
การศึกษาค้นคว้าอิสระ		๖	หน่วยกิต
รวมทั้งสิ้น	ไม่น้อยกว่า	๓๘	หน่วยกิต

๓. ระดับปริญญาเอก แบ่งการศึกษาเป็น ๒ แบบ ดังนี้

๑) แบบ ๑ ผู้เข้าศึกษาต้องทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีค่าเทียบได้ ๕๔ หน่วยกิต แบ่งการศึกษาเป็น ๒ แบบ โดยบัณฑิตวิทยาลัยอาจจัดให้ศึกษารายวิชาเพิ่มเติม โดยไม่ต้องนับหน่วยกิต เพื่อคุณภาพ การศึกษาของผู้ศึกษา

แบบ ๑.๑ ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาโทต้องทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีค่าเทียบได้ ๕๔ หน่วยกิต

แบบ ๑.๒ ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาตรีหรือเปรียญธรรม ๙ ประโยค ซึ่งบัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้เข้าศึกษาเป็นกรณีพิเศษ ต้องทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีค่าเทียบได้ ๗๘ หน่วยกิต

๒. แบบ ๒ แบ่งการศึกษาเป็น ๒ แบบ ดังนี้

แบบ ๒.๑ ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาโท ต้องศึกษารายวิชาไม่น้อยกว่า ๑๙ หน่วยกิต และ ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีค่าเทียบได้ ๓๖ หน่วยกิต จำแนกประเภทดังนี้

วิชาบังคับ	ไม่น้อยกว่า	๖	หน่วยกิต
วิชาเอก	ไม่น้อยกว่า	๖	หน่วยกิต
วิชาเลือก	ไม่น้อยกว่า	๖	หน่วยกิต
วิทยานิพนธ์		๓๖	หน่วยกิต
รวมทั้งสิ้น	ไม่น้อยกว่า	๕๔	หน่วยกิต

ทั้งนี้ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๙ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘

(พระราชรัตนโมลี)

อุปนายกสภามหาวิทยาลัย ทำหน้าที่แทน

นายกสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เรื่อง การสอบวัดคุณสมบัติหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พ.ศ. ๒๕๔๙

เพื่อให้การสอบวัดคุณสมบัตินิสิตที่ศึกษาหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย และเพื่อเป็นไปตามความในข้อ ๙.๒ (๓) แห่งระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ อาศัยมติที่ประชุมคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ จึงให้ยกเลิกประกาศบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง การสอบวัดคุณสมบัติหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พ.ศ. ๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ประกาศนี้แทน

ข้อ ๑ การเสนอโครงร่างสารนิพนธ์เพื่อการขอสอบวัดคุณสมบัติ

๑.๑ นิสิตผู้ผ่านการศึกษาและได้รับผลประเมินในรายวิชาที่บัณฑิตวิทยาลัย กำหนดให้มีการสอบสารนิพนธ์เพื่อวัดคุณสมบัติ เป็นผู้ที่มีสิทธิขอสอบวัดคุณสมบัติ

๑.๒ นิสิตต้องเสนอโครงร่างสารนิพนธ์ พร้อมกับความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ จำนวน ๑ รูป/คน คุณสมบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ให้เป็นไปตามข้อ ๗.๓ แห่งระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในกรณีที่ตรวจสอบแล้วพบว่า มีเนื้อซ้ำซ้อนกับประเด็นที่ได้เคยมีการศึกษาแล้ว บัณฑิตวิทยาลัยมีสิทธิขยับยั้งได้

๑.๓ ในกรณีที่นิสิตได้เสนอโครงร่างสารนิพนธ์แล้ว แต่ไม่สามารถดำเนินการวิจัยตามโครงร่างเดิม การปรับเปลี่ยนโครงร่างใหม่ยอมเป็นสิทธิที่นิสิตจะกระทำได้ โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ข้อ ๒ การเสนอขอสอบวัดคุณสมบัติ

๒.๑ นิสิตต้องลงทะเบียนชำระค่าธรรมเนียมการสอบวัดคุณสมบัติตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

๒.๒ นิสิตต้องยื่นคำร้องขอสอบพร้อมกับสารนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ จำนวน ๔ เล่ม ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๒.๓ รูปแบบสารนิพนธ์ ให้เป็นไปตามคู่มือการทำวิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อ ๓ คณะกรรมการสอบวัดคุณสมบัติ

๓.๑ คณะบัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์ จำนวน ๓ รูป/คน ทั้งนี้ ต้องมีอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยหรือเจ้าหน้าที่ประจำมหาวิทยาลัยอย่างน้อย ๑ รูป/คน รายงานคณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์ให้ถือเป็นความลับสำหรับผู้สอบ

๓.๒ ในกรณีที่กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง ไม่สามารถมาประชุมตรวจสอบสารนิพนธ์ได้ ให้แจ้งต่อบัณฑิตวิทยาลัย พร้อมทั้งแจ้งผลการตรวจสอบด้วย ทั้งนี้ต้องมีกรรมการเข้าประชุมไม่น้อยกว่า ๒ รูป/คน

๓.๓ การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์ให้เป็นไปตามข้อ ๗.๓ แห่งระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พ.ศ.๒๕๔๒

ข้อ ๔ การสอบวัดคุณสมบัติ

๔.๑ ในกรณีที่นิสิตสอบไม่ผ่าน สามารถขอสอบวัดคุณสมบัติใหม่ได้ตามขั้นตอนในข้อ ๒

๔.๒ ในกรณีที่นิสิตสอบผ่านให้แก้ไขตามมติและคำแนะนำของคณะกรรมการก่อนนำสารนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ส่งบัณฑิตวิทยาลัย

๔.๓ การแก้ไขเนื้อหาและรูปแบบตามมติคณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์ ต้องใช้เวลาไม่เกิน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันสอบจนถึงวันส่งสารนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

ข้อ ๕ การประเมินผลการสอบวัดคุณสมบัติ

การประเมินผลการสอบวัดคุณสมบัติให้เป็นไปตามในข้อ ๑๑ แห่งระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

ข้อ ๖ การส่งสารนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

๖.๑ ให้นิสิตส่งสารนิพนธ์ฉบับแก้ไขที่มีลายมือชื่อคณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์ครบถ้วนทุกคน จำนวน ๔ ฉบับ ทั้งนี้ วันที่นิตส่งสารนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ถือว่าผ่านการสอบวัดคุณสมบัติในรายวิชานั้น ๆ

๖.๒ สารนิพนธ์ของนิสิตให้เป็นลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ก่อนนำไปพิมพ์เผยแพร่ต้องได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ทั้งนี้ ให้ใช้ประกาศนี้ สำหรับผู้ขึ้นทะเบียนเป็นนิสิต ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๘ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๙ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙

(พระศรีสิทธิมนี)

รักษาการคณบดี

ประธานคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย

**ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๑ (ฉบับที่ ๔)
แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๕๓**

เพื่อให้การบริหารจัดการเกี่ยวกับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ (๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ และมติสภามหาวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๓ จึงแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้ เรียกว่า “ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๑ (ฉบับที่ ๔) แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๕๓”

ข้อ ๒ ให้ใช้ข้อบังคับนี้กับนิสิตที่รับเข้าศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๓๐ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๑ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๓๐ คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา

๓๐.๑ มีเวลาศึกษาไม่น้อยกว่าและไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๑

๓๐.๒ ได้ศึกษารายวิชาต่างๆ ครบถ้วนและถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

๓๐.๓ ได้หน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

๓๐.๔ ได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า ๓.๐๐ จากระบบ ๔ แต้ม

๓๐.๕ ได้ระดับไม่ต่ำกว่า B ในรายวิชาบังคับและรายวิชาเอกทุกรายวิชา

และได้ระดับ S ในกรณีที่หลักสูตรกำหนดให้วัดผลเป็น S หรือ U

๓๐.๖ สอบผ่านการประเมินผลวิทยานิพนธ์และส่งวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

๓๐.๗ วิทยานิพนธ์ในหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต จะต้องได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยดำเนินการให้ทั้งหมดหรือส่วนหนึ่งของ

วิทยานิพนธ์ได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทาง

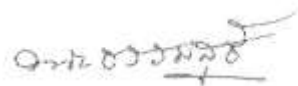
วิชาการ หรือเสนอต่อที่ประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม

(proceeding)

๓๐.๘ วิทยานิพนธ์ในหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต จะต้องได้รับการ
ตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยดำเนินการให้ทั้งหมดหรือส่วนหนึ่งของ
วิทยานิพนธ์ได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทาง
วิชาการที่มีกรรมการภายนอกร่วมกลั่นกรองก่อนการตีพิมพ์
(Peer -review) และเป็นที่ยอมรับ”

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

(พระธรรมสุธี)

นายกสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

**ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา(ฉบับที่ ๕)
พุทธศักราช ๒๕๕๓**

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงบางส่วนของข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๑ (ฉบับที่ ๔) แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๕๓ ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ (๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ และมติสภามหาวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน จึงออกข้อบังคับไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (ฉบับที่ ๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๕๓)”

ข้อ ๒ ให้ใช้ข้อบังคับนี้กับนิสิตเข้าศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๒ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๑ (ฉบับที่ ๔) แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๕๓และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒ ให้ใช้ข้อบังคับนี้กับนิสิตที่รับเข้าศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๙ เป็นต้นไป”

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

(พระธรรมสุธี)

นายกสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หน้า ๑๖

เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๖๓ ง ราชกิจจานุเบกษา ๑ กันยายน ๒๕๕๒

ประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เรื่อง ปริญญาในสาขาวิชาและอักษรย่อสำหรับสาขาวิชา พ.ศ. ๒๕๕๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีปริญญาในสาขาวิชาและอักษรย่อสำหรับสาขาวิชา
ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อให้สอดคล้องกับความรู้ในมาตรา ๕๔
แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๐ สถานมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒ จึงมีมติ
ให้ประกาศกำหนดปริญญา ในสาขาวิชาและอักษรย่อสำหรับสาขาวิชาของมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยไว้ ดังต่อไปนี้

ปัญญามีสามชั้น คือ

เอก เรียกว่า "พุทธศาสตรคุณวุฒิบัณฑิต" ใช้อักษรย่อ "พ.ศ."

โท เรียกว่า "พุทธศาสตรมหาบัณฑิต" ใช้อักษรย่อ "พ.ม."

ตรี เรียกว่า "พุทธศาสตรบัณฑิต" ใช้อักษรย่อ "พ.บ."

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒

พระสุเมธาธิบดี

นายกสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เรื่อง อนุมัติหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (มคอ. ๒)

เพื่อให้การบริหารงานและการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ (๒) และ (๖) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ และมติสภามหาวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕ นายกสภามหาวิทยาลัยจึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

“มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (มคอ. ๒) ตั้งแต่วันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นต้นไป”

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

(พระธรรมสุธี)

นายกสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ง
ประวัติอาจารย์ประจำหลักสูตร

ประวัติอาจารย์ประจำหลักสูตร

๑. พระศรีคัมภีร์ญาณ ,รศ.ดร.(สมจินต์ สมมาปญโญ) วันจันทร์

๑.ตำแหน่ง อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย

สังกัด คณะพุทธศาสตร์ ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ประวัติการศึกษา

๒.๑ คุณวุฒิทางธรรม เปรียญธรรม ๙ ประโยค

๒.๒ คุณวุฒิทางโลก การศึกษาระดับอุดมศึกษา

คุณวุฒิ	ปีที่สำเร็จ	ชื่อสถานที่ศึกษา
ศษ.บ.(ศึกษาศาสตร์บัณฑิต)	๒๕๓๒	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พธ.ม.(พระพุทธศาสนา)	๒๕๓๒	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาฯ
Ph.D.(Pali&Buddhist Studies)	๒๕๓๗	Banaras Hindu University, India

๓. คำสั่งแต่งตั้งบุคลากรมหาวิทยาลัย

คำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ ๘๐/๒๕๓๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๗

๔. ภาระงานในความรับผิดชอบ (ภายใน ๓ ปีย้อนหลัง)

๔.๑ ประสบการณ์การสอนปริญญาตรี(ไม่มี)

๔.๒ ประสบการณ์การสอนปริญญาโท

๑	ชีวิตและความตายในพระพุทธศาสนา	คณะมนุษยศาสตร์(มจร.วังน้อย)
๒	ปฏิจจสมุปปาทกับความเป็นโรค	คณะมนุษยศาสตร์(มจร.วังน้อย)

๔.๓ ประสบการณ์การสอนปริญญาเอก

๑	พระพุทธศาสนากับวิทยาการโลกยุคใหม่	บัณฑิตวิทยาลัย(มจร.วังน้อย)
๒	ศึกษาเฉพาะเรื่องในปรัชญาตะวันออก	บัณฑิตวิทยาลัย(มจร.วังน้อย)
๓	ระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูงทางปรัชญา	บัณฑิตวิทยาลัย(มจร.วังน้อย)
๔	พุทธปรัชญาการบริหารการศึกษา	คณะครุศาสตร์ (มจร วังน้อย)

๕. ผลงานทางวิชาการ (งานวิจัย/บทความทางวิชาการ/หนังสือ/ตำรา)

๕.๑ งานวิจัย

พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. บูรณาการพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างพลังบริหาร. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

๕.๒ บทความทางวิชาการ

พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. (๒๕๕๑).พระพุทธรูปในจีน ทิเบต เวียดนาม ญี่ปุ่น.

กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยรายวันการพิมพ์,หน้า๑๖๘.

พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. (๒๕๕๓).แนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาโดย

กระบวนการเรียนการสอน.รวมบทความวิชาการ,โครงการสัมมนาวิชาการ

ผลงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ดีเด่นประจำปีการศึกษา ๒๕๕๒ :

กรุงเทพมหานคร.หอไตรการพิมพ์. หน้าที่ ๓-๑๖

พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. (๒๕๕๔).สำรวจสภาพแวดล้อมเชิงนิเวศวิทยาในคัมภีร์

พระพุทธรูป.วารสารบัณฑิตปริทรรศน์, ปีที่ ๗, ฉบับที่ ๑, หน้าที่ ๑-๙.

พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. (๒๕๕๕). การจัดการศาสนาและวัฒนธรรมในอุษาคเนย์เพื่อ

การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ.สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต พ.ศ. ๒๕๕๕

กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

๕.๓ หนังสือ

พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. (๒๕๕๓).คัมภีร์มหายาน ลังกาวตารสูตร.กรุงเทพมหานคร: โรง

พิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

๒. พระมหาทวี มหาปณฺโญ (ละลง), ผศ.ดร.

๑. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย
สังกัด คณะพุทธศาสตร์ ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ประวัติการศึกษา

๒.๑ คุณวุฒิทางธรรม เปรียญธรรม ๙ ประโยค

๒.๒ คุณวุฒิทางโลก การศึกษาระดับอุดมศึกษา

คุณวุฒิ	ปีที่สำเร็จ	ชื่อสถานที่ศึกษา
พธ.บ.(ปรัชญา)	๒๕๔๔	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาฯ
ศศ.ม.(พุทธศาสนศึกษา)	๒๕๔๕	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Ph.D.(Buddhist Studies)	๒๕๔๙	Delhi University, India

๓. คำสั่งแต่งตั้งบุคลากรมหาวิทยาลัย

คำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ ๐๒๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม

๒๕๕๑

๔. ภาระงานในความรับผิดชอบ (ภายใน ๓ ปีย้อนหลัง)

๔.๑ ประสบการณ์ในการสอนปริญญาตรี(ไม่มี)

๔.๒ ประสบการณ์การสอนปริญญาโท

ที่	วิชา	มหาวิทยาลัย
๑.	พุทธปรัชญาเถรวาท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒.	สัมมนาพระพุทธศาสนา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔.๓ ประสบการณ์การสอนปริญญาเอก

ที่	วิชา	มหาวิทยาลัย
๑.	ศึกษาเฉพาะเรื่องในพัฒนาการแห่งพระพุทธศาสนา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒.	Selected Topics In Development of Buddhism	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. ผลงานทางวิชาการ (งานวิจัย/บทความทางวิชาการ/หนังสือ/ตำรา)

๕.๑ งานวิจัย

พระมหาทวี มหาปณฺโญ. ดุลยภาพของชีวิตในมุมมองของพระพุทธศาสนา. สถาบันวิจัย
พุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระมหาทวี มหาปณฺโญ. ดำเนินชีวิตอย่างเข้าใจสมมติบัญญัติเพื่อชีวิต. สถาบันวิจัยพุทธ
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

๓. พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร นามสกุล (พรรณนา) ดร.

๑. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย
สังกัด คณะพุทธศาสตร์ ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ประวัติการศึกษา

๒.๑ คุณวุฒิทางธรรม เปรียญธรรม ๗ ประโยค

๒.๒ คุณวุฒิทางโลก การศึกษาระดับอุดมศึกษา

คุณวุฒิ	ปีที่สำเร็จ	ชื่อสถานที่ศึกษา
พธ.บ.(ภาษาอังกฤษ)	๒๕๔๐	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาฯ
ศศ.ม.(พุทธศาสนศึกษา)	๒๕๔๔	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พธ.ด.(พระพุทธศาสนา)	๒๕๕๑	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาฯ

๓. คำสั่งแต่งตั้งบุคลากรมหาวิทยาลัย

คำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

๔. ภาระงานในความรับผิดชอบ (ภายใน ๓ ปีย้อนหลัง)

๔.๑ ประสบการณ์ในการสอนปริญญาตรี

ที่	วิชา	มหาวิทยาลัย
๑	Buddhists and Social Work	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒	ปรัชญาตะวันตกสมัยกลาง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓	ศาสนนามหายาน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔	พระไตรปิฎกวิเคราะห	บาลีศึกษาพุทธโฆส

๔.๒ ประสบการณ์การสอนปริญญาโท

๑	พระพุทธศาสนามหายาน	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)
๒	พุทธปรัชญาเถรวาท	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)
๓	งานสำคัญทางพระพุทธศาสนา	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)
๔	พระพุทธศาสนากับวิทยาการโลกยุคใหม่	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)
๕	ธรรมประยุกต์	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)
๖	ศาสนากับการพัฒนา	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)

๔.๓ ประสบการณ์การสอนปริญญาเอก

๑	งานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อการวิจัย	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)
๒	พระพุทธศาสนาเพื่อสังคม	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)
๓	ศึกษาอิสระในพระพุทธศาสนศึกษา	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)

๕. ผลงานทางวิชาการ (งานวิจัย/บทความทางวิชาการ/หนังสือ/ตำรา)

๕.๑ งานวิจัย

พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร. ดร.ประพันธ์ ศุภษร.บูรณาการพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างพลังบริหาร. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พ.ศ.๒๕๕๓.

พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร,ดร(๒๕๕๐). ผลกระทบเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตจากการเปิดชายแดนประเทศไทยและกัมพูชาประชาธิปไตย, วารสารสมาคมนักวิจัยใน ความอุปถัมภ์ของสภาวิจัยแห่งชาติ, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒.

พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร,ดร(๒๕๕๐). จิตบริสุทธิ์โดยธรรมชาติ : ทัศนของเถรวาทกับ มหายาน, มหาจุฬาริชาการ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร,ดร(๒๕๕๕). กรณีศึกษากลุ่มภิกษุวัชชีบุตรของเมืองไพศาลี. สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต พ.ศ. ๒๕๕๕.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

๔. ดร.แม่ชีกฤษณะ รักษาโฉม

๑. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย
สังกัด คณะพุทธศาสตร์ ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ประวัติการศึกษา

- ๒.๑ คุณวุฒิทางธรรม บาลีศึกษา ๙ ประโยค
๒.๒ คุณวุฒิทางโลก การศึกษาระดับอุดมศึกษา

คุณวุฒิ	ปีที่สำเร็จ	ชื่อสถานที่ศึกษา
อภิ.บ.(อภิธรรมบัณฑิต)	๒๕๓๐	อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศษ.บ.(ศึกษาศาสตรบัณฑิต)	๒๕๕๒	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ศศ.บ.(ศิลปศาสตรบัณฑิต)	๒๕๔๕	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พธ.ม.(พระพุทธศาสนา)	๒๕๔๕	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พธ.ด.(พระพุทธศาสนา)	๒๕๕๑	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. คำสั่งแต่งตั้งบุคลากรมหาวิทยาลัย

คำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ ๖๘/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๘
มีนาคม ๒๕๕๔

๔. ภาระงานในความรับผิดชอบ (ภายใน ๓ ปีย้อนหลัง)

๔.๑ ประสบการณ์ในการสอนปริญญาตรี

ที่	วิชา	มหาวิทยาลัย
๑	อภิธรรมปิฎกภาษาอังกฤษ	International Programme มจร.
๒	สัมโมหวิโนทนีอรรถกถา	มหาปชาบดีเถรีวิทยาลัย
๓	พระสูตรต้นตอศึกษา	มหาปชาบดีเถรีวิทยาลัย

๔.๒ ประสบการณ์การสอนปริญญาโท

๑	ศึกษางานสำคัญทางพระพุทธศาสนา	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)
๒	ภาษาอังกฤษ	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)
๓	พุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่	วิทยาเขตอุบลราชธานี มจร.

๕. ผลงานทางวิชาการ (งานวิจัย/บทความทางวิชาการ/หนังสือ/ตำรา)

๕.๑ งานวิจัย

ดร.แม่ชีกฤษณะ รักษาโฉม. ศึกษาทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนหลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย” สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๔.

ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม. รูปแบบและกระบวนการจัดการท่องเที่ยวทาง
พระพุทธศาสนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กระบวนการเปลี่ยนแปลง
เส้นทางบุญสู่เส้นทางธรรม. ทุนวิจัย สกว. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

๕.๒ บทความทางวิชาการ

ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม.(๒๕๕๑). ปัญหาการตีความ:พระพุทธรูปดำรัสเกี่ยวกับการบวช
ภิกษุณี. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ ปีที่ ๔ ฉบับ ๒.

ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม.(๒๕๕๒).เหตุปัจจัยแห่งความเสื่อมสูญของภิกษุณีเถรวาทใน
ยุคหลังพุทธกาล. วารสารบัณฑิต ศึกษาปริทรรศน์ ปีที่ ๕ ฉบับ ๓.

ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม.(๒๕๕๔).ปัญหาการปรับอปฏิบัติพระอานนท์.วารสาร
บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑.

๕. ดร.ประพันธ์ ศุภษร

๑. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย

สังกัด คณะพุทธศาสตร์ ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ประวัติการศึกษา

๒.๑ คุณวุฒิทางธรรม เปรียญธรรม ๗ ประโยค

๒.๒ คุณวุฒิทางโลก การศึกษาระดับอุดมศึกษา

คุณวุฒิ	ปีที่สำเร็จ	ชื่อสถานที่ศึกษา
พธ.บ.(พระพุทธศาสนา)	๒๕๔๐	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พธ.ม.(พระพุทธศาสนา)	๒๕๔๔	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พธ.ด.(พระพุทธศาสนา)	๒๕๕๑	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. คำสั่งแต่งตั้งบุคลากรมหาวิทยาลัย

คำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔

๔. ภาระงานในความรับผิดชอบ (ภายใน ๓ ปีย้อนหลัง)

๔.๑ ประสบการณ์ในการสอนปริญญาตรี

ที่	วิชา	มหาวิทยาลัย
๑	พระไตรปิฎกเบื้องต้น	สถาบันธรรมกายนานาชาติ วัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี

๔.๒ ประสบการณ์การสอนปริญญาโท

ที่	วิชา	มหาวิทยาลัย
๑	พระพุทธศาสนาเถรวาท	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)
๒	พระพุทธศาสนากับการศึกษา	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)
๓	พระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)
๔	ศาสนาเปรียบเทียบ	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)
๕	ชีวิตและความตาย	ห้องเรียนเสถียรธรรมสถาน

๔.๒ ประสบการณ์การสอนปริญญาเอก

ที่	วิชา	มหาวิทยาลัย
๑	งานนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อการวิจัย	บัณฑิตวิทยาลัย(ส่วนกลาง)

๕. ผลงานทางวิชาการ (งานวิจัย/บทความทางวิชาการ/หนังสือ/ตำรา)

๕.๑. งานวิจัย

ดร.ประพันธ์ ศุภษร. บูรณาการพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างพลังบริหาร. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พ.ศ.๒๕๕๓.

ดร.ประพันธ์ ศุภษร.การใช้เหตุผลในพระไตรปิฎก. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พ.ศ.๒๕๕๔.

ดร.ประพันธ์ ศุภษร.และคณะ .จิตอาสาในพระพุทธศาสนาเถรวาท. สถาบันวิจัยพุทธ
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พ.ศ.๒๕๕๕.

๕.๒ บทความทางวิชาการ

ดร.ประพันธ์ ศุภษร. (๒๕๕๐).กระบวนการทัศน์การพัฒนามนุษย์แบบองค์รวมในทัศนะของ
พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตโต)”. วารสาร บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ ปีที่ ๓
ฉบับที่ ๔

ดร.ประพันธ์ ศุภษร. (๒๕๕๑).“มหานิทเทศคัมภีร์ว่าด้วยศาสตร์แห่งการขยายความมูค
ตัน”. วารสาร บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ ปีที่ ๔ฉบับที่ ๑.

ดร.ประพันธ์ ศุภษร. (๒๕๕๑).การใช้เหตุผลในพระไตรปิฎก. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ดร.ประพันธ์ ศุภษร. (๒๕๕๓).บูรณาการพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างพลังบริหาร.
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พ.ศ.
๒๕๕๓.

ภาคผนวก จ

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

คำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ ๔๖๔ /๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต พุทธศาสตรมหาบัณฑิต และ
หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงแต่งตั้งผู้มีรายนามดังต่อไปนี้ เป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต พุทธศาสตรมหาบัณฑิต และ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรประจำบัณฑิตวิทยาลัย

๑. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร	ที่ปรึกษา
๒. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	ที่ปรึกษา
๓. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา	ที่ปรึกษา
๔. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต	ที่ปรึกษา
๕. รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์	ที่ปรึกษา
๖. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ	ที่ปรึกษา
๗. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป	ที่ปรึกษา
๘. รองอธิการบดีวิทยาเขตทุกวิทยาเขต	ที่ปรึกษา
๙. คณบดีคณะพุทธศาสตร์	ที่ปรึกษา
๑๐. คณบดีคณะครุศาสตร์	ที่ปรึกษา
๑๑. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์	ที่ปรึกษา
๑๒. คณบดีคณะสังคมศาสตร์	ที่ปรึกษา
๑๓. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย	ประธานกรรมการ
๑๔. รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย	รองประธานกรรมการ
๑๕. พระราชสิทธิมุนี วิ.	กรรมการ
๑๖. พระมหาสุริยา วรเมธี, ผศ.ดร.	กรรมการ
๑๗. ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรม	กรรมการ
๑๘. ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง	กรรมการ

๑๙. ผศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู้	กรรมการ
๒๐. ผศ.เฉลียว รอดเขียว	กรรมการ
๒๑. แม่ชีศันสนีย์ เสถียรสุต	กรรมการ
๒๒. ผศ.เวทย์ บรรณกรกุล	กรรมการ
๒๓. ผศ.ดร.วันชัย พลเมืองดี	กรรมการ
๒๔. ศ. ดร.สมภาร พรหมทา	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๒๕. รศ. ดร.วัชระ งามจิตรเจริญ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๒๖. รศ. บำรุง สุขพรรณ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๒๗. ดร. วีรชาติ นิ่มอนงค์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๒๘. เลขาธิการสำนักงานคนบตีบัณฑิตวิทยาลัย	กรรมการและเลขานุการ

**คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา สาขาวิชาบาลี
และสาขาวิชามหายานศึกษา**

๑. พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร,ดร.	ประธานกรรมการ
๒. พระมหาสุทิตย์ อากาศโร,ดร.	กรรมการ
๓. ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโณม	กรรมการ
๔. ดร.ศศิวรรณ กำลังสินเสริม	กรรมการ
๕. ดร.ประพันธ์ ศุภษร	กรรมการและเลขานุการ

**คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา สาขาวิชาธรรมนิเทศ
และหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาพระไตรปิฎกศึกษา**

๑. พระมหาทวี มหาปัญญา,ผศ.ดร.	ประธานกรรมการ
๒. พระมหาภุชณะ ตรุโณ,ผศ.ดร.	กรรมการ
๓. พระมหาบุญเลิศ ธรรมทสสี	กรรมการ
๔. อาจารย์รังษี สุนต์	กรรมการ
๕. ผศ.ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

๑.คณบดีคณะสังคมศาสตร์	ประธานกรรมการ
๒. หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์	รองประธานกรรมการ
๓. ศ.ดร.จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๔. รศ.อดุลย์ ตันประยูร	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๕. ผศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	กรรมการ
๖. พระมหาบุญเลิศ อินทปัญญา	กรรมการ
๗. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

๑. คณบดีคณะสังคมศาสตร์	ประธานกรรมการ
๒. หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์	รองประธานกรรมการ
๓. รศ.ประณต นันทิยะกุล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๔. รศ.ชัยยุทธ ชีโนกุล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๕. ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	กรรมการ
๖. ดร.ยุทธนา ประณีต	กรรมการ
๗. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา	กรรมการ
๘. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย

๑. ผศ.ดร. สิริวัฒน์ ศรีเครือดง	ประธานกรรมการ
๒. พระมหาทองศรี เอกวิโส,ดร.	รองประธานกรรมการ
๓. ผศ.ดร. เรืองชัย หมื่นชนะ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๔. ผศ. สาระ มุขดี	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๕. พระเอกภัทร อภินโนโท,ผศ.ดร.	กรรมการ
๖. ดร.ชัยสิทธิ์ ทองบริสุทธิ์	กรรมการ
๗. อาจารย์วิชชชดา ฐิติโชติรัตน์นา	กรรมการ
๘. ผศ.ดร.ประยูร สุยะใจ	กรรมการและเลขานุการ
๙. พระมหาสุเทพ สุทธิญาโณ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์และศิลปะแห่งชีวิต

๑. ผศ.ดร. สิริวัฒน์ ศรีเครือดง	ประธานกรรมการ
๒. พระมหาทองศรี เอกวิโส,ดร.	รองประธานกรรมการ
๓. ผศ.ดร. เรืองชัย หมื่นชนะ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๔. ผศ. สาระ มุขดี	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๕. แมซซังสนีย์ เสถียรสุด	กรรมการ
๖. พระเอกภัทร อภินโนโท,ผศ.ดร.	กรรมการ
๗. แมซซังกาญจนา เตรียมธนาโชค	กรรมการ
๘. อาจารย์งามตา ตันนุกุล	กรรมการ
๙. ศ.ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์	กรรมการ
๑๐. ดร.สิริวรรณ จุฬากรณี	กรรมการ
๑๑. ดร.ชัยสิทธิ์ ทองบริสุทธิ์	กรรมการ
๑๒. อาจารย์วิชชชดา ฐิติโชติรัตน์นา	กรรมการ
๑๓. ผศ.ดร.ประยูร สุยะใจ	กรรมการและเลขานุการ
๑๔. พระมหาสุเทพ สุทธิญาโณ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์

๑. พระมหาสุริยา วรเมธี, ผศ.ดร.	ประธานกรรมการ
๒. รศ.ดร.เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๓. ดร.คำเอียง กองสิน	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๔. ดร.สมร เกษสม	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๕. ดร.จรรยา อินทร์อ๋อง	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๖. รศ.ดร.ปรีชา คະเนตนอก	กรรมการ
๗. รศ.นิลรัตน์ กลิ่นจันทร์	กรรมการ
๘. ผศ.ทงงค์ ลำประไพ	กรรมการ
๙. ผศ.โกวิทย์ พานแก้ว	กรรมการ
๑๐. ผศ.ดร.เมธาพันธ์ โพธิ์ธีรโรจน์	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

๑. ผศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู	ประธานกรรมการ
๒. ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๓. รศ.ดร.วิชัย แหวนเพชร	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๔. รศ.พิเศษ ดร.อำนาจ เดชชัยศรี	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๕. ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	กรรมการ
๖. ผศ.ดร. สีน งามประโคน	กรรมการและเลขานุการ
๗. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปัญญา กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โครงการหลักสูตรนานาชาติ

๑. พระศรีคัมภีรญาณ,รศ.ดร.	ประธานกรรมการ
๒. พระวิสุทธิภัทรธาดา,ดร.	กรรมการ
๓. พระสุธีวรญาณ,รศ.ดร.	กรรมการ
๔. พระสุธีธรรมมานูวัตร,ผศ.ดร.	กรรมการ
๕. พระศรีสิทธิมนี,ดร.	กรรมการ
๖. พระศรีธวัชเมธี	กรรมการ
๗. ศ. พิเศษ ดร. จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๘. รศ.ดร.วัชระ งามจิตรเจริญ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๙. ผศ.ดร.รท.บรรจบ บรรณรุจิ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๑๐. ดร.วีรชาติ นิมอนงค์	กรรมการ
๑๑. แม่ชีอำไพ ตันต์สมบุญ	กรรมการและเลขานุการ
๑๒. พระเสถียร สุทธิสทโธ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๓. นายจักรกฤษณ์ การกระสัง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ

๑. ผศ.เฉลียว รอดเขียว	ประธานกรรมการ
๒. พระสมภาร สมภาโร, ผศ.	รองประธานกรรมการ

๓. ดร.แสวง นิลนามะ	กรรมการ
๔. พระมหาอุดร สุทธิญาโณ	กรรมการ
๕. ผศ. ไกรวุฒิ มโนรัตน์	กรรมการ
๖. อาจารย์กฤต ศรียะอาจ	กรรมการ
๗. ดร. ภัทธีร์ ศรีดี	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา

๑. พระพรหมโมลี	ประธานกรรมการ
๒. พระศรีศาสนวงศ์	กรรมการ
๓. พระศรีสุธรรมมุนี	กรรมการ
๔. พระมหาสุรชัย วราสโก,ดร.	กรรมการ
๕. ผศ.เวทย์ บรรณกรกุล	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบาลีพุทธศาสตร์

๑. พระพรหมโมลี	ประธานกรรมการ
๒. พระราชวรมุนี	กรรมการ
๓. พระมหาชิต ฐานชิต	กรรมการ
๔. นายนิมิตร โพธิพัฒน์	กรรมการ
๕. พระมหาสุรชัย วราสโก	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพรู

๑. พระครูปลัดमारุต วรมงคล,ผศ.	ประธานกรรมการ
๒. พระครูสังฆรักษ์กิตติพงษ์ สิริวิฑฒโน	กรรมการ
๓. ผศ. ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	กรรมการ
๔. อาจารย์สุรวัดน์ ทองเกลี้ยง	กรรมการ
๕. ดร.ประพันธ์ ศุภษร	กรรมการ
๖. นายกิตติศักดิ์ ณ สงขลา	กรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการชุดนี้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ เดือน ตุลาคมพุทธศักราช๒๕๕๓

(พระธรรมโกศาจารย์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย